

Vejledning fra Skov- og Naturstyrelsen

Miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug

Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen

Indhold

Kapitel 1 lovgrundlag	8
1.1 Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug.....	8
1.1.1 Lovens formål og anvendelsesområde kapitel 1.....	9
1.1.1.1 Anlæg.....	10
1.1.1.2 Arealer.....	12
1.1.2 Forbud mod etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug § 6-9.....	12
1.1.3 Tilladelsesordning for husdyrbrug under 75 DE.....	12
1.1.4 Godkendelsesordning for husdyrbrug for mere end 75 dyreenheder.....	13
1.1.5 Vurderingen af ansøgningen.....	13
1.1.6 Beskyttelsesniveau for ammoniak, lugt, fosfor og nitrat.....	15
Kapitel 2 Ansøgning om miljøgodkendelse	17
2.1 Internetbaseret ansøgningssystem.....	18
2.2 Ansøgningens indhold.....	19
2.2.1 Indsendelse af ansøgning til kommunen.....	20
2.3 Oplysninger om generelle forhold.....	21
2.3.1 Ansøger og ejerforhold.....	21
2.3.2 Oplysninger om husdyrbruget.....	21
2.3.3 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold.....	22
2.3.4 Tegninger over husdyrbrugets indretning.....	24
2.4 Oplysninger om husdyrbrugets anlæg.....	24
2.4.1 Drift af husdyrbrugets anlæg.....	24
2.4.1.1 Stald.....	24
2.4.1.2 Ventilation.....	25
2.4.1.3 Rengøring.....	25
2.4.1.4 Foder.....	25
2.4.1.5 Ensilageopbevaring.....	25
2.4.1.6 Energiforbrug.....	25
2.4.1.7 Vandforbrug.....	25
2.4.1.8 Spildevand.....	25
2.4.1.9 Driftsforstyrrelser eller uheld.....	25
2.4.1.10 Sprøjteudstyr.....	26
2.4.2 Gødningsproduktion og -håndtering.....	26
2.4.2.1 Opbevaring af husdyrgødning.....	26
2.4.2.2 Gylleseparation.....	26
2.4.3 Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg.....	26
2.4.3.1 Ammoniak.....	26
2.4.3.2 Lugt.....	29
2.4.3.3 Transport.....	30
2.4.3.4 Lys.....	30
2.4.3.5 Støj.....	30
2.4.3.6 Støv.....	30
2.4.3.7 Skadedyr.....	30
2.5 Oplysninger om husdyrbrugets arealer.....	30
2.5.1 Drift af husdyrbrugets arealer, herunder sædskifte.....	31
2.5.2 Gødningsproduktion og -håndtering.....	31
2.5.2.1 Husdyrgødning.....	31
2.5.3 Forurening og gener fra husdyrbrugets arealer.....	31
2.5.3.1 Fosfor.....	31
2.5.3.2 Nitrat.....	32
2.6 Bedste tilgængelige teknik (BAT).....	33
2.7 Husdyrbrugets affald.....	34
2.8 Husdyrbrugets ophør.....	35

2.9	Alternative muligheder	35
2.10	Forslag til egenkontrol	35
2.11	Ikke-teknisk resumé.....	35
Kapitel 3	Vurdering af ansøgning om miljøgodkendelse	36
3.1	Kommunalbestyrelsens vurdering.....	36
3.1.1	Anvendelsen af bedste tilgængelige teknik	38
3.1.2	Hensynet til omgivelserne	38
3.1.2.1	Forebyggelse og begrænsning af forurening.....	38
3.1.2.2	Varetagelse af hensynet til naboerne.....	39
3.1.2.3	Beskyttelsen af natur og vand.....	40
3.1.2.4	Beskyttelsen af de landskabelige værdier.....	41
3.2	Generelle forhold	42
3.2.1	Ansøger og ejerforhold.....	42
3.2.2	Husdyrbruget	42
3.2.3	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold.....	43
3.2.4	Tegninger over husdyrbrugets indretning.....	44
3.3	Husdyrbrugets anlæg	44
3.3.1	Drift af husdyrbrugets anlæg	44
3.3.1.1	Stald	44
3.3.1.2	Ventilation.....	44
3.3.1.3	Rengøring.....	45
3.3.1.4	Foder.....	46
3.3.1.5	Ensilage.....	46
3.3.1.6	Energiforbrug.....	47
3.3.1.7	Vandforbrug.....	47
3.3.1.8	Spildevand.....	47
3.3.1.9	Driftsforstyrrelser eller uheld	48
3.3.1.10	Sprøjteudstyr	48
3.3.2	Gødningsproduktion og –håndtering	49
3.3.2.1	Opbevaring af husdyrgødning.....	49
3.3.3	Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg	50
3.3.3.1	Ammoniak	50
3.3.3.2	Lugt	54
3.3.3.3	Transport.....	56
3.3.3.4	Lys.....	57
3.3.3.5	Støj.....	57
3.3.3.6	Støv.....	57
3.3.3.7	Skadedyr	57
3.3.3.8	Råvarer og hjælpestoffer – ressourcestyring.....	59
3.4	Husdyrbrugets udbringningsarealer	59
3.4.1	Drift af husdyrbrugets arealer	59
3.4.2	Gødningsproduktion og -håndtering	60
3.4.2.1	Husdyrgødning	60
3.4.3	Forurening og gener fra husdyrbruget arealer	60
3.4.3.1	Fosfor	60
3.4.3.2	Nitrat.....	62
3.4.3.3	Overfladevand	64
3.4.3.4	Grundvand.....	66
3.5	Bedste tilgængelige teknik.....	68
3.5.1	Hvad er BAT?	68
3.5.2	Hvornår og i hvilket omfang skal der stilles krav om BAT?	69
3.6	Affald og kemikalier	69
3.7	Varetagelse af hensyn til landskab	70

3.7.1	Landskabsinteresser	70
3.7.2	En hensigtsmæssig placering	71
3.7.3	Indpasning af bygninger i landskabet	73
3.8	Ophør af husdyrbruget	74
3.9	Alternative muligheder	74
Kapitel 4 Afgørelsen om miljøgodkendelse		75
4.1	Anden lovgivning	76
4.2	Fastsættelse af vilkår	77
4.3	Generelle forhold	79
4.3.1	Ansøger og ejerforhold	80
4.3.2	Husdyrbruget	80
4.3.3	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	80
4.3.4	Tegninger over husdyrbrugets indretning	80
4.4	Husdyrbrugets anlæg	81
4.4.1	Drift af husdyrbrugets anlæg	81
4.4.1.1	Stald	81
4.4.1.2	Ventilation	81
4.4.1.3	Rengøring	82
4.4.1.4	Foder	82
4.4.1.5	Ensilage	82
4.4.1.6	Energi	83
4.4.1.7	Vandforbrug	83
4.4.1.8	Spildevand og overfladevand	83
4.4.1.9	Driftsforstyrrelser eller uheld	83
4.4.1.10	Sprøjteudstyr	84
4.4.2	Gødningsproduktion og -håndtering	84
4.4.2.1	Opbevaring af husdyrgødning	84
4.4.2.2	Gylleseparering	84
4.4.3	Forurening og gener fra husdyrbruget anlæg	84
4.4.3.1	Ammoniak	84
4.4.3.2	Lugt	85
4.4.3.3	Transport	86
4.4.3.4	Lys	86
4.4.3.5	Støj	86
4.4.3.6	Støv	86
4.4.3.7	Skadedyr	87
4.4.3.8	Råvarer og hjælpestoffer – ressourcestyring	88
4.5	Husdyrbrugets arealer	88
4.5.1	Drift af husdyrbrugets arealer	88
4.5.1.1	Sædskifter	88
4.5.2	Gødningsproduktion og -håndtering	88
4.5.2.1	Husdyrgødning	89
4.5.3	Forurening og gener fra husdyrbrugets arealer	89
4.5.3.1	Fosfor	89
4.5.3.2	Nitrat	89
4.6	Bedste tilgængelige teknik	90
4.6.1	Krav om proportionalitet mellem mål og midler	90
4.6.2	Udgangspunkt i BAT-byggeblade og BREF	91
4.7	Husdyrbrugets affald	91
4.8	Varetagelse af hensyn til landskab	92
4.9	Husdyrbrugets ophør	93
4.10	Forslag til egenkontrol	93
4.11	Samlet konkluderende vurdering	94

4.12	Afgørelse	95
4.12.1	Pligt til miljøgodkendelse.....	95
4.12.2	Frist for udnyttelse af miljøgodkendelse	96
4.12.3	Miljøgodkendelsens indhold	96
4.12.4	Undtagelse.....	98
4.12.5	Afslag på godkendelse.....	98
Kapitel 5 Offentlighed		99
5.1	Generelt	99
5.2	Offentligheden	99
5.3	Adgang til hvilke oplysninger	99
5.4	Klage	99
5.4.1	Klageberettigede.....	100
5.5	Tilladelser	100
5.6	Godkendelser.....	100
5.7	Annoncering	101
5.8	Høring af udkast til afgørelse.....	102
5.9	Revurderinger.....	103
5.10	Undtagelser fra offentlighedskravet	103

Bilag

Bilag 1: Relevante miljøregler

Bilag 2: Vilkår

Bilag 3: Virkemidler

Bilag 4: Beredskabsplan

Bilag 5: Vurdering mm.

Indledning

Formål

Vejledningen er til brug for de kommunale myndigheder, som skal meddele miljøgodkendelse og tilladelser af husdyrbrug efter reglerne i lovforslag om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug.

Vejledningen skal i videst muligt omfang sikre, at der skabes et samlet og fagligt velfunderet administrationsgrundlag for sagsbehandling i kommunerne med henblik på en ensartet praksis.

Det er hensigten, at vejledningen giver kommunerne grundlag for at vurdere og træffe afgørelse om miljøgodkendelse af husdyrbrug på baggrund af landmandens ansøgning om at etablere, udvide eller ændre produktionen.

Eksisterende husdyrbrug, der ikke udvides eller ændres, er ikke omfattet af lovforslaget. Disse er fortsat reguleret af miljøbeskyttelsesloven og regler udstedt med hjemmel heri. Eksisterende husdyrbrug, som er miljøgodkendt efter reglerne i miljøbeskyttelsesloven omfattes af den nye lov eller regler udstedt i medfør af loven, når disse skal revurderes.

Vejledningen omfatter en samlet godkendelsesprocedure for husdyrbrug over 75 DE der etableres, udvides eller ændres efter reglerne i lovforslag om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug. Den nye godkendelsesprocedure der indføres med loven samler Planlovens regler vedr. landzone og vurdering af virkning på miljøet (VVM) og Miljøbeskyttelseslovens regler om miljøgodkendelse af husdyrbrug. Endvidere omfatter vejledningen en tilladelsesordning for husdyrbrug op til maksimalt 75 DE der etableres, udvides eller ændres. [Vejledning herom er i høringsudgaven beskrevet selvstændigt.]

Baggrund

Vejledningen er udarbejdet på baggrund af lov[forslag] om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug. Vejledningen omfatter således håndtering af de af loven fastlagte beskyttelsesniveauer hvad angår påvirkning af omgivelserne med ammoniak, lugt, fosfor og nitrat samt de øvrige beskyttelseshensyn der skal tages efter loven.

Det faglige grundlag for beregninger samt beregningsmetoder som vejledningen baserer sig på, er fastlagt i et bredt fagligt forberedende arbejde til brug for udarbejdelse af vejledningen.

Tidligere vejledninger

Denne vejledning erstatter tidligere vejledninger om myndighedsbehandlingen af udvidelser og godkendelse af husdyrbrug:

- Vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 4 1997: Godkendelse af husdyrbrug - 2. udg.
- VVM-vejledning – om visse offentlige og private anlægs indvirkning på miljøet, hvad angår husdyrbrug. Vejledning af 10. oktober 2001.

Læsevejledning

Vejledningen indeholder følgende kapitler

- Kap 1: Lovgrundlag
- Kap 2: Ansøgning om miljøgodkendelse
- Kap 3: Vurdering af ansøgning om miljøgodkendelse
- Kap 4: Afgørelsen om miljøgodkendelse
- Kap 5: Offentlighed

Vejledningen er primært rettet mod kommunen og den sagsbehandling, der skal foregå her.

Vejledningen er opbygget sådan, at kommunen vejledes i,

- hvilket lovgrundlag sagsbehandlingen skal gennemføres på baggrund af,
- hvilke oplysninger der kræves af ansøger og herunder de beregninger som skal foretages,
- hvorledes kommunen skal vurdere oplysninger og beregninger til brug for vurdering af husdyrbrugets påvirkning af omgivelserne,
- på hvilket grundlag afgørelse om miljøgodkendelse skal foretages og herunder fastsættelsen af vilkår og
- hvilke krav til offentlighed der er i forbindelse med miljøgodkendelse af husdyrbrug.

Kapitlerne er opbygget således, at det i et vist omfang vil være muligt at orientere sig om miljøgodkendelses-processen i de enkelte kapitler.

I kapitel 2 er beskrevet hvilke krav til oplysninger, der stilles til ansøger og hvilke beregninger oplysningerne skal knyttes til. Kapitlet skal ses i tæt sammenhæng med det elektroniske ansøgningssystem der er udarbejdet til brug for ansøgeren (se www.husdyrgodkendelse.dk). Beregninger foretages i ansøgningssystemet og er mere eller mindre automatiserede på baggrund af oplysninger om husdyrbrugets anlæg og arealer. Som udgangspunkt skal kommunen således ikke selv foretage beregninger, men skal vurdere de resultater af beregningerne, som ligger til grund for landmandens ansøgning om miljøgodkendelse gennem ansøgningssystemet.

I ansøgningssystemet vil landmanden endvidere finde det skema der skal anvendes i forbindelse med tilladelse til husdyrbrug med maksimalt 75 DE.

Kapitel 1 lovgrundlag

Fra 1. januar 2007 er husdyrbrug, der etableres, udvides eller ændres blevet omfattet af Lov om miljøgodkendelser mv. af husdyrbrug. Loven blev vedtaget af Folketinget den XXX. og erstatter planlovens regler om VVM for husdyrbrug og miljøbeskyttelseslovgivningens regler om godkendelse og revurdering af husdyrbrug. Endelig er planlovens landzonebestemmelser skrevet ind i loven, således at kommunalbestyrelserne fremover i en og samme arbejdsgang kan vurdere og udarbejde en samlet miljøgodkendelse.

Vejledningen beskriver blandt andet de elementer, som skal indgå i kommunernes administration af loven. I vejledningen er endvidere henvist til de regler, der fremgår umiddelbart af de bekendtgørelser, som er blevet udarbejdet i tilknytning til lovforslaget.

Det er først og fremmest bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug og bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold over 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.

Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug fastsætter bl.a. regler om tilladelser og godkendelser, krav om form og indhold til ansøgninger, vilkår i tilladelser og godkendelser og anmeldelser om udskiftning af godkendte udspretningsarealer. Bekendtgørelsen indeholder endvidere regler om revurdering af godkendelser. Endelig supplerer bekendtgørelsen regelfastsættelsen for samtlige godkendelsespligtige husdyrbrug og erstatter regler, der tidligere fremgik af bekendtgørelsen om godkendelse af listevirksomhed [Nr mv].

Bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold over 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. er en videreførelse af de generelle regler i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (nr. mv) (husdyrgødningsbekendtgørelsen).

Hertil kommer en række tilknyttede bekendtgørelser, såsom bekendtgørelse om pelsdyrfame mv., bekendtgørelse om visse aktiviteter og bekendtgørelse om brugerbetaling, som ligeledes vil blive justeret i forhold til den nye lov

1.1 Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug

Med kommunalreformens ikrafttræden 1. januar 2007 overtager kommunerne amternes hidtidige opgave med at vurdere virkningen på miljøet af nye og udvidede eller ændrede husdyrproduktioner.

Ændringen har givet muligheder for at samtænke den myndighedsbehandling, der hidtil har skullet varetages efter miljøbeskyttelsesloven og planloven i henholdsvis kommuner og amter for husdyrbrug.

Den generelle miljøregulering af husdyrproduktionen og forbedrede produktionsmetoder har igennem de sidste 20 år reduceret miljøbelastningen. Der er dog stadig behov for en yderligere indsats i visse områder bl.a. fordi den nuværende miljøbelastning med nitrat, ammoniak og fosfor overskrider tålegrænserne for en række naturtyper og vandområder. Der er også brug for en større indsats overfor lugtgener i forbindelse med husdyrproduktionen. Denne yderligere indsats har hidtil været varetaget i forbindelse med godkendelser og eller i forbindelse med VVM-vurderinger af husdyrbrug i kommuner og amter.

Med loven er godkendelsespligten for større industrilignende husdyrbrug blevet udvidet og samordnet. Efter loven skal alle husdyrbrug over 75 dyreenheder indhente en egentlig

miljøgodkendelse af såvel anlægget som arealerne, inden etableringen udvidelsen eller ændringen kan finde sted. Samtidig er krav om myndighedernes vurdering af virkningerne i miljøet, herunder æstetiske og kulturhistoriske hensyn, blevet indarbejdet i godkendelsesordningen, så vurderingen heraf foretages samlet i forbindelse med selve ansøgningen og myndighedens behandling heraf.

Offentlighedens inddragelse [mangler]

Hensigten med den nye regulering af husdyrbrug er, at den tager udgangspunkt i eksisterende regler og praksis. Hertil er så tilføjet tiltag i form af skærpede lugtkrav, bufferzoner om sårbar natur og krav til reduktion af ammoniak på alle godkendelsespligtige husdyrbrug efter lovens § 11 og § 12.

Hensigten er endvidere, at der samtidig med den nye lov og bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug stilles et vejledningsmateriale til rådighed for kommunerne. Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug og vejledningen skal hjælpe med til at kommunerne kan træffe afgørelser på et ensartet grundlag.

Bekendtgørelsen om husdyrbrug og dyrehold over 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. fastlægger de generelle regler, der skal gælde for alle husdyrbrug.

Loven omfatter alle erhvervsmæssige husdyrbrug, og det vil sige husdyrbrug over 3 dyreenheder. Det er som hovedregel forbudsbestemmelserne mod specielle lokaliseringer, der er ens for alle.

Herefter fastsætter loven en tilladelses- og godkendelsesordning for alle husdyrbrug over 15 dyreenheder, som indtræder ved etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget. Herefter gælder:

Husdyrbrug fra 15 dyreenheder skal have en forudgående tilladelse efter et relativt simpelt sagsbehandlingssystem. Dog indtræder pligten til at indhente tilladelse allerede fra 3 dyreenheder for husdyrbrug der har kødædende pelsdyr for mere end 3 dyreenheder.

Husdyrbrug fra 75 dyreenheder skal have en forudgående godkendelse af hele husdyrbruget med tilhørende arealer.

Husdyrbrug, der er omfattet af § 12, skal have en forudgående godkendelse af hele husdyrbruget med tilhørende arealer.

For husdyrbrug fra 15 dyreenheder, der skal have en forudgående tilladelse, er det alene etableringen, udvidelsen eller ændringen der tillades.

For husdyrbrug der allerede har en godkendelse efter nr. 2 eller nr. 3 er det alene udvidelsen eller ændringen der godkendes og føjes til den allerede eksisterende godkendelse

Som noget nyt vil en godkendelse efter nr. 2 og 3 indeholde to elementer, nemlig en godkendelse af det ansøgte anlæg, samt en godkendelse af hele bedriftens arealer, herunder tredjemandsarealer.

1.1.1 Lovens formål og anvendelsesområde kapitel 1

Lovens formål er at medvirke til at værne om natur, miljø og landskab, så udviklingen af husdyrproduktionen kan ske på et bæredygtigt grundlag.

Dette er en sammenskrivning af miljøbeskyttelseslovens og planlovens relevante formålsbestemmelser i forhold til husdyrproduktionen. Det er området for VVM-vurdering efter planloven, planlovens landzoneregler og miljøbeskyttelseslovgivningens godkendelsesbestemmelser. Endelig er de relevante hjemmel til at nægte godkendelse i medfør af naturbeskyttelsesloven overført med loven.

Loven udvider hverken planlovens eller miljøbeskyttelseslovens anvendelsesområde, men sammenskriver disse til et samlet vurderings- og godkendelsessystem.

Loven er derfor også en sammenskrivning af VVM og IPPC direktivernes krav om vurdering og godkendelse. Direktiverne definerer imidlertid ikke de begreber, der skal indgå ved vurderingen helt ens. Det har derfor været nødvendigt at foretage en række tilpasninger for at få udarbejdet en lovgivning, der imødekommer de krav, der stilles efter direktiverne.

Udgangspunktet i godkendelsesordningen er husdyrbruget. Sigtet med loven er at samle reguleringen af det enkelte husdyrbrugs udledninger af næringsstoffer, lugt, støj, støv m.v. fra husdyrbrug i en samlet lov med tilhørende bekendtgørelser.

Øvrige tilladelser og godkendelser, herunder spildevandstilladelser, skal fortsat indhentes efter miljøbeskyttelseslovgivningens regler. For anlæg, der er godkendelsespligtige efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 under et andet listepunkt end husdyrbrug – eksempelvis biogasanlæg - er det forudsat, at der fortsat indhentes særskilt godkendelse efter miljøbeskyttelseslovens regler herom.

I godkendelsesbekendtgørelsen er der imidlertid fastsat et krav om, at der foretages en samtidig vurdering af husdyrbruget som hovedaktivitet og biaktiviteten som eksempelvis kan være dambrug eller biogasanlæg.

For aktiviteter, der ikke er godkendelsespligtige efter miljøbeskyttelsesloven, og som ikke er omfattet af loven, vil det fortsat være miljøbeskyttelseslovens påbudsmulighed efter § 42, der skal finde anvendelse i de tilfælde, hvor der kan være et behov for indgrebsmuligheder.

Hvem meddeles godkendelsen til (driftsherrebegrebet) [mangler]

1.1.1.1 Anlæg

Det er de anlæg – herunder dyreholdet - og aktiviteter, som er forbundet med den egentlige husdyrproduktion, som skal godkendes efter loven, hvis de etableres, udvides eller ændres efter den 1. januar 2007.

Det er som udgangspunkt en videreførelse af de regler og den praksis, der gjaldt efter de tidligere regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen. En væsentlig ændring er dog, at første gang et husdyrbrug godkendes efter loven er det hele anlægget, der skal godkendes og ikke alene udvidelsen eller ændringen. Det gælder alene ved godkendelse og ikke ved tilladelser.

Sigtet med loven er at samle reguleringen af det enkelte husdyrbrugs udledninger af næringsstoffer, lugt, støj, støv m.v. fra husdyrbrug i en samlet lov med tilhørende bekendtgørelser.

Husdyrbrug er efter loven defineret som en ejendom hvorpå der er et dyrehold af mere end 3 dyreenheder, dyreholdet med tilhørende stalde og lignende, gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg samt øvrige faste konstruktioner og tilhørende arealer.

Der er foretaget en sammenskrivning af de begreber, der indgår fra henholdsvis VVM-direktivet og IPPC-direktivet samt reglerne om landzonetilladelse efter planloven.

Det betyder, at der – ud over stald og lignende gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg skal medtages en vurdering af de øvrige faste konstruktioner på arealerne, som ønskes etableret på ejendommen. Der tænkes eksempelvis på nye tilkørselsveje, belysning og afskærmende beplantning.

Imidlertid fastsætter henholdsvis VVM-direktivet og IPPC-direktivet også krav om, at der skal foretages en samlet vurdering af samtlige de elementer, der kan have en virkning på miljøet. Det betyder, at de elementer i forbindelse med en etablering, udvidelse eller ændring, som skal indgå i den miljømæssige vurdering, og som er flere delmængder af det projekt, som myndighederne skal behandle, skal indgå ved myndighedernes samlede vurdering og grundlag for afgørelsen.

Det betyder, at øvrige tilladelser og godkendelser, herunder spildevandstilladelser fortsat skal indhentes efter miljøbeskyttelseslovgivningens regler. For anlæg, der er godkendelsespligtige efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 under et særskilt listepunkt - eksempelvis biogasanlæg - er det forudsat, at der fortsat indhentes særskilt godkendelse efter miljøbeskyttelseslovens regler herom.

Opmærksomheden skal henledes på, at andre aktiviteter eller biaktiviteter fortsat skal vurderes efter reglerne om VVM. Heraf følger, at der skal udarbejdes forslag til tillæg til kommuneplanen med klagemulighed til Naturklagenævnet.

Reglerne herom fremgår af bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug § mm

I denne bekendtgørelse er der ligeledes fastsat en mulighed for, at der kan meddeles en samlet godkendelse til den samlede virksomhed, men vel at mærke kun for de aktiviteter der enten godkendes efter miljøbeskyttelsesloven eller efter lov om godkendelse af husdyrbryg mv. Årsagen hertil er at der for disse to lovgivninger er fælles klagemyndighed - Miljøklagenævnet

De godkendelsespligtige aktiviteter efter miljøbeskyttelsesloven, der kan være tilknyttet et husdyrbrug vil efter kommunalreformens ikrafttræden i fremtiden høre under kommunalbestyrelsens kompetence. Der kan derfor let ske den nødvendige samordning af sagsbehandlingen i de tilfælde, hvor der også er krav om en godkendelse efter miljøbeskyttelsesloven.

Samme betragtninger gør sig gældende for de situationer, hvor der skal tages stilling til, om der er tale om at flere anlæg til husdyrproduktion skal godkendes som et samlet anlæg. Det er de situationer, hvor een eller flere landmænd ejer flere anlæg som ikke kan drives uafhængigt af hinanden. I de situationer skal der ske en samlet godkendelse, uanset om det alene er det ene anlæg, der er ansøgt om godkendelse på. Dette er en videreførelse af den praksis, der gælder i dag.

Det er vigtigt at bemærke, at godkendelser efter den nye lov foruden at skulle baseres på en samlet miljøvurdering af bedriftens samlede miljøpåvirkninger også skal medtage de elementer, der tidligere var indeholdt i en landzonetilladelse. Det vil først og fremmest sige, at kulturmiljø og landskabelige værdier skal indgå i vurderingen af en etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug, og der skal fastsættes vilkår til sikring også af disse værdier.

1.1.1.2 Arealer

Ud over en godkendelse af anlægget skal godkendelsen også indeholde en godkendelse af hele bedriftens arealer og eventuelt tredjemandsarealer. Det sker ikke alene for at kunne tilgodese vurderingskravene efter VVM-direktivet, hvor det er hele projektet, der er underlagt krav om vurdering.

Det sker også i erkendelsen af, at det har været nødvendigt at ændre praksis, sådan at den række af de krav til arealanvendelsen, som førhen fremgik af screeningsafgørelsen eller VVM-tilladelsen, skal kunne vilkårsfastsættes og administrativt håndhæves på en klar og gennemskuelig måde for landmanden.

Det er de arealer, der drives under samme CVR-nummer, som skal indgå i godkendelsen. Det fremgår af lovens § 15 og det vil sige ejede og forpagtede arealer, idet dog bortforpagtede arealer ikke skal medregnes.

Også aftaler om levering af gylle til udspreddning på en anden landbrugsejendom – de såkaldte tredjemandsarealer - skal medtages ved vurderingen af ansøgningen. Tredjemandsarealer skal vurderes konkret, og finder kommunalbestyrelsen, at der er arealer, der ikke kan tåle fuldt tilførsel af husdyrgødning – det vil sige fuldt harmonitryk – så kan disse arealer ikke medregnes i godkendelsen.

Kommunalbestyrelsen skal i den forbindelse tage udgangspunkt i det beskyttelsesniveau, som fremgår af Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug og som er uddybende beskrevet i denne vejledning. Det fremgår af lovens § 16, stk. 2.

Lovens § 16, stk. 1 åbner desuden for en anden mulighed, nemlig at tredjemanden selv søger om godkendelse af sine arealer til udspreddning af husdyrgødning. Det kan enten være et andet husdyrbrug, der ikke er omfattet af den nye lov eller et plantebrug.

1.1.2 Forbud mod etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug § 6-9

Efter reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen er det ikke tilladt at etablere dyrehold inden for byzoneområder, sommerhusområder samt en række nærmere definerede områder i landzone. Der gælder ligeledes et generelt forbud mod etablering, udvidelse eller ændring af visse husdyrbrug nærmere end 50 meter fra naboer. Disse regler er videreført uændret i loven.

Forbud mod placering gælder ligeledes inden for nærmere fastsatte grænser til vandindvindingsanlæg, vandløb, offentlig vej, naboskel mv. Kommunalbestyrelsen har dog mulighed for at meddele dispensation og fastsætte vilkår i forbindelse hermed samt at påbyde en mere hensigtsmæssig placering, såfremt overholdelse af de nævnte afstande ikke vil sikre tilstrækkeligt mod væsentlige gener eller forurening.

1.1.3 Tilladelsesordning for husdyrbrug under 75 DE

Reglerne om miljøvurdering (VVM) og landzonetilladelser, som gælder efter planloven samt miljøbeskyttelseslovens regler om lokalisering mv. er med den nye lov smeltet sammen til et forsimplet tilladelsessystem.

For at lette arbejdet for ansøger samt kommunalbestyrelsens sagsbehandling er der udarbejdet et særligt digitalt skema som findes på www.husdyrgodkendelse.dk.

Skemaet indeholder spørgsmål til belysning af beliggenhed i forhold til naboer m.v. (lokalisering), placering af anlægget i forhold til de øvrige bygninger (landzone), i forhold til sårbar natur (bufferzoner), samt i forhold til en række øvrige naturforhold.

Skemaet viderefører bl.a. kravene og spørgsmålene fra henholdsvis den tidligere husdyrgødningsbekendtgørelses §§ 29 og § 30 samt samlebekendtgørelsens anmeldeskema i et samlet ansøgningsskema. Kravene fra den tidligere husdyrgødningsbekendtgørelse er videreført i § 29 og § 30 i bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold over 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.

Ansøgningsskemaet udfyldes og indsendes af ansøger. I det omfang det er relevant gennemgås og rettes anmeldelsen i dialog mellem anmelder og myndigheden, herunder indhentes der yderligere relevante oplysninger (oplysninger om lokalisering i forhold til naboer, natur og landskab).

1.1.4 Godkendelsesordning for husdyrbrug for mere end 75 dyreenheder

Bestemmelsen fastsætter, at der inden etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug for mere end 75 dyreenheder skal indgives en ansøgning herom til kommunalbestyrelsen.

Den nye godkendelsesordning gennemfører VVM-direktivet og IPPC-direktivet for så vidt angår husdyrbrug og samler kravene med de relevante dele af husdyrgødningsbekendtgørelsen og planlovens bestemmelser om landzoneregulering.

Ansøgning om godkendelse af etablering, udvidelse eller ændring skal fremsendes af ansøger.

For at lette arbejdet for ansøger samt kommunalbestyrelsens sagsbehandling er der udarbejdet et særligt digitalt ansøgningsskema for husdyrbrug fra 75 dyreenheder, som findes på www.husdyrgodkendelse.dk.

De store husdyrbrug, som overskrider eller udvider over IPPC-direktivet grænser [anvender](#) samme ansøgningsskema.

Ansøgninger for de store husdyrbrug vil tillige være omfattet af VVM-direktivets obligatoriske krav om, at ansøgningen herudover skal indeholde relevante oplysninger efter VVM-direktivets bilag IV. I bilag 2 til godkendelsesbekendtgørelsen i henhold til denne lov angives, hvilke oplysninger fra VVM-direktivets bilag IV, som ansøgningen skal suppleres med ud over de grundoplysninger, der vil blive fastsat i medfør af den kommende godkendelsesbekendtgørelse. Ansøgningsskemaet er suppleret med spørgsmål herom.

Det vil bl.a. sige en beskrivelse af alternative muligheder og beskrivelse af arkitektoniske og arkæologiske kulturarv og den indbyrdes sammenhæng mellem ovennævnte faktorer. Endelig skal der indsendes oplysninger i forbindelse med virksomhedens ophør. Ansøgning samt supplerende oplysninger efter bilag 2 i godkendelsesbekendtgørelsen svarer til den miljøredegørelse, som tidligere lå til grund for myndighedens VVM-vurdering af VVM-pligtige virksomheder.

1.1.5 Vurderingen af ansøgningen

Efter miljøbeskyttelsesloven gælder de samme principper efter §§ 3 og 4, og det er således de principper, der videreføres i loven. Intentionen bag lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er, at specielt anvendelsen af bedste tilgængelige teknologi og skærpet indsats overfor lugtgener og ammoniaktabet fremmes.

Det fremgår allerede i dag af både miljøbeskyttelsesloven og § 12 i godkendelsesbekendtgørelsen, at husdyrbruget selv skal tage hensyn til miljøbelastningen og forureningsbelastningen overfor omgivelsernes sårbarhed ved vurderingen af, hvor produktionen mest hensigtsmæssigt kan finde sted, når der foreslås valg af placering, hvilke forureningsbegrænsende foranstaltninger, der ud fra en proportionalitetsbetragtning bør indarbejdes, etc. Disse betragtninger fremgår af lovens § 19 og skal tillige indgå ved kommunalbestyrelsens vurdering af ansøgningen om etablering, men også i forbindelse med udvidelse eller ændring af et allerede lokaliseret husdyrbrug. Disse overordnede principper skal lægges til grund for både tilladelser efter forslaget § 10 og godkendelser efter henholdsvis § 11 og § 12.

Som led i forenklingsarbejdet og til støtte ved vurderingen af de overordnede principper, er det i lovens § 20, § 21 og § 22 fastsat, at både husdyrbrugeren og kommunalbestyrelsen i den samlede vurdering også skal indtænke konsekvenserne af skærpede forureningskrav og krav i forhold til beskyttelse af de landskabelige hensyn.

Det gælder lokaliseringer i nærhed af naboer, jf. forslaget § 20 om lokalisering og forslaget om placering i forhold til en række særlige følsomme naturtyper, jf. § 21. Det gælder som noget nyt også placeringer efter lovens § 22 i det åbne land.

Herved fastsættes ikke alene krav til de forureningsreduktioner, som både ansøger og kommunalbestyrelsen skal inddrage ved vurdering, der indgår også en vurdering af placeringer, som kan medføre en u hensigtsmæssig placering i landskabet. Både ansøger og kommunalbestyrelsen kan herefter i én og samme arbejdsgang vurdere den samlede placering og de samlede gener og forureningsforhold i projektet i forhold til de vilkår, der skal stilles, Dette vil komme til at gælde både for tilladelser efter forslaget § 10 og godkendelser efter forslaget § 11 og § 12.

§ 19, stk. 1 svarer til godkendelsesbekendtgørelsens § 12, stk. 1, og svarer til de krav, der stilles til hhv. virksomheden og myndighederne, for at der kan træffes afgørelse i sagen.

Af § 19, stk. 1, nr. 1, fremgår, at husdyrbruget skal have medinddraget BAT i deres vurdering. Det gælder ikke alene en videreførelse af princippet om BAT for IPPC-husdyrbrug, men også husdyrbrug, der skal tillades efter reglerne i § 10, men også husdyrbrug, der skal godkendes efter reglerne i § 11 og § 12.

§ 19, stk. 1, nr. 2 sikrer tillige at husdyrbrug ikke etableres, udvides eller ændres uden at det sker under varetagelse af hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet og i overensstemmelse med internationale forpligtelser. Herunder sikring af sårbarhed og kvalitet i de landskabelige bevaringsværdier, jf. § 2, stk. 1, nr. 7 og 8, ud fra fx et æstetisk, kulturhistorisk eller geologisk synspunkt.

Loven indebærer, at der skal gives én samlet godkendelse til anlægget og bedriftens samlede arealer, herunder de arealer hvor husdyrgødningen spredes.

Arealgodkendelser omfatter alle arealer under bedriften. Indgår der i driften af et husdyrbrug flere anlæg med tilhørende arealer, som drives under samme CVR-nummer, indgår samtlige de ejede og forpagtede arealer, der indgår i bedriften, ved en vurdering af miljøbelastningen. Kommunalbestyrelsen foretager således en samlet vurdering af de omfattede arealer, herunder arealer, der er udpeget som særlig sårbare eller beskyttet efter anden lovgivning. Husdyrbrugeren har herefter en samlet vurdering af bedriftens arealer. Ved senere udvidelser eller ændringer på et andet anlæg, som drives under samme CVR-nummer vil det således alene være nødvendigt for

myndigheden at undersøge, om ændringen kan indeholdes i den allerede givne arealgodkendelse, eller om denne på visse punkter skal justeres.

I forbindelse med miljøministerens bemyndigelse til at udfærdige regler om godkendelse er der i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug fastsat en regel om, at i de tilfælde, hvor en bedrifts arealer er beliggende i en anden kommune end den, hvor anlægget ligger, er den godkendende kommunalbestyrelse forpligtiget til at foretage en høring af kommunalbestyrelsen i den kommune, hvori arealerne ligger. Høringsresultatet skal indarbejdes i tilladelsen eller godkendelsen. Herved tilgodeses de restriktioner, der måtte være fastsat i nabokommunen i form af udpegninger af arealer eller andre restriktioner, som denne kommune er ansvarlig for at administrere.

Anmeldeordningen [mangler]

1.1.6 Beskyttelsesniveau for ammoniak, lugt, fosfor og nitrat

For at skabe et ensartet beslutningsgrundlag for beskyttelsesniveauet for ammoniak, lugt og fosfor er der til bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug med hjemmel i § 34 i lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er udarbejdet et bilag 3, som fastsætter de kriterier, der skal lægges til grund ved fastlæggelsen af beskyttelsesniveauet.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 5, at ansøgningskemaerne for godkendelser efter lovens § 11 og § 12 skal udarbejdes på baggrund af det beskyttelsesniveau, der fremgår af bilag 3, og som er uddybet i denne vejledning.

Visse beskyttelsesniveauer er defineret ud fra konsekvenserne af den enkelte udvidelse, hvor det præcist er angivet, hvor stor en merbelastning, der vurderes at kunne give en væsentlig påvirkning af miljøet. Husdyrbrug kan dog i løbet af en årrække foretage flere udvidelser med få års mellemrum, hvor de enkelte udvidelser isoleret set ikke giver en væsentlig påvirkning af miljøet, men hvor udvidelserne samlet set vil kunne give en væsentlig påvirkning af miljøet.

For at imødegå dette problem er det fastsat, at alle etableringer, udvidelser og ændringer, som gennemføres, eller som der er ansøgt om, skal miljøvurderes samlet. Miljøvurderingen af flere udvidelser gennemført med få års mellemrum vil derfor skulle vurderes som en samlet udvidelse. Udvidelser, som gennemføres i perioden 2007-2009/2010, skal derfor også medregnes i de miljøvurderinger, der skal foretages efter vand- og naturplanerne ifølge miljømålsloven, som foreligger efter 2010. Der fastsættes dog en grænse på 8 år for, hvor lang en tidshorisont etableringer, udvidelser og ændringer skal miljøvurderes samlet. Det vil i praksis betyde, at fra den 1. januar 2015 vil det ikke længere være alle etableringer, udvidelser og ændringer siden 1. januar 2007, der skal miljøvurderes samlet, men etableringer, udvidelser og ændringer de seneste 8 år inklusiv det ansøgte.

Tredjemands arealer indgik i amternes sagsbehandling i forbindelse med en VVM-vurdering af et husdyrprojekt. Tredjemandsarealer omfatter arealer ejet af en anden end husdyrbrugeren, og hvorpå der med denne er indgået en aftale om at måtte udsprede husdyrgødning fra det tilladelseskrævende eller godkendelsespligtige husdyrbrug.

Det er hensigten, at tredjemands arealer fortsat skal kunne indgå ved vurderingen af en etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug. Det er imidlertid ikke muligt i en miljøgodkendelse af et husdyrbrug at kunne fastsætte vilkår, der skal kunne håndhæves overfor en anden person (tredjemand) end den driftsansvarlige for det tilladelseskrævende eller godkendelsespligtige anlæg. Tredjemands arealer kan derfor kun indgå i miljøvurderingen af ansøgningen, såfremt de

generelle regler, inklusiv harmonireglerne, er tilstrækkelige til at hindre en væsentlig påvirkning af miljøet. Der kan dog fastsættes vilkår om den overførte mængde husdyrgødning og på hvilke arealer husdyrgødningen må udbringes.

Med forslaget indføres desuden den mulighed, at husdyrbrugeren, der ansøger om tilladelse eller godkendelse kan opfordre eller lade tredjemand ansøge om godkendelse af sine arealer.

Kapitel 2 Ansøgning om miljøgodkendelse

Inden etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug over 75 dyreenheder, skal der indgives en ansøgning om miljøgodkendelse til kommunalbestyrelsen. Ansøgningen skal behandles af kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor ejendommen ligger eller agtes etableret. Det er kommunalbestyrelsen, der træffer afgørelse om godkendelse.

Ansøgningen udfærdiges og fremsendes af ansøger. Ansøgningen omfatter en miljøredegørelse for den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget. Miljøredegørelsen består af en række generelle og miljømæssige oplysninger om husdyrbrugets anlæg og arealer. Miljøredegørelsen skal indeholde beregninger af miljøpåvirkningen fra anlæg og udbringningsarealer på omgivelserne. Der skal redegøres for husdyrbrugets gene- og forureningsforhold og husdyrbrugets påvirkning af omgivelsernes sårbarhed og kvalitet. Endvidere skal der redegøres for anvendelsen af bedste tilgængelige teknik. Endelig omfatter miljøredegørelsen et ikke-teknisk resumé. Ansøgninger om miljøgodkendelser, jf. lovens § 12, skal offentliggøres med henblik på at inddrage offentligheden tidligt og effektivt i beslutningsprocessen. Dette er nærmere beskrevet i kapitel 5.

På grundlag af landmandens ansøgning foretager kommunalbestyrelsen en vurdering af de forskellige påvirkninger fra husdyrbrugets anlæg og udbringningsarealer med henblik på at vurdere, om husdyrbruget indebærer en væsentlige virkninger på miljøet og om husdyrbruget kan drives og indrettes på en sådan måde, at hensynet til omgivelserne tilgodeses. Dette er nærmere beskrevet i kapitel 3.

På grundlag af vurderingen af de forskellige påvirkninger fra husdyrbrugets anlæg og udbringningsarealer fastsætter kommunalbestyrelsen relevante konkrete vilkår for husdyrbruget. Herefter foretager kommunalbestyrelsen en samlet konkluderende vurdering af, om miljøgodkendelse af ansøgningen på de pågældende vilkår vil medføre en væsentlig virkning på miljøet. Kommunalbestyrelsens udkast til godkendelse med eventuelle vilkår sendes sammen med ansøgning, ansøgers miljøredegørelse samt kommunens miljøvurdering i høring, inden kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om at meddele tilladelse. Efter behandling af resultaterne fra nabohøringen træffer kommunalbestyrelsen afgørelse i sagen. Dette er nærmere beskrevet i kapitel 4 og 5.

Ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrug, der ikke tidligere er godkendt, omfatter miljøgodkendelsen hele husdyrbruget. Det betyder, at ansøgningen om miljøgodkendelse omfatter både det eksisterende husdyrbrug og den ønskede etablering, udvidelse og/eller ændring af husdyrbruget. Kommunalbestyrelsen skal foretage en samlet vurdering af anvendelsen af bedste tilgængelige teknik og påvirkningen af omgivelsernes sårbarhed og kvalitet. For husdyrbrug, der miljøgodkendes for første gang, kan der fastsættes krav til hele husdyrbruget, det vil sige både eksisterende forhold og nye forhold, herunder udvidelse og/eller ændring af udbringningsarealer. Vurderingen af, om miljøgodkendelse af ansøgningen på de pågældende vilkår vil medføre en væsentlig virkning på miljøet foretages således på grundlag af hele husdyrbruget. Miljøgodkendelsen meddeles for hele husdyrbruget.

For ansøgning om miljøgodkendelse af udvidelse og ændring af husdyrbrug, der allerede har en miljøgodkendelse, omfatter miljøgodkendelsen den ansøgte udvidelse og ændring. Det vil sige, at det er den ansøgte udvidelse og ændring, der skal vurderes med hensyn til kravet om anvendelse af bedste tilgængelige teknik og påvirkningen af omgivelsernes sårbarhed og kvalitet. Det skal bemærkes, at ifølge loven § 26 stk. 2 skal foretages en samlet vurdering af etableringer, udvidelser og ændringer foretaget siden 1. januar 2007, dog højst over en 8-årig periode. Miljøgodkendelsen

meddeles som et tillæg til den eksisterende miljøgodkendelse. For husdyrbrug, der har en miljøgodkendelse i forvejen, kan der fastsættes vilkår for de ændringer der foretages, det vil sige den udvidelse der foretages samt eventuelle ændringer af eksisterende forhold som følge af det ansøgte. Vurderingen af, om miljøgodkendelsen af det ansøgte på de pågældende vilkår vil medføre en væsentlig virkning på miljøet, foretages således på grundlag af den ansøgte udvidelse samt eventuelle ændringer af eksisterende forhold som følge af det ansøgte. Miljøgodkendelsen meddeles for den ansøgte udvidelse og ændring som et tillæg til den eksisterende miljøgodkendelse.

2.1 Internetbaseret ansøgningssystem

Ansøgningen foregår via et internetbaseret ansøgningsskema, som findes på internetadressen: www.husdyrgodkendelse.dk

I det internetbaserede ansøgningsskema guides ansøger således, at der afgives de relevante oplysninger og beskrivelser om husdyrbruget til brug for kommunalbestyrelsens behandling af sagen. Omfanget af de relevante oplysninger afhænger af, hvilken kategori husdyrbrug ansøgningen falder i. Ved brug af ansøgningssystemet opfylder ansøgeren de krav til oplysninger om husdyrbruget som er gennemgået i vejledningen.

Der kan dog i særlige tilfælde være behov for yderligere oplysninger ud over de, der er beskrevet i det internetbaserede ansøgningsskema. Behovet for yderligere oplysninger afdækkes i dialog mellem ansøger og kommunalbestyrelse.

Oplysningskrav indføres i ansøgningssystemet ved at indtaste værdier, afkrydse valgmuligheder (type stald mm.) samt ved brug af tekstfelter, hvor det er muligt at beskrive diverse forhold.

Ansøgningsskemaet indeholder et brugervenligt kortværktøj, som muliggør indtegning af anlæg samt udbringningsarealerne.

Til ansøgningsskemaet er endvidere knyttet beregningsværktøjer og en kortsøgning, der kan danne grundlag for kommunalbestyrelsernes vurdering af påvirkningen af naboer, natur og miljø som følge af det ansøgte. Beregningerne vil også give ansøger en indledende vurdering af den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrholdet i forhold til myndighedernes krav.

Til hver rubrik i det internetbaserede ansøgningsskema er knyttet en hjælpefunktion med yderligere information om det pågældende punkt.

Anlæg og arealer

Ansøgningsskemaet er opdelt i en del, der vedrører husdyrbrugets anlæg, og en del der vedrører udbringningsarealer hørende til den pågældende bedrift og produktion.

Anlægget omfatter dyreholdet med tilhørende stalde og lignende, gødnings- og ensilageopbevaringsanlæg mv.

Arealerne omfatter ejede og forpagtede udbringningsarealer tilknyttet produktionen. Endvidere skal oplyses om overførselsaftaler (gylleaftaler), herunder beliggenhed og ejeroplysninger for arealerne.

Miljøredegørelse

Ved at fremsende ansøgning om etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug via det internetbaserede ansøgningssystem opfylder landmanden kravet om at indgive ansøgning herom til kommunalbestyrelsen samt kravet om udarbejdelse af en miljøredegørelse for det ansøgte.

I afsnit 2.4-2.13 er samtlige krav til oplysninger ved ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrug beskrevet. Det vil således afhængigt af hvilken kategori husdyrbrug det ansøgte hører ind under, være forskel på hvilke oplysninger der skal indgives.

Det påhviler ansøgeren at tilvejebringe oplysninger til brug for miljøredegørelsen.

2.2 Ansøgningens indhold

Ansøgningens består af en række faktuelle oplysninger om husdyrbrugets indretning og drift, husdyrbrugets planmæssige forhold, beregninger af ammoniaktab og –afsætning, lugt, fosforoverskud og nitratudvaskning i forhold til udpegede sårbare områder. Disse oplysninger, beregninger og beskrivelser udgør miljøredegørelse for den ansøgte etablering, udvidelse af husdyrbruget.

Ansøgningen skal belyse de forskellige typer af forureninger, gener og øvrig påvirkning som etableringen, udvidelsen eller ændringen af et husdyrbrug vil kunne medføre på omgivelsernes sårbarhed og kvalitet. I miljøredegørelsen indgår derfor blandt andet en beskrivelse af den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget med hensyn til placering, art og dimensioner, desuden de oplysninger, der er nødvendige for at konstatere og vurdere de væsentlige virkninger, det ansøgte vil kunne få på mennesker, natur, herunder plante- og dyreliv, jordbund, vand, luft, klima, landskab, materielle goder og kulturarv, samt foranstaltninger foreslået for at undgå, nedbringe eller om muligt neutralisere væsentlige skadelige virkninger på miljøet.

Afhængig af størrelsen af husdyrbruget, skal miljøredegørelse også beskrive alternative løsningsmuligheder for det ansøgte husdyrbrug, og beskrive den indbyrdes sammenhæng mellem de ovennævnte faktorer. Der skal udarbejdes en plan for nødvendige foranstaltninger ved ophør af driften for at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende stand. Endelig skal der udarbejdes et ikke-teknisk resumé af den samlede miljøredegørelse.

Det er ansøger opgave at tilvejebringe alle de nødvendige oplysninger, beregninger og beskrivelser til brug for ansøgning om miljøgodkendelse. Ved indsendelse af ansøgning via det internetbaserede ansøgningssystem vil mange af de krævede oplysninger være let tilgængelige, herunder kortudpegninger og beregninger.

De nærmere krav til hvilke oplysninger ansøgningen skal omfatte, fremgår af bilag til bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug og er gengivet i oversigtsform herunder.

1. oplysninger om ansøger og ejerforhold
2. oplysninger om husdyrbruget
3. oplysninger om husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold
4. tegninger over husdyrbrugets indretning
5. oplysninger om husdyrbrugets drift, herunder sædskifte
6. oplysninger om gødningsproduktion og – håndtering
7. oplysninger om forurening og genepåvirkninger fra husdyrbruget, samt gene- og forureningsbegrænsende foranstaltninger
8. oplysninger om anvendelsen af bedste tilgængelige teknik
9. oplysninger om husdyrbrugets affald
10. oplysninger om varetagelse af hensynet til landskab
11. oplysninger om husdyrbrugets ophør
12. beskrivelse af alternative muligheder

13. forslag til egenkontrol

14. ikke-teknisk resumé

Ansøgningen og miljøredegørelsen omfatter flere eller alle de listede oplysningskrav (1-14) afhængig af hvor stor husdyrproduktionen er og om husdyrbruget tidligere er miljøgodkendt:

Ansøgninger om miljøgodkendelse af husdyrbrug, jf. lovens § 12 stk. 2, der ikke tidligere er godkendt i henhold til lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug eller i henhold til miljøbeskyttelseslovens kapitel 5, skal omfatte samtlige af ovenstående oplysningskrav.

Ansøgninger om husdyrbrug, jf. lovens § 11 og 12 stk. 1, omfatter ovenstående oplysningskrav dog ikke forhold vedrørende ophør af driften og alternative muligheder (oplysningskrav 11 og 12).

Ansøgninger om miljøgodkendelse af husdyrbrug, der tidligere er miljøgodkendt, omfatter alle de listede oplysningskrav på nær forhold vedrørende alternative muligheder (oplysningskrav 12).

Oplysningskravene 1-14 er beskrevet nærmere i afsnit 2.3-2.12. Beskrivelsen er inddelt i følgende hovedafsnit:

Oplysningskrav	Hovedafsnit
1-4	Generelle forhold
5-7	Anlæg
5-7	Arealer
8	Bedste tilgængelige teknik
9	Husdyrbrugets affald
10	Varetagelse af hensyn til Landskab
11	Husdyrbrugets ophør
12	Alternative muligheder
13	Egenkontrol
14	Ikke-teknisk resumé

Formålet med at inddele beskrivelsen af oplysningskravene 1-14 i disse hovedafsnit er at opdele ansøgningen i en del, der vedrører ejendommens anlæg og den del der vedrører bedriftens arealer. Samtidig tydeliggøres oplysningerne om anvendelse af bedste tilgængelige teknik og landskabsinteresser samt husdyrbrugets ophør og alternative muligheder i selvstændige hovedafsnit. Endvidere vil oplysninger om egenkontrol fremgå samlet. Endelig er der et afsnit om det samlede ikke-teknisk resumé af ansøgningen.

Ansøgninger om miljøgodkendelse af etablering, udvidelse eller ændring husdyrbrug, jf. lovens § 12, er omfattet af offentlighedsproceduren efter både IPPC-direktivet og VVM-direktivet. Det betyder, at offentligheden skal inddrages tidligt og effektivt i beslutningsprocessen, således at kommentarer og udtalelser kan fremsættes, mens alle muligheder stadig står åbne. Det er beskrevet nærmere i kapitel 5.

2.2.1 Indsendelse af ansøgning til kommunen

Der indsendes én samlet ansøgning om miljøgodkendelse af etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget omfattende ejendommens anlæg og bedriftens arealer.

Ansøgningen skal sendes til og behandles af den kommune hvor husdyrbrugets anlæg er beliggende. I de tilfælde, hvor flere anlæg er så nært forbundne, at der ikke kan ske en adskilt produktion, skal ansøgningen omfatte de flere anlæg, og der skal ske en fælles vurdering og godkendelse heraf.

I de tilfælde, hvor hele eller dele af en bedrifts arealer er beliggende i en anden kommune end den, hvor anlægget ligger, er den godkendende kommunalbestyrelse forpligtiget til at foretage en høring af kommunalbestyrelsen i den kommune, hvori arealerne ligger. Herved tilgodeses de restriktioner, der måtte være fastsat i nabokommunen i form af udpegninger af arealer eller andre restriktioner, som denne kommune er ansvarlig for at administrere som fastlagt i fx kommuneplanretningslinierne.

Indgår der i det samlede udbringningsareal, arealer der tilhører andre husdyrbrug, men som drives under samme CVR-nummer, skal ansøgningen omfatte samtlige arealer under det angivne CVR-nummer. Kommunalbestyrelsen skal ved vurderingen af en ansøgning om etablering, udvidelse eller ændring medtage samtlige arealer under det angivne CVR-nummer i vurderingen.

2.3 Oplysninger om generelle forhold

Ved ansøgning om miljøgodkendelse af etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug skal en række generelle forhold oplyses. Disse oplysninger skal foreligge både ved ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrugets anlæg og arealer, men også hvis der alene ansøges om miljøgodkendelse af husdyrbrugets anlæg eller bedriftens arealer.

2.3.1 Ansøger og ejerforhold

- Ansøgers navn, adresse, e-post og telefonnummer
- Husdyrbrugets navn, ejendommens adresse, matrikel-nummer og CVR- og P-nummer
- Navn, adresse og telefonnummer på ejeren af ejendommen, hvorpå husdyrbruget er beliggende eller ønskes opført, hvis ejeren ikke er identisk med ansøgeren
- Navn, adresse og telefonnummer på husdyrbrugets kontaktperson

2.3.2 Oplysninger om husdyrbruget

Husdyrbrugets størrelse

- Oplysninger om husdyrbruget angives både for det eksisterende husdyrbrug (før-situationen) og for det ansøgte husdyrbrug (efter-situationen)
- Antal dyreenheder fordelt på husdyrarter og dyretyper.

Det angives desuden, hvilken fleksibilitet, der ansøges om miljøgodkendelse til. Dette gælder fx fleksibilitet i form af variation i ind- og afgangsvægte og forventet udvikling med hensyn til øget produktionseffektivitet i form af flere slagtesvin per stiplads, øgede antal smågrise per årssso o. lign. Den ansøgte produktionsfleksibilitet skal være klart defineret i både antal dyr og antal dyreenheder og forholde sig specifikt til de husdyrinddelinger der anvendes i dyreenhedsberegningen jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen. <http://www.retsinfo.dk/GETDOCM/ACCN/B20060081405-REGL>

Kommunalbestyrelsen vurderer på baggrund heraf, om denne udvikling kan tillades og fastlægges i miljøgodkendelsen.

- samlede areal (bedriftens areal) angivet i ejede og forpagtede arealer
- samlede harmoniareal (bedriftens areal), det vil sige arealer der kan anvendes til udbringning af husdyrgødning
- samlet areal, hvor der er indgået aftale om afsætning af husdyrgødning

Kort beskrivelse af det ansøgte husdyrbrug

- Oplysninger om den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget. Herunder om der søges om miljøgodkendelse af et husdyrbrug omfattende ejendommens anlæg og bedriftens arealer, eller om der alene søges om miljøgodkendelse af ejendommens anlæg eller bedriftens arealer (evt. indførelse af data i en tabel for at gøre beskrivelse så nøgtern som muligt).

Etablering eller udvidelse/ændring

- Angivelse af om der er tale om nyanlæg eller om der er tale om driftsmæssige udvidelser/ændringer i bestående husdyrbrug – herunder om det ansøgte kræver bygningsmæssige renoveringer eller nyanlæg. Hvis der er tale om udvidelse af en ikke tidligere godkendt husdyrbrug, som bliver godkendelsespligtig på grund af udvidelse, skal der gives oplysninger om hele husdyrbruget inkl. udvidelsen.

Tidshorisont for gennemførelse

- Oplysninger om:
- Forventet tidspunkt for påbegyndelse af byggeri/bygningsmæssige ændringer og for det forventede tidspunkt for afslutning heraf.
- Forventet tidspunkt for fuld drift af den ansøgte husdyrproduktion.
- Hvis ansøgningen omfatter en fleksibilitet, jf. ovenfor oplyses
- Tidspunkt for påbegyndelse af byggeri/bygningsændringer og for afslutning heraf,
- samt tidspunkterne for fuld drift for de enkelte etaper af dyreholdet.

Øvrige ejendomme

- Oplysninger om øvrige ejendomme under samme bedrift:
- adresse
- matrikel-nummer
- CVR- og P- og CHR nummer samt
- antal dyreenheder fordelt på dyretyper for hver øvrig ejendom.

Bivirksomhed

- Oplysning om bivirksomhed som fx dambrug, slagteri, biogasanlæg, komposteringsanlæg, vindmølle, halmfyr, detailsalg og boliger m.v.

Der skal fremsendes særskilt ansøgning for andre forurenende aktiviteter eller andre tilladelses- eller godkendelseskrævende aktiviteter efter miljøbeskyttelsesloven (fx bivirksomhed), som indgår i forbindelse med den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring eller som teknisk eller forureningsmæssigt er forbundet med husdyrbruget, hvis disse aktiviteter ikke allerede er godkendt.

2.3.3 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

Der oplyses på kort beliggenhed af eksisterende, ændrede og nye bygninger og anlæg samt eksisterende og nye udbringingsarealer.

Der oplyses om afstanden til beboelse mm. samt sårbar natur. Visse afstandskrav i henhold til loven er som følger:

- ikke-almene vandforsyningsanlæg (25 m)
- almene vandforsyningsanlæg (50 m)
- vandløb (herunder dræn) og søer (15 m)

- offentlig vej og privat fællesvej (15 m)
- levnedsvirksomhed (25 m)
- beboelse på samme ejendom (15 m)
- naboskel (30 m)
- nabobeboelse (50 m)
- eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidige byzoner eller sommerhusområder
- område i landzone, der i en lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende
- beboelsesbygninger på ejendomme uden landbrugspligt, der ligger i samlede bebyggelse i landzone, og som har en anden ejer end driftsherren
- sårbar natur
- højmoser
- lobeliesøer
- heder over 10 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder
- overdrev over 2,5 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder
- hede, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder
- overdrev, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder
- ammoniakfølsomme søer, herunder kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger og brunvandede søer og vandhuller, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder

For nye og ændrede bygninger og anlæg, samt udbringningsarealer oplyses endvidere på kort placering i forhold til:

- Natura 2000-områder
- Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser m.v.
- Områder med landskabelig værdi
- Uforstyrrede landskaber
- Områder med særlig geologisk værdi
- Rekreative interesseområder
- Værdifulde kulturmiljøer og bevaringsværdige landsbyer
- Kirkeomgivelser
- Kystnærhedszonen
- Lavbundsarealer incl. evt. okkerklassificering
- Skovrejsningsområder
- Nitratfølsomme indvindingsområder
- Fredede områder
- Beskyttede naturarealer (§ 3)
- Strandbeskyttelseslinje
- Klitfredningslinje
- Skovbyggelinje
- Sø- og åbeskyttelseslinje
- Kirkebyggelinje

- Fortidsmindelinje
- Beskyttede sten- og jorddiger

Oplysninger om ovennævnte forhold kan findes på "miljøportalen". www.miljøportalen.dk

På kortet angives endvidere placering af eksisterende og fremtidige afskærmende beplantninger.

Endvidere oplyses følgende:

- Grundplan (i m²) – for udvidelse af eksisterende bygninger angives størrelsen på grundplanen før og efter udvidelse
- Bygningshøjde (i m) målt til tagryg – for udvidelse af eksisterende bygninger angives bygningshøjde før og efter udvidelse
- Taghældninger
- Bygningsmaterialer og farver på bygningsfacader
- Afskærmende beplantnings beplantningsbredde og træartsvalg
- Bygningernes fremtidige anvendelse
- Belysningsforhold på facader og udenfor bygninger og anlæg

Mulige alternative placeringer af byggeri eller anlæg kan beskrives.

2.3.4 Tegninger over husdyrbrugets indretning

Tegninger udfærdiges, der viser placering af eksisterende og nye bebyggelser, stalde, ventilationsafkast, møddinger, gyllebeholdere, relevant beplantning, ensilagepladser, relevante dræn, befæstede arealer inkl. afløb, relevante adgangsveje, interne transportveje, veje og stier, belysningsanlæg, nedgravede tanke, drikkevandsboringer/brønd mv.

Placering af bedriftens arealer, placering af bedriftens ejede og forpagtede arealer, placering af udbringningsarealer med angivelse af placering i forhold til sårbare områder (NO₃ og P) samt placering af bedriftens øvrige anlæg/ejendomme illustreres ved hjælp af indtegnning på kort i ansøgningssystemet.

2.4 Oplysninger om husdyrbrugets anlæg

2.4.1 Drift af husdyrbrugets anlæg

2.4.1.1 Stald

Oplysninger om staldsystem og staldindretning i hver enkelt driftsbygning/staldafsnit:

- Antal producerede enheder af hver husdyrtype, indgangsvægt, afgangsvægt med ansøgt fleksibilitet jf. ansnit 2.3.2, og maksimale antal dyr på stald af gangen (antal stipladser eller antal 1000 kg dyr på stald ved maksimal belægning)
- Staldtype
- Gødningssystem
- For hver staldafsnit og husdyrtype angives % udendørs husdyrhold, hvor gødningen ikke opsamles og for hver staldafsnit og husdyrtype angives om stalden er renoveret eller nybygget.

Den samlede årsproduktion af husdyrgødning for hver gødningstype beregnes vha. ansøgningssystemet.

2.4.1.2 Ventilation

Oplysning om ventilationsanlæg:

- type
- kapacitet
- antal afkast
- afkasthøjde
- maksimal lufthastighed i afkast, filtre (type, effekt og dækningsgrad)
- regnhætte/jethætte mv.

2.4.1.3 Rengøring

- Oplysning om rengøring og desinficering af stalde (metode og frekvens) og overbrusning i svinestalde.

2.4.1.4 Foder

Såfremt ansøgningen omfatter foderoptimering med henblik på at reducere ammoniaktabet i stalden og/eller indholdet af fosfor i husdyrgødningen skal følgende oplyses:

- Fodertype (hjemmeblandet eller færdigblandet foder)
- Indhold af kvælstof og fosfor: Gram råprotein pr. FE, gram fosfor pr. FE (slagtesvin, årssø, smågrise, årsko)
- Protein% i foder, fosfor% i foder, kg æg pr. årshøne og kg tilvækst per produceret enhed/årshøne (kyllinger, årshøner, hønniker, årstæver)

2.4.1.5 Ensilageopbevaring

- Oplysninger om mængde, opbevaringsform, placering

2.4.1.6 Energiforbrug

- Oplysninger om husdyrbrugets årlige energiforbrug før og efter den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring. Som minimum opdeles energiforbruget i elforbruget og forbrug af brændstof.

2.4.1.7 Vandforbrug

- Oplysninger om husdyrbrugets årlige vandforbrug før og efter den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring fx opdelt i forbrug af drikkevand, vand til vask af stalde og markredskaber/maskiner.

2.4.1.8 Spildevand

Oplysninger om:

- mængden og arten af rengøringsvand, mælkerumsvand, vand fra vaskepladser og sanitært spildevand fra driftsbygninger, med oplysninger om bortskaffelse og eventuelle rensningsforanstaltninger
- tilledning af andet spildevand end husdyrgødning til beholdere med flydende husdyrgødning
- hvad der føres til gyllebeholder (og som dermed er en del af kapacitetsberegningerne)
- type og mængde, der kræver myndighedernes tilladelse til afledning.

2.4.1.9 Driftsforstyrrelser eller uheld

Beskrivelse af mulige driftsforstyrrelser eller uheld ved opførelse, indretning og drift af husdyrbruget, der kan medføre væsentlig forøget forurening i forhold til normal drift.

Oplysninger om:

- hvilke tiltag, der iværksættes for at minimere risikoen for driftsforstyrrelser eller uheld.
- hvilke tiltag, der iværksættes for at minimere de gene- og forureningsmæssige konsekvenser ved driftsforstyrrelser eller uheld

2.4.1.10 Sprøjteudstyr

- Oplysninger om påfyldning og rengøring af sprøjteudstyr

2.4.2 Gødningsproduktion og -håndtering

2.4.2.1 Opbevaring af husdyrgødning

- For hver gødningstype angives oplysningerne for før-situationen og efter-situationen
- For hver opbevaringsanlæg angives: type, dimension, kapacitet og overdækning, herunder gyllekanaler og fortank
- Samlet opbevaringskapacitet opgjort i tons, m³ samt den månedsvise producerede mængde (inkl. spildevand/vaskevand/regnvand til opbevaring i gyllebeholder).
- Samlet produktion af husdyrgødning ved fuld belægning evt. korrigeret for ændret vandtilførsel og/eller gylleseparation
- For fast gødning og dybstrøelse angives andelen i procent af gødningen, der udbringes direkte fra stalden

2.4.2.2 Gylleseparation

Oplysninger og beskrivelse af anlægget/type.

- Oplysninger om kapacitet (andel af gylleproduktion) for hver fraktion angives % N, % DE, % P og % af tons, således at summen af fraktionernes total N, udnyttet N, P, DE og tons er lig med indholdet i den behandlede gylle.

For hver fraktion beskrives desuden opbevaringsforhold. Den producerede fraktion skal indgå som produceret mængde i de enkelte opbevaringsanlæg

2.4.3 Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg

2.4.3.1 Ammoniak

Oplysninger til brug for vurderingen af:

1. Krav om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager,
2. Emission af ammoniak fra stald og lager for husdyrbrug placeret i bufferzone I (både før og efter det ansøgte)
3. Afsætning af ammoniak på sårbar natur fra husdyrbrug placeret i bufferzone II (både før og efter det ansøgte).

Disse beregninger sker automatisk i det internetbaserede ansøgningssystem.

Emission af ammoniak fra stald og lager beregnes på grundlag af oplysninger om husdyrholdet, staldanlæg, foderoptimering og opbevaring af husdyrgødning (se tidligere afsnit).

Følgende yderligere oplysninger skal angives til brug for beregning af ammoniakemission og ammoniakafsætning:

- Tilvalg af ammoniakreducerende virkemidler, herunder:
- Foderoptimering
- Gylleforsuring
- Gyllekøling
- Spalteskrabere
- Rensning af ventilationsluft/biofiltre.

Tilvalg af ammoniakreducerende virkemidler på minkfarme:

- Ændret rendefbredde
- Tømningshyppighed
- Tilførsel af halm
- Reduktion af proteinindhold
- Afstand fra husdyrbrugets anlæg til beskyttede naturtyper. De beskyttede naturtyper fremgår af [kort/GIS tema]

Hvis husdyrbrugets anlæg er placeret inden for 300-1000 meter fra den beskyttede naturområde (bufferzone II) skal følgende oplyses:

- Antal øvrige husdyrbrug inden for bufferzone II, bufferzone I og det beskyttede naturområde, dog højst 1000 m fra hele eller dele af husdyrbrugets anlæg
- Korteste afstand fra husdyrbrugets anlæg til kanten af det ammoniakfølsomme naturområde
- Ruhed for naturområdet
- Ruhed for terræn mellem anlæg og naturområde

Ammoniakemissionen fra udbringning af husdyrgødning, handelsgødning, slam og afgrøder indgår ikke i beregningen, idet beregningen alene forholder sig til tabet fra stald og lager fra husdyrproduktionen.

Krav til reduktion af ammoniaktab fra stald og lager

Godkendelser jf. lovens § 11 og 12 er omfattet af et generelt krav om reduktion af ammoniakemissionen fra nye staldanlæg dvs. krav ved udvidelser og renoveringer af staldanlæg.

Ammoniaktab fra stald og lager reduceres med nedenstående procenter i forhold til et fastsat referencestaldsystem.

- 1. januar 2007: 15 pct.
- 1. januar 2008: 20 pct.
- 1. januar 2009: udgangspunktet er min. 25 pct.

Kravet stilles fra 2007 til de husdyrbrug, hvor det er teknisk og økonomisk muligt. Kravet omfatter de mest udbredte husdyrproduktionsformer mens enkelte dyretyper og staldsystemer samt udegående dyr er undtaget.

I bilag 5 er kravet om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager uddybet.

På grundlag af oplysningerne beregnes husdyrbrugets ammoniaktab før (det eksisterende husdyrbrug) og efter udvidelse og/eller ændring af husdyrbruget (det ansøgte husdyrbrug), som igen er grundlag for beregning af kravet om reduktion af det øgede ammoniaktab.

Beregningen foretages automatisk i ansøgningssystemet.

Beregningsgrundlaget og beregningsforudsætningerne for kravet om reduktion af ammoniaktab for det konkrete husdyrbrug er uddybet i bilag 5.

Emission af ammoniak fra stald og lager for husdyrbrug placeret i bufferzone I,

Etablering af husdyrbrug i en afstand af op til 300 meter fra nedenstående beskyttede naturtyper er ikke tilladt.

Ved udvidelse og ændring af husdyrbrug i en afstand af op til 300 meter fra nedenstående beskyttede naturtyper må ammoniakemissionen fra stald og lager ikke forøges.

- Højmoser
- Lobeliesøer
- Hede større end 10 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder
- Overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder
- Heder, som er omfattet af som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder
- Overdrev, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder
- Ammoniakfølsomme søer, herunder kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger og brunvandede søer og vandhuller, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder.

Hvis hele eller dele af det ansøgte husdyrbrug er beliggende indenfor denne beskyttelseszone (bufferzone I) eller inden i selve området beregnes det øgede ammoniaktab på grundlag af husdyrbrugets ammoniaktab før (det eksisterende husdyrbrug) og efter udvidelse og/eller ændring af husdyrbruget (det ansøgte husdyrbrug).

Beregningen af ammoniaktab i før-situationen baseres på normtal for kvælstofindhold i husdyrgødning og fastsatte faktorer for ammoniaktab. Allerede pålagte krav om ammoniakreducerende tiltag som følge af en tidligere VVM-sagsbehandling eller miljøgodkendelse inkluderes i beregningen af ammoniaktabet i før-situationen, mens frivillige tiltag ikke medregnes. Hvis de frivillige tiltag videreføres efter udvidelse og/eller ændring af husdyrbruget, medregnes de i efter-situationen som ammoniakreducerende tiltag. Tiltag, der iværksættes for at opfylde det generelle krav om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager, vil ligeledes indgå i efter-situationen.

Det skal i den forbindelse understreges, at en ændret andel af udegående dyr i den eksisterende husdyrproduktion ikke kan indgå i beregningen af, hvorvidt ammoniakemissionen fra stald og lager bliver forøget. Ammoniakemissionen bliver beregnet således, at andelen af udegående dyr i den eksisterende del af husdyrproduktion er det samme i før-situationen som i efter-situationen.

Beregningen foretages automatisk i ansøgningssystemet. Beregningen foretages kun for husdyrbruget, hvor anlægget er beliggende helt eller delvist inden for bufferzone I.

Beregningsgrundlaget og beregningsforudsætningerne for det øgede ammoniaktab fra stald og lager for husdyrbrug placeret i bufferzone I er uddybet i bilag 5.

Afsætning af ammoniak på sårbar natur fra husdyrbrug placeret i bufferzone II.

Etableringen, udvidelsen eller ændringen af husdyrbrug, hvor anlæg er placeret inden for 300-1000 meter fra ovennævnte beskyttede naturtyper (bufferzone II), må den øgede ammoniakafsætning fra det ansøgte husdyrbrug på det beskyttede naturområde ikke overstige nedenstående grænser. Grænserne er afhængig af antallet af øvrige husdyrbrug inden for bufferzonen. Antallet af øvrige husdyrbrug udgør antallet af husdyrbrug beliggende i bufferzone II og I samt beliggende inde i det beskyttede naturområde, dog skal de øvrige husdyrbrug højst ligge 1000 meter fra hele eller dele af det ansøgte husdyrbrug.

Antal øvrige husdyrbrug	Øget ammoniakafsætning
0	0,7 kg N/ha pr år ab lager
1	0,5 kg N/ha pr år ab lager
2 eller flere	0,3 kg N/ha pr år ab lager

Beregningen af den øgede ammoniakafsætning baseres på ovennævnte beregninger af det øgede ammoniaktab fra stald og lager som suppleres med en beregning af spredning og merafsætning på det pågældende beskyttede naturområde.

Beregningen foretages automatisk i ansøgningssystemet. Beregningen foretages kun for husdyrbruget, hvor anlægget er beliggende helt eller delvist inden for bufferzone II.

Beregningsgrundlaget og beregningsforudsætningerne for merafsætningen af ammoniak på det pågældende beskyttede naturområde er uddybet i bilag 5.

2.4.3.2 Lugt

Oplysninger til brug for beregning af lugtemission fra husdyrbrugets anlæg og beregning af geneafstande til beboelsesområder:

- husdyrtype,
- kg dyr på stald,
- staldanlæg,
- anlæggets afstand til følgende beboelsesområder:
 1. Byzone/sommerhusområde el. landzone udlagt til boligformål m.m.
 2. Samlet bebyggelse i landzone
 3. Enkeltboliger

Den beregnede geneafstand til de nævnte beboelsesområder

Øvrige husdyrbrug over 75 DE placeret 300 meter fra de nævnte beboelsesområder

Placering i forhold til beboelsesområderne mht. hyppig vindretning

Bemærk at angivelsen af husdyrproduktionen afviger fra den angivelse, som normalt anvendes i forbindelse med vurderingen af nitrat, fosfor og dyreenheder. Dette skyldes, at lugtemissionen ikke beregnes som et gennemsnit i løbet af året, men beregnes ud fra perioder med spidsbelastning.

Husdyrbrugets lugtemission beregnes før (det eksisterende husdyrbrug) og efter udvidelse og/eller ændring af husdyrproduktionen (det ansøgte husdyrbrug), som grundlag for beregning af husdyrbrugets geneafstande. I bilag 5 er en uddybende forklaring af beregningsgrundlag samt beregningsforudsætninger.

Geneafstande for følgende beboelsesområder beregnes efter følgende genekriterier:

Beboelsesområder	Genekriterier
Eksisterende eller, ifølge kommuneplanens rammedel, fremtidigt byzone- eller sommerhusområde, eller område i landzone, er i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende.	5 OU _E /m ₃
Samlet bebyggelse i landzone ifølge definitionen fastsat i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.	7 OU _E /m ₃
Etablering, udvidelse eller ændring ved enkeltboliger	15 OU _E /m ₃

Lugt fastsættes i lugt enheder (Odour Units), OU_E

I ansøgningssystemet skal endvidere oplyses:

- andre forhold, der kan indebære væsentlige gener for omgivelserne,
- beskrivelse af foranstaltninger til begrænsning af lugtgener, fx ved sikring af høj staldhygiejne mv.

2.4.3.3 Transport

- Beskrivelse af til- og frakørselsforhold vedrørende arbejdskørsel fx i forbindelse med transport af husdyrgødning, foder, brændstof, mælk, ind- og udlevering af dyr før og efter ændring af dyrehold, samt en vurdering af støjbelastningen, herunder tidsrum for transport. Det bedes oplyst om der er tæt beboede områder på ruten.

2.4.3.4 Lys

- Beskrivelse af belysning af anlægget, herunder tidsrum for belysning og belysningens fjernvirkning.

2.4.3.5 Støj

- Angivelse og placering af støjkilder, der kan give væsentlige støjgener for omgivelserne (ventilationsanlæg, kompressorer, korntøringsanlæg, malkestald m.v.) på anlægstegning
- Beskrivelse af årlige og daglige driftsperioder under normale forhold angives (før og efter)
- Beskrivelse af eventuelle støj- og vibrationsdæmpende foranstaltninger.

2.4.3.6 Støv

2.4.3.7 Skadedyr

- Beskrivelse af generel skadedyrsbekæmpelse med henblik på at sikre hensynet til omkringliggende nabobeboelser.
- Beskrivelse af foranstaltninger til forebyggelse og bekæmpelse af fluegener.
- Beskrivelse af foranstaltninger til forebyggelse af rotter.

2.5 Oplysninger om husdyrbrugets arealer

Miljøgodkendelser af husdyrbrug, hvor ansøger har ejede eller forpagtede arealer under sammen CVR nummer skal indeholde en godkendelse af bedriftens arealer.

Til brug for vurdering af husdyrbrugets arealer skal der oplyses om alle relevante arealer ikke blot på ejendommen men for hele bedriften og eventuelle tredjemandsarealer. Det vil sige arealer der ikke anvendes til udbringning af husdyrgødning inklusiv ejede og forpagtede arealer, arealer der

anvendes til udbringning af husdyrgødning inklusiv ejede og forpagtede arealer samt anvendelse af tredjemandsarealer (fx v. gylleaftaler).

Udover oplysninger om det ansøgte udbringningsareal kan der evt. oplyses om alternative arealer for udbringning af husdyrgødning, som det før eller siden kan blive aktuelt at afsætte husdyrgødning til (fx tredjemandsarealer eller nye tilforpagtede arealer). Såfremt disse arealer ikke vurderes mere sårbare end de udbringningsarealer, de evt. skal erstatte, kan ændringen foretages uden anmeldelse til kommunen jf. godkendelsesbekendtgørelsens § 14.

2.5.1 Drift af husdyrbrugets arealer, herunder sædskifte

Følgende oplysninger om husdyrbrugets udbringningsarealer beskrives/indtastes i ansøgningssystemet (oplysninger om antal hektar udbringningsarealer samt aftaler med tredje mand angivet i hektar (gylleaftaler) er oplyst tidligere):

- Arealer, hvorpå der ikke må bringes husdyrgødning (brak, almindelige dyrkningsarealer uden mulighed for udbringning af husdyrgødning, arealer med kraftig hældning eksempelvis 12 grader, andet) angives på arealkort [link]
- Størrelse og beliggenhed af græsningsaftaler.
- Aftaler om modtagelse og levering af gylle til opbevaring eller til gyllesepareringsanlæg
- Om der afsættes til, eller modtages husdyrgødning fra andre ejendomme efter det ansøgte
- Om der modtages slam eller andre affaldsprodukter til udbringning på udbringningsarealet.
- Sædskifte (før og efter) Det elektroniske ansøgningssystem giver fastlagte valgmuligheder for standardsædskifter.
- Jordtype

2.5.2 Gødningsproduktion og –håndtering

2.5.2.1 Husdyrgødning

Hvis godkendelsen af husdyrbrugets arealer omfatter flere ejendomme med husdyrhold, skal det oplyses hvor meget og hvilken type husdyrgødning der udbringes på bedriftens samlede areal.

Tilført og fraført husdyrgødning til og fra andre anlæg og andre bedrifter inkl. græsningsaftaler, afgasset gylle og fraktioner i gylleseparationsanlæg (angives i kg N/år, N-udnyttelseskrav, kg P/år og DE/år).

Hvis godkendelsen omfatter anvendelsen af modtaget affald og anden organisk gødning, skal den planlagte mængde oplyses (angives i kg N/år og kg P/år samt antal DE pr. år).

2.5.3 Forurening og gener fra husdyrbrugets arealer

2.5.3.1 Fosfor

Følgende yderligere oplysninger vedrørende udbringningsarealer skal angives til brug for beregninger vedr. fosfor. Beregningerne foretages automatisk i det internetbaserede ansøgningssystem.

- kg P i den samlede udbragte husdyrgødning samt afgasset og forarbejdet husdyrgødning.
- Kg P i den samlede tilførsel med affald og anden organisk gødning efter det ansøgte.
- sædskiftets fraførsel af fosfor.

Angivelse af arealer med drænedde lerjorde:

Hvis bedriftens udbringningsarealer er drænedde skal følgende oplyses:

- antal ha i oplande til Natura 2000 områder overbelastet med fosfor opdelt i:
 - antal ha i drænedde lerjorde
 - antal ha på lavbundsjerne omfattet af beskyttelsesniveau (se bilag 5)
- indtegnning på arealkortet
- indhentning af ”temakort over sårbare vandområder”

Angivelse af fosfortal for de pågældende udbringningsarealer på drænedde lerjorde:

antal ha med fosfortal < 4

antal ha med fosfortal 4-6

antal ha med fosfortal > 6

Hvis de enkelte fosfortal omfatter omtrent lige store arealer, kan antal ha med fx fosfortal < 4 beregnes ud fra andelen af fosfortal under 4 sammenholdt med det samlede areal.

På baggrund af oplysninger om fosfor i gødningstildeling mm. beregnes fosforoverskud og sammenholdt med drænforhold og fosfortal stilles krav til overskuddet.

Ved fosfortal < 4: ingen begrænsninger

Ved fosfortal 4-6: må fosforoverskuddet maksimalt øges med på 4 kg P/ha/år (Fosforoverskuddet må dog ikke være større end harmonireglerne giver mulighed for på det pågældende husdyrbrug, og kravet til fosforoverskuddet vil altid være opfyldt hvis fosforoverskuddet ikke overstiger 4 kg P/ha/år i efter-situationen.)

Ved fosfortal > 6: må fosforoverskud ikke overstige 0 kg P/ha/år

Uanset fosfortal skal der på drænedde lavbundsarealer, herunder drænedde og grøftede sandjorde stilles krav om at fosforoverskuddet ikke må øges.

Fosforophobning

Fosforophobningen beregnes som forskellen mellem den gennemsnitlige fosforbalance før en evt. udvidelse eller ændring af husholdet gennemføres og den gennemsnitlige fosforbalance efter udvidelsen eller ændringen er gennemført.

Udover ovenstående oplysninger skal der foreligge oplysninger om fosfortal på bedriftens udbringningsarealer. Der skal min. være en prøve per 5 ha og fosfortallene må maksimalt være 5 år gamle.

Tab fra risikoarealer

Oplysninger om udbringningsarealer der skrånede ned mod vandområder (fx en hældning på 12°).

Beregning af - kg P/ha til udbringning pr. år - fosforoverskud samt fosforbalance foretages automatisk i ansøgningsystemet på baggrund af oplysninger vedr. anlæg og arealer.

2.5.3.2 Nitrat

Følgende yderligere oplysninger vedrørende udbringningsarealet skal angives til brug for beregning af nitratudvaskning:

- Antal ha der afvander til meget sårbart vandområde angives for 3 reduktionsfaktorer i jorden: 0-50%, 51-75% og 76-100%
- Antal ha der afvander til mindre sårbart vandområde angives for 3 reduktionsfaktorer i jorden: 0-50%, 50-57% og 75-100%
- Antal ha der afvander til øvrige vandområder angives for 3 reduktionsfaktorer i jorden: 0-50%, 50-57% og 75-100%

På grundlag af ovennævnte oplysninger, herunder et gennemsnit for antal hektar beliggende i oplandet til de 3 kategorier af vandområder beregnes det maksimale tilladte husdyrtryk automatisk i ansøgningssystemet.

Nedenstående tabel er et udtryk for det beskyttelsesniveau der skal opretholdes og dermed det maksimalt tilladte husdyrtryk.

Tabel x Lavere husdyrtryk/reduceret antal dyreenheder/ha i forhold til harmonikrav ved etablering, udvidelse og ændring i sårbare Natura 2000 områder:

	Meget sårbare vandområder	Mindre sårbare vandområder	Øvrige vandområder
Reduktionspotentiale i pct.			
0-50	50 pct. af de generelle regler	85 pct. af de generelle regler	Generelle regler
51-75	65 pct. af de generelle regler	Generelle regler	Generelle regler
76-100	Generelle regler	Generelle regler	Generelle regler

Overstiger husdyrbrugets aktuelle husdyrtryk det maksimale tilladte husdyrtryk, skal der foretages en beregning af nitratudvaskningen med henblik på alternativt at kunne reducere nitratudvaskningen ved brug af fx efterafgrøder, hvis husdyrtrykket ikke ønskes reduceret, således at en fremtidig nitratudvaskning ikke bliver større end hvis kravet til et reduceret husdyrtryk var opfyldt.

Til beregningen skal afhængig af de valgte virkemidler oplyses følgende:

- sædskiftetype (før og efter) (valgt som standard i ansøgningssystemet)
- valg af flere efterafgrøder end Plantedirektoratets vejledning
- reduceret kvælstofnorm i forhold til Plantedirektoratets vejledning
- I takt med at der kan foretages en kvalificeret effektvurdering og kontrol af øvrige virkemidler, vil disse kunne indgå i listen over mulige virkemidler til reduktion af nitratudvaskning. Fremtidige virkemidler kunne fx være udtagning af arealer, våde enge.

Nitratudvaskningen fra husdyrbruget til sårbare vandområder beregnes automatisk i ansøgningssystemet.

2.6 Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Af miljøredegørelsen skal fremgå redegørelse og dokumentation for, i hvilket omfang det valgte projekt bygger på anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT). (ref. til BAT def i kap. 3)

Krav om redegørelse for BAT for husdyrbrug omfattet af § 11

For husdyrbrug over 75 DE op til grænsen i § 12 gælder, at såfremt der er udarbejdet BAT-byggeblade for de pågældende dyretyper, skal der redegøres for virksomhedens muligheder for at anvende de teknikker, der er beskrevet i disse.

Krav om redegørelse for BAT for husdyrbrug omfattet af § 12

For husdyrbrug omfattet af grænserne i § 12 skal redegørelsen som minimum følge kravene i EU-kommissionens reference dokument om BAT for intensivt hold af svin og fjerkræ fra juli 2003 med eventuelle senere opdateringer. For andre dyretyper end svin og fjerkræ skal der redegøres for de tilsvarende punkter. Der vil løbende blive udarbejdet BAT-byggeblade, der på dansk niveau yderligere konkretiserer BAT inden for de enkelte områder.

Redegørelsen for BAT skal som minimum indeholde følgende punkter:

- Godt landmandskab
- Anvendelse af bedste tilgængelige teknik inden for områderne:
- Foder
- Staldindretning
- Forbrug af vand og energi
- Opbevaring af husdyrgødning
- Udbringning

Redegørelsen skal endvidere indeholde et resumé af de væsentligste af de eventuelle alternativer, som ansøger har undersøgt.

2.7 Husdyrbrugets affald

- Oplysning om placering af affaldsoplag ved angivelse på anlægstegningen.

Døde dyr

Oplysninger om

- opbevaring og bortskaffelse af animalsk affald herunder selvdøde dyr.
- placering af eventuel omladnings- og afhentningsstedets i forhold til nabobeboelser.

Olie og kemikalier

Oplysninger om

- opbevaring af olie og kemikalier
- bortskaffelse af olie- og kemikalieaffald herunder emballage m.v.
- tankanlæg til dieselolie.

Andet affald

Oplysninger om

- art, mængde, opbevaring og bortskaffelse af andet affald, der fremkommer på husdyrbruget.
- EAK-koder for farligt affald (bekæmpelsesmidler og medicinrester)

Gødningsformål

- Opbevaring og anvendelse af affaldsstoffer til gødningsformål skal oplyses af hensyn til beregning af den samlede belastning fra bedriftens udspretningsarealer.

2.8 Husdyrbrugets ophør

- Oplysninger om, hvilke foranstaltninger ansøgeren agter at træffe for at forebygge forurening i forbindelse med virksomhedens ophør.

2.9 Alternative muligheder

Ansøgninger, som er omfattet af lovens § 12stk. 2, skal indeholde oplysninger om alternative muligheder for indretning af husdyrbruget. Det skal således fremgå af miljøredegørelsen hvordan husdyrbruget eventuelt kan indrettes anderledes til brug for kommunalbestyrelsens vurdering af om det pågældende husdyrbrug kan miljøgodkendes på baggrund af oplysninger om ønsket indretning og hvis ikke om en eventuel alternativ indretning kan afhjælpe en sådan situation.

2.10 Forslag til egenkontrol

Med henblik på at husdyrbruget selv varetager en del af kontrollen med den daglige drift skal ansøgningen indeholde forslag til vilkår om kontrol af husdyrbrugets drift.

Forslag til egenkontrol kan indeholde:

- forslag til fast procedure for vedligeholdelse og eftersyn af produktionsapparatet og rensningsforanstaltninger,
- forslag til fast procedure for vedligeholdelse og kontrol af gene- og forureningsforanstaltninger
- forslag til overvågning af parametre, der har miljømæssig/sikkerhedsmæssig betydning fx driftsforstyrrelser og uheld,
- forslag til registrering af forbrug af råvarer, hjælpestoffer og energi.

2.11 Ikke-teknisk resumé

Af miljøredegørelsen skal fremgå et ikke-teknisk resumé. Resuméet skal være kort gerne 1-2 sider og skrevet i et ikke-teknisk sprog således, at det vil være relativt let for modtageren at få et indblik i ansøgningens indhold.

Resuméet skal dække følgende:

- kort oprids af det ansøgte
- resultater af beregninger mm. vedr. henholdsvis ammoniak, nitrat, fosfor og lugt

Kapitel 3 Vurdering af ansøgning om miljøgodkendelse

På grundlag af landmandens ansøgning og miljøredegørelse foretager kommunalbestyrelsen en vurdering af de forskellige påvirkninger fra husdyrbrugets anlæg og udbringningsarealer med henblik på at vurdere om husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og om husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde som er uforenelig med hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet.

På grundlag af vurderingen af de forskellige påvirkninger fra husdyrbrugets anlæg og udbringningsarealer fastsætter kommunalbestyrelsen nødvendige konkrete individuelle vilkår for husdyrbrugets beliggenhed og udformning, drift og indretning. Herefter foretager kommunalbestyrelsen en samlet konkluderende vurdering af, om miljøgodkendelse af ansøgningen på de pågældende vilkår vil medføre en væsentlig påvirkning på miljøet eller ej. På grundlag af dette træffer kommunalbestyrelsen afgørelse i sagen. Kommunalbestyrelsen har pligt til at inddrage offentligheden før de træffer afgørelse i sager, hvor der er en væsentlig påvirkning på miljøet. Dette er nærmere beskrevet i kapitel 4.

For husdyrbrug, der skal miljøgodkendes for første gang, det vil sige husdyrbrug, der ikke er godkendt i henhold til lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug eller lov om miljøbeskyttelse, omfatter miljøgodkendelsen hele husdyrbruget. Det betyder, at det eksisterende husdyrbrug sammen med den ønskede etablering, udvidelse og/eller ændring af husdyrbruget skal vurderes samlet mht. anvendelse af bedste tilgængelige teknik og påvirkningen af omgivelserne.

For husdyrbrug, der allerede har en miljøgodkendelse, omfatter miljøgodkendelsen den ansøgte etablering, udvidelse og/eller ændring. Det vil sige, at det er den ønskede etablering, udvidelse og/eller ændring, der skal vurderes mht. anvendelsen af bedste tilgængelige teknik og påvirkningen af omgivelserne. Idet eksisterende miljøgodkendelser ikke omfatter bedriftens arealer, vil bedriftens arealer blive omfattet af den ansøgte miljøgodkendelse og dermed indgå i vurderingen af påvirkningerne af omgivelserne sammen med den ansøgte udvidelse og/eller ændring af husdyrbrugets anlæg. I disse tilfælde meddeles miljøgodkendelse som et tillæg til den eksisterende miljøgodkendelse.

3.1 Kommunalbestyrelsens vurdering

Kommunalbestyrelsens vurdering af ansøgningen skal belyse om de virkemidler til forebyggelse og begrænsning af forurening som fremgår af ansøgningen om etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget opfylder kravet om anvendelse af bedste tilgængelige teknik. Og kommunalbestyrelsens vurdering skal belyse hvilke konsekvenser de forskellige typer af påvirkninger, som den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring vil kunne forventes at have på omgivelserne.

Kommunalbestyrelsens vurdering skal omfatte alle betydende påvirkninger knyttet til husdyrbruget. Det vil sige både forhold, der er direkte relateret til husdyrproduktionen og forhold der ikke direkte kan relateres til husdyrproduktionen, men som er knyttet til virksomheden som helhed.

Nedenstående liste omfatter de forhold som kommunalbestyrelsen skal tage i betragtning ved vurdering af ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrug:

anvendelse af bedste tilgængelige teknik,
beskyttelse af jord, grundvand, overfladevand og natur med dens bestand af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet,

udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særligt sårbart overfor næringsstofpåvirkning,
begrænsning af eventuelle gener for naboer (lugt-, støj-, flue- og lysgener, affaldsproduktion mv.),
hensynet til de landskabelige værdier,
Væsentlige mulige alternative løsninger
plan for nødvendige foranstaltninger ved ophør af driften for at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende tilstand,

Kommunalbestyrelsens vurdering af ansøgninger for husdyrbrug skal omfatte de listede forhold ved vurderinger af ansøgninger, jf. lovens § 12 stk. 2. Ved vurdering af husdyrbrug, der er omfattet af lovens § 11 og § 12 stk. 1 skal forhold vedr. ophør af driften og alternative muligheder ikke indgå i vurderingen.

Kommunalbestyrelsens vurdering af ansøgninger for husdyrbrug, der allerede er miljøgodkendt, skal omfatte ovenstående forhold på nær forhold vedrørende alternative muligheder for så vidt angår den ansøgte udvidelse og/eller ændring.

Ved meddelelse af miljøgodkendelse af husdyrbrug er der mulighed for at stille skærpede krav med henblik på at varetage hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet, som kan være mere vidtgående, end miljøbeskyttelseslovgivningens regler samt eksempelvis regler efter gødningsloven. Bilag 1 lister en række regler i henhold til miljø- og naturbeskyttelseslovgivningen, der kan have betydning for husdyrbrug. Listen vil være dækkende for de fleste husdyrbrug, men listen er ikke udtømmende. Dette betyder samtidig, at det ikke er nødvendigt at stille krav miljøgodkendelsen, hvor formuleringen af de konkrete vilkår er enslydende med regler fastsat i bekendtgørelser med hjemmel i miljø- og naturbeskyttelseslovgivningen, gødningsloven og lign. Det er alene nødvendigt at fastsætte mere vidtgående krav. (se kapitel 4).

Afsnit 3.2 til 3.11 indeholder en gennemgang af de forhold, som kommunalbestyrelsen skal medtage i en samlet vurdering af ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrug. Forholdene følger de oplysningskrav som fremgår af kapitel 2:

Hovedafsnit

- 3.2 Generelle forhold
- 3.3 Anlæg
- 3.4 Arealer
- 3.5 Bedste tilgængelige teknik
- 3.6 Affald og kemikalier
- 3.7 Varetagelse af hensyn til landskab
- 3.8 Husdyrbrugets ophør
- 3.9 Alternative muligheder
- 3.10 Egenkontrol
- 3.11 Ikke-teknisk resumé

I afsnit 3.2 til 3.4 beskrives de forhold, det kan være relevant at tage i betragtning ved vurdering af påvirkningen af omgivelserne fra henholdsvis husdyrbrugets anlæg og udbringsarealer som følge af den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget. Herefter beskrives øvrige forhold, som krav og muligheder vedrørende anvendelse af bedste tilgængelige teknik, forhold der er relevant at tage i betragtning ved vurdering af varetagelse af hensyn til landskab, ved ophør af en husdyrbedrift samt ved præsentation af alternative løsninger til den pågældende ændring af husdyrbruget.

Kommunalbestyrelsens opgave er at vurdere om den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget lever op til kravet om anvendelse af bedste tilgængelige teknik og om

husdyrbruget i øvrigt kan drives og indrettes på en sådan måde, at hensynet til omgivelserne tilgodeses, herunder de fastlagte beskyttelsesniveauer for bl.a. ammoniak, lugt, fosfor og nitrat.

Kommunalbestyrelsen skal på grundlag af vurderingerne fastsætte de nødvendige skærpede krav ved formulering af konkrete vilkår for husdyrbrugets drift og indretning, der sikrer hensynet til omgivelserne, foretage en samlet vurdering af om husdyrbruget har en væsentlig virkning på miljøet, og træffe afgørelse om bestyrelsen vil miljøgodkende det ansøgte. Dette er nærmere beskrevet i kapitel 4.

Som introduktion til kommunalbestyrelsens vurdering af relevante forhold i den konkrete ansøgning gives nedenfor en kort introduktion til lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrugs formål hvad angår vurdering af forebyggelse og begrænsning af påvirkning af omgivelserne.

3.1.1 Anvendelsen af bedste tilgængelige teknik

Et af hovedformålene ved lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er at fremme anvendelsen af renere teknologi og sikre brug af den bedste tilgængelige teknik i husdyrbrug.

Renere teknologi er et overordnet begreb eller princip, som retter sig mod et vugge til grav perspektiv og gennem ændringer i produktionsprocessen eller produktet at forebygge, at der opstår miljøproblemer. Renere teknologi kan defineres som ændrede produktionsprocesser, råvarer, hjælpestoffer og produkter, som mindsker ressourceforbruget og hindrer, at forurening opstår i såvel produktionsprocessen som i de senere vare- og produktkredsløb.

Princippet om bedste tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen. Ved vurdering af, hvad der er bedste tilgængelige teknik, skal der først og fremmest lægges vægt på at forebygge forurening ved anvendelse af renere teknologi. Herudover skal den uundgåelige forurening søges begrænset mest muligt ved forureningsbegrænsende foranstaltninger

3.1.2 Hensynet til omgivelserne

Den konkrete vurdering af et husdyrbrug bør ske som en afvejning mellem de erhvervsmæssige interesser, herunder investeringssikkerhed, forureningsbekæmpelse og de beskyttelsesinteresser, der findes i området. Beskyttelsesinteresser er de interesser som fremgår af bl.a. Miljøministeriets plan- og sektorlove, herunder fx naturbeskyttelsesloven og miljøbeskyttelsesloven.

Grundlaget for den konkrete vurdering af placeringen af et husdyrbrug er kommuneplanernes retningslinjer for udviklingen i det åbne land og landsbyerne og byudviklingen. Disse retningslinjer er netop fastlagt på baggrund af en samlet afvejning mellem beskyttelses- og erhvervsinteresser i bred forstand og med baggrund i den kortlægning og planlægning som er tilvejebragt for hvert af de enkelte interesseområder.

Kommunalbestyrelsen får med den konkrete vurdering lejlighed til i hvert enkelt tilfælde at vurdere det ansøgte, dels i relation til de stedlige forhold og dels i relation til de forskellige samfundsmæssige interesser i arealanvendelsen, som myndighederne inddrager i planlægningen.

3.1.2.1 Forebyggelse og begrænsning af forurening

Forebyggelse og bekæmpelse af forurening fra husdyrbrug retter sig først og fremmest mod at begrænse anvendelsen og spildet af råstoffer og andre ressourcer, at fremme anvendelse af renere teknologi og at begrænse problemer i forbindelse med affaldsproduktion.

Ved ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrug skal kommunalbestyrelsen vurdere følgende mulige forurenings- og genebelastninger i forbindelse med et husdyrbrug:

affaldstyper og mængder, herunder spildevand, kemikalier, olieaffald og døde dyr
ressourcestyring af råvarer og hjælpestoffer herunder vand- og energiforbrug
brug af renere teknologi og anvendelsen af bedste tilgængelige teknik
beredskab i forbindelse med uheld og driftsforstyrrelser

Arten og mængden af affald, der må frembringes, skal kortlægges. Der skal tages stilling til håndtering, opbevaring og bortskaffelse af affaldet under hensyntagen til omgivelserne. På den baggrund skal kommunalbestyrelsen vurdere, om der er behov for at fastsætte skærpede krav i forhold til de generelle regler om bortskaffelse, planlægning og registrering af affald.

Forbrug og styring af ressourcer som vandforbrug, energiforbrug m.v. skal oplyses. Der skal tages stilling til, hvorvidt ressourceforbruget er i overensstemmelse med hensyn til omgivelserne i forhold til den aktuelle og fremtidige produktion på husdyrbruget. Kommunalbestyrelsen skal vurdere, om der er behov for at fastsætte skærpede krav ved u hensigtsmæssigt forbrug og anvendelse.

Kommunalbestyrelsen skal vurdere, om det ansøgte husdyrbrug lever op til kravet om anvendelse af den mindst forurenende og ressourceforbrugende teknik vedrørende bl.a. reduktion af ammoniakemission, udvaskning af nitrat og tab af fosfor, råvarer, energi, vand og andre hjælpestoffer, produktionsanlæg, processer, lugt og affaldsfrembringelse.

Kommunalbestyrelsen skal oplyses om, hvorledes forebyggelse af uheld og driftsforstyrrelser håndteres på husdyrbruget. Kommunalbestyrelsen skal på den baggrund vurdere, hvorvidt der er behov for at stille vilkår om udarbejdelse af beredskabsplan til forebyggelse af uheld og driftsforstyrrelser.

3.1.2.2 Varetagelse af hensynet til naboerne

Gennem administrationen af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug skal hensynene til naboerne til en husdyrproduktion varetages. I forbindelse med kommunalbestyrelsens vurdering af et husdyrbrug, skal kommunalbestyrelsen således sikre, at gener for naboerne, som er forbundet med en husdyrproduktion bliver imødegået. Det drejer sig først og fremmest om gener som lugt-, støj-, støv-, flue- og lysgener samt gener, der følger af affaldsproduktion.. Der kan også være tale om andre gener på grund af lokale forhold.

Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug fastsætter konkrete afstandskrav ved etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug, blandt andet med henblik på varetagelse af hensynet til naboer til bruget. Ved ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrug skal kommunalbestyrelsen med udgangspunkt i vejledningens afstandskrav tillige foretage en konkret vurdering af, om det ansøgte husdyrbrug kan drives og indrettes på en sådan måde at hensynet til naboerne tilgodeses.

Ved vurderingen af hensynet til naboer bør der tages udgangspunkt i, om der er tale om naboer i byzone eller sommerhusområde, eller om der er tale om naboer i landzone. Naboer til husdyrbrug må i landzone som udgangspunkt acceptere gener i højere grad, end tilfældet er for naboer i byzoner eller sommerhusområder.

Ved ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrug skal kommunalbestyrelsen vurdere følgende mulige påvirkninger på naboer i forbindelse med et husdyrbrug:

- påvirkningen på beboelse på samme ejendom
- påvirkningen ved naboskel
- påvirkningen af en nabobeboelse i landzone
- påvirkningen på samlet bebyggelse i landzone
- påvirkningen på områder, der er udlagt til byzone eller sommerhusområde i kommuneplanens rammedel
- påvirkningen på områder, der i en lokalplan er udlagt til boligformål eller blandet bolig- og erhverv
- påvirkningen på områder, der i en lokalplan er udlagt til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål o. lign.
- påvirkningen fra frilandsgrise og de arealer, der anvendes hertil

3.1.2.3 Beskyttelsen af natur og vand

Naturen med dens bestande af vilde plante og dyr og deres levesteder skal beskyttes i henhold til lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Loven skal bidrage til at sikre, at natur, der er sårbar over for næringsstofpåvirkning, dvs. over for tilførsel af ammoniak, fosfor og nitrat, ikke yderligere belastes af næringsstoffer, og hvor det er muligt at nedbringe den belastning af næringsstoffer, der skyldes husdyrproduktion.

Hovedreglen er, at der med den nye miljøgodkendelsesordning i kraft af den generelle reduktion af ammoniaktabet og etablering af bufferzoner er taget det nødvendige hensyn til naturområder.

De fastlagte beskyttelsesniveauer for ammoniak, fosfor og nitrat tager bl.a. sigte på at opfylde Danmarks internationale forpligtelser til at beskytte naturen i henhold til habitatdirektivet og naturbeskyttelseslovens § 3.

Natura 2000 er et europæisk netværk af beskyttede naturområder i hele EU. Områderne er udpeget i medfør af fuglebeskyttelsesdirektivet og habitatdirektivet. I Danmark kaldes områderne også for *internationale naturbeskyttelsesområder* og omfatter alle EF-fuglebeskyttelsesområder, EF-habitatområder og Ramsarområder. Fuglebeskyttelsesdirektivet har til formål at beskytte vilde fuglearters levesteder, og habitatdirektivet har til formål at sikre bevarelsen af naturtyper samt plante- og dyrearter og deres levesteder, som i europæisk sammenhæng anses for truede, sjældne eller sårbare.

Efter *habitatdirektivet* er en række plante- og dyrearter og deres levesteder strengt beskyttede. En ansøgning om miljøgodkendelse må ikke kunne beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er listet i habitatdirektivets bilag IV,a eller ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV,b.

Naturbeskyttelsesloven indeholder blandt andet regler for en række nærmere fastlagte beskyttede naturområder – generelt beskyttede naturtyper i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3, fredede områder, bygge- og beskyttelseslinier mv.

Det fastlagte beskyttelsesniveau nitrat tager bl.a. sigte på at opfylde kravene til drikkevand. Koncentrationen i grundvand til drikkevandsforsyning bør derfor højst være 50 mg pr. liter. Nitratfølsomme grundvandsområder er karakteriseret ved, at der ikke sker eller kun sker en meget begrænset nitratreduktion efter passage af rodzonen. Infiltrerende vand, som forlader rodzonen bør derfor ikke overskrider 50 mg nitrat pr. liter i de områder, der er udpeget som nitratfølsomme indvindingsområder.

De nitrاتفølsomme indvindingsområder er udpeget i de tidligere amters regionplaner, og som fra og med 1. januar 2007 har status som landsplandirektiv. Fra 2009, når der foreligger vandplaner i medfør af Miljømålsloven, vil de nitrاتفølsomme indvindingsområder være fastlagt i disse vandplaner.

Som led i sagsbehandlingen skal kommunalbestyrelsen vurdere om en merbelastning med nitrat vil medføre, at koncentrationen af nitrat i grundvand, der anvendes til drikkevand vil overstige 50 mg nitrat pr. liter. Hvis det ansøgte indebærer, at koncentrationen af nitrat vil overstige 50 mg pr. liter i grundvand, skal der stilles vilkår om relevante afværgeforanstaltninger. I de nitrاتفølsomme indvindingsområder bør det infiltrerede vand, der forlader rodzonen, således maksimalt have en koncentration på 50 mg nitrat pr. liter.

Ved ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrug skal kommunalbestyrelsen med udgangspunkt i vejledningens fastlagte beskyttelsesniveau vurdere følgende mulige påvirkninger på naturen i forbindelse med et husdyrbrug:

- ammoniakfordampning og -afsætning fra stalde og lagre. Ammoniak kan påvirke nærliggende naturområder og hindre eller påvirke muligheden for at kunne fastholde eller opfylde fastlagte mål for naturen, og/eller som kan påvirke internationale naturbeskyttelsesområder negativt.
- udbringning af husdyrgødning. Udbringning af husdyrgødning kan påvirke plante- og dyrearter, der er opført på habitatdirektivets bilag IV.
- udvaskningen af nitrat og afstrømning af fosfor fra udbringningsarealerne. Dette kan medføre væsentlige miljøpåvirkninger af overfladevand (vandløb, søer samt fjord- og kystvande), som kan forhindre eller påvirke muligheden for at kunne opfylde eller fastholde fastlagte mål for overfladevand og/eller påvirke internationale naturbeskyttelsesområder negativt. Påvirkning af overfladevand kan ske både via udvaskning og afstrømning direkte til overfladevand og via udvaskning fra rodzonen til grundvandet og derfra videre til overfladevand.

3.1.2.4 Beskyttelsen af de landskabelige værdier

De hensyn til de landskabelige værdier, der skal varetages i henhold til lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug retter sig mod at kommunalbestyrelsen i dialog med ansøger skal finde den bedst mulige placering for erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri i landzonen med henblik på at skabe og bevare værdifulde bebyggelser, kultur- og bymiljøer samt landskaber.

Beskyttelsesinteresserne i relation til landskabet omfatter ikke alene naturelementer som fx levende hegn, skove, enge og småbiotoper, men også kulturhistoriske, geologiske og rekreative interesser samt landskabets æstetik og fortælleverdi.

Kommunalbestyrelsens vurdering af, om det ansøgte kan tillades skal omfatte det samlede bygningsareal med henblik på at undgå en unødvendig spredning af bygningsmassen. I nogle tilfælde kan nabogener dog medføre, at det er hensigtsmæssigt eller nødvendigt, at placere nye driftsbygning og –anlæg uden tilknytning til de hidtidige bebyggelsesarealer. I sådanne tilfælde skal kommunalbestyrelsen i sin vurdering lægge stor vægt på varetagelsen af hensynet til natur, miljø og landskab.

Det skal endvidere vurderes om byggeriet eller anlægget skæmmer landskabet eller har langtrækkende synlige konsekvenser ved placering i terrænet. Det kan fx være tilfældet, hvis bygningen ligger højt i terrænet og/eller har meget store dimensioner, er opført i reflekterende materialer eller med skæmmende belysning. De landskabelige påvirkninger er nærmere beskrevet i vejledningens afsnit 3.7.

Ved ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrug skal kommunalbestyrelsen vurdere følgende mulige påvirkninger på landskabet i forbindelse med et husdyrbrug:

- beliggenheden af anlæg til husdyrbrug i forhold til de landskabelige værdier
- udformningen af anlæg til husdyrbrug i forhold til de landskabelige værdier

3.2 Generelle forhold

Ved ansøgninger om miljøgodkendelse er der en række generelle eller overordnede forhold for det ansøgte husdyrbrug, som kommunalbestyrelsen skal tage stilling til.

Indledningsvis skal kommunalbestyrelsen vurdere om den indsendte ansøgning omfatter anlæg og arealer, der kan indebære forøget forurening eller andre virkninger af omgivelserne som følge af den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring. Endvidere skal det vurderes om ansøgningen indeholder de krævede oplysninger og om sagen er tilstrækkeligt belyst, herunder om ansøgningens oplysninger er i overensstemmelse med kommunens oplysninger.

Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug giver mulighed for at ansøge om miljøgodkendelse af et samlede husdyrbrug, det vil sige ejendommens anlæg og bedriftens arealer.

Endvidere skal kommunalbestyrelsen vurdere om den indsendte ansøgning skal vurderes i sammenhæng med flere anlæg eller om der er tale om et selvstændigt anlæg. Notat af 12. april 1999 beskriver retningslinier vurdering af om der er tale om et eller flere anlæg.

<http://www.skovognatur.dk/NR/rdonlyres/A5B4879D-64A6-4D88-BED6-5ABFE272B058/22822/Scan001.pdf>

3.2.1 Ansøger og ejerforhold

Oplysninger om ansøger og ejerforhold vurderes med henblik på at sikre, at ansvaret at husdyrbruget indrettes og drives i overensstemmelse med den meddelte miljøgodkendelse er rette mod de korrekte juridiske personer.

3.2.2 Husdyrbruget

Ansøgningens overordnede oplysninger om det ansøgte husdyrbrug er grundlaget for omfanget af den husdyrproduktion, der meddeles miljøgodkendelse for. Kommunalbestyrelsens vurdering af disse oplysninger skal være understøttet af ansøgningens mere detaljerede oplysninger.

Det vurderes endvidere om andre ejendomme under den samlede bedriften, der bør omfattes af miljøgodkendelsen og om der er behov for at inddrage andre aktiviteter, tilladelser m.v. i vurderingen af det ansøgte husdyrbrug påvirkning af omgivelserne.

Samme betragtninger gør sig gældende for de situationer, hvor der skal tages stilling til, om der er tale om at flere anlæg til husdyrproduktion skal godkendes som et samlet anlæg. Det er de situationer, hvor én eller flere landmænd ejer flere anlæg som ikke kan drives uafhængigt af hinanden. I de situationer skal der ske en samlet godkendelse, uanset om det alene er det ene anlæg, der er ansøgt om godkendelse på. Dette er en videreførelse af den praksis, der gælder i dag.

Overordnet vurderes det, om det er hensigtsmæssigt at tage udgangspunkt i et fleksibelt produktionsniveau. Robustheden af det samlede ejede og forpagtede udbringningsareal vurderes.

Ligeledes vurderes robustheden af eventuelle tredjemandsarealer. Det kan i særlige tilfælde være en fordel at miljøgodkendelsen omfatter et større samlet tredjemandsareal end nødvendigt med henblik på at sikre en fleksibilitet i hvilke bedrifter og arealer eksporteret husdyrgødning kan afsættes til.

Opmærksomheden henledes på, at der i bekendtgørelsen om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug i § 14 er hjemmel til at kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde kan tidsbegrænse en godkendelse som helhed eller enkelte dele heraf. Godkendelsen skal i så fald indeholde en nærmere begrundelse for tidsbegrænsningen.

Reglen viderefører en tilsvarende regel i bekendtgørelsen om godkendelse af listevirksomhed og praksis herom er at anvendelsen af reglen skal være begrundet i særlige, konkrete forhold.

Sådanne forhold kan f.eks. være, at virksomheden kun skal drives midlertidigt, eller hvis det på forhånd ikke er muligt at vurdere, om virksomhedens drift vil give anledning til skadevirkninger. En tidsbegrænsning kan endvidere anvendes, hvis virksomhedens lokalisering på længere sigt vil være u hensigtsmæssig i medfør af planlovgivningen.

Tidsbegrænsning kan endvidere anvendes, hvis godkendelsen meddeles på lempeligere vilkår. Tidsbegrænsningen vil således gøre det muligt efter fristens udløb at skærpe vilkårene, hvis den teknologiske udvikling frem til tidsfristens udløb har skabt grundlag for, at der inden for rammerne af proportionalitetsprincippet kan gennemføres yderligere forureningsbegrænsende foranstaltninger.

Kravet om en særlig konkret begrundelse betyder, at der ikke kan ske tidsbegrænsning af hele eller dele af en godkendelse med henvisning til det tidspunkt, hvor der foreligger vand- og naturplaner med efter miljømålsloven.

3.2.3 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

En hensigtsmæssig beliggenhed af husdyrbrug og udformning af byggeri og anlæg er afgørende for såvel erhvervet som for omgivelserne.

Den konkrete vurdering af lokaliseringen af et husdyrbrug bør ske som en afvejning mellem de beskyttelsesinteresser og erhvervsmæssige interesser, herunder investeringssikkerhed i bred forstand og med baggrund i den kortlægning og planlægning som er tilvejebragt for hvert af de enkelte interesseområder.

Kommunalbestyrelsens vurdering af et husdyrbrugs placering skal tage udgangspunkt i et ønske om at skabe og bevare åbne landskaber og beskytte de hensyn, der er beskrevet i kommuneplanens retningslinjer for udvikling i det åbne land og landsbyerne, herunder hensyntagen til landbrugsområder og disses muligheder for fremtidig udvikling. Kommuneplanen indeholder retningslinjer for varetagelsen af naturbeskyttelsen, de landskabelige værdier, kulturmiljøer, kirkeomgivelser samt geologiske og rekreative interesser. Der kan også være tale om retningslinjer for ny byzone, ferie- og fritidsanlæg, råstofvindingsområder eller tekniske anlæg, som kommunalbestyrelsen er forpligtet til at virke for i sin administration efter denne lov.

Ved vurderingen bør kommunalbestyrelsen være opmærksom på, at generne fra husdyrbruget kan få forholdsmæssig stor betydning for omgivelserne, hvis virksomheden er lokaliseret i et område, hvor der i forvejen er en stor husdyrproduktion. I et sådant område vil en forøget produktion i nogle tilfælde kunne bringe den samlede lugtbelastning og andre belastninger op på et meget højt niveau (den kumulative effekt). Da emission af lugtstoffer fra besætninger ikke kan undgås, heller ikke ved

moderne husdyrhold, må det anbefales, at staldbygninger i forbindelse med etablering eller udvidelse placeres i en vis afstand fra naboer, jævnfør også afsnit 3.3.3.2 om lugt.

Med loven skal kommunalbestyrelsen således varetage en lang række hensyn, som i den konkrete sag skal afvejes i forhold til hinanden. Dette gælder også, når der i forbindelse med en ansøgning ønskes opført nye driftsbygninger og anlæg. En placering som tager hensyn til naboerne kan have store konsekvenser for naturområder, kulturmiljøet eller landskaber i form af en unødvendig spredning af bygningsmassen og langtrækkende, synlige konsekvenser endvidere kan en placering i forhold til landskabelige interesser kan have store konsekvenser for naboer.

3.2.4 Tegninger over husdyrbrugets indretning

På baggrund det indkomne tegningsmateriale jævnfør kapitel 2 vurderes om sagen som udgangspunkt er tilstrækkeligt belyst, herunder om de fremkomne oplysninger er i overensstemmelse med kommunalbestyrelsens oplysninger.

I den sammenhæng skal kommunalbestyrelsen sikre at oplysningerne er fyldestgørende og i overensstemmelse med kommuneplanen og den overordnede fysiske planlægning. Der kan fx være tale om landsplandirektiver og andre statslige sektorplaner samt til råstofplanerne.

3.3 Husdyrbrugets anlæg

3.3.1 Drift af husdyrbrugets anlæg

For visse produktionsformer er produktionsniveauet ikke jævnt fordelt i løbet af året. Det er i så fald vigtigt at tage stilling til, om dette har betydning for miljøbelastningen, og i givet fald fastsætte vilkår om i hvilket omfang produktionen må variere i løbet af året.

3.3.1.1 Stald

Staldens primære funktion er husdyrproduktion. Husdyrproduktion skal imidlertid også ske under hensyntagen til omgivelserne.

Vurderingen af det ansøgte staldsystem bør som udgangspunkt inddrage forhold, der kan medvirke til at reducere lugt, ammoniaktab fx ved valg af hensigtsmæssig staldindretning i forhold til husdyrenes gødeadfærd og temperaturregulering og indretning der kan reducere vandspild. Valget af staldsystem kan også være betydende for hvor nemt der er at opretholde et godt rengørings- og hygiejneniveau.

De landskabelige og æsteriske hensyn ved valg af staldsystem bør også indgå i vurderingen af det valgte staldsystem. Dette er uddybet i afsnit 3.7.

3.3.1.2 Ventilation

Ventilation har til formål at fjerne varme og vanddampe fra stalden for at holde et stabilt staldklima. Høj produktionsintensitet i husdyrbruget stiller krav til klima- og ventilationsanlæggets udformning og effektivitet. Når udetemperaturen stiger, øges ventilationsbehovet i staldene. Den potentielle lugtemission er derfor størst om sommeren, og når der er en maksimal belægning i stalden.

Afstanden mellem husdyrbrug og nabo bør vurderes ved de driftsforhold, hvor lugtemissionen er størst, og denne situation bør være udgangspunktet ved fastlæggelse af den nødvendige afstand, eller de vilkår, der stilles med henblik på lugtreduktion.

Ventilationsanlæg kan deles i fire typer efter ventilationsprincip:

- undertryksanlæg,
- ligetryksanlæg,
- overtryksanlæg, (ikke almindelige)
- naturlig ventilation.

Når der er naboer nær stadanlægget kan ændringer i ventilationsforholdene også påvirke omfanget af lugt gener. Afkasthøjde og afkasthastigheder har væsentlig indflydelse på spredningen og fortynding.

Særlige forhold vedrørende indretning og drift af ventilationsarrangementer samt terrænforhold, fremherskende vindretning, høje bygninger, siloer og sammenhængende træbevoksning nær staldbygningerne vil kunne influere på spredningsforholdene i staldenes nærmeste omgivelser. I sådanne tilfælde vil det være nødvendigt at tage højde for disse forhold, når effekten af ændrede afkastarrangementer skal vurderes. Der kan eventuelt være behov for, at der i ansøgningsmaterialet fremvises modelberegning af lugtudbredelsen, som tager højde for disse aktuelle spredningsbestemmende faktorer (fx OML-multi-modellen).

Den lugtreducerende effekt, der kan opnås ved ændring af højden på ventilationsafkast og lufthastigheden i disse, aftager, når afstanden fra staldene til de omboende øges. På dage med lav udetemperatur eller i perioder, hvor ventilationsbehovet og dermed lugtudslippet reduceres, vil den lugtreducerende effekt være lavere, end når ventilationseffekten udnyttes fuldt ud.

Indtil det er tilstrækkeligt belyst, i hvilken udstrækning særlige staldindretninger eller driftsformer har dokumenteret permanent og markant indflydelse på staldventilationsluftens lugtindhold, vil hensigtsmæssig placering henholdsvis afpasning af dyreholdets størrelse, samt placering og indretning af ventilationsafkast fortsat være væsentligste reguleringsmuligheder for reduktion af lugtbidrag fra staldventilationsluft.

Stalde med gulvudsugningsanlæg kan give anledning til større lugtgener end lugten fra stalde med udsugning i loft, specielt hvis udsugning foregår via gødningskanaler. Samling af afkast og efterfølgende rensning i et luftrenseanlæg (biologisk eller kemisk vask) kan dog ændre på dette forhold. Etablering af luftrenseanlæg kan imidlertid være forholdsvis omkostningstung.

3.3.1.3 Rengøring

Formålet med rengøring af stalde er dels at nedsætte smittetrykket i besætningen ved vask og brug af desinficeringsmidler, men også med henblik på at reducere gener i form af fx lugt, støv og fluer.

Vask af stalde og installationer

For fjerkræproduktion vil det ofte være nødvendigt at stille individuelle krav vedrørende rengøring i forhold til vask og vaskevand fra stalde og installationer, men også for andre staldproduktioner. Ved vurderingen af behovet for rengøring af stalde og installationer skal der således tages hensyn til typen af husdyrproduktion.

Som hovedregel vil det være alle overflader husdyrene har mulighed for at få kontakt ved, der kan have behov for at blive rengjort., det vil sige vægge, gulve, stiadskillelser, foderautomater, redskaber og installationer.

Vand fra vask af stalde betragtes som flydende husdyrgødning og vil normalt føres til beholder for flydende husdyrgødning, og udbringes efter reglerne for udbringning af flydende husdyrgødning. En undtagelse af vaskevand fra nedvaskning af fjerkræstalde, som kan betegnes som spildevand og som sådan udbringes efter reglerne for udbringning af spildevand.

Overbrusningsanlæg

Af hensyn til dyrevelfærd er der i nye smågrise- og slagtesvinestalde krav om installering af overbrusningsanlæg for på den måde at sikre at grise har mulighed for afkøling i varme perioder (grise har ikke svedkirtler). Samtidig kan en god drift og styring af overbrusning af gødearealer medvirke til at kontrollere dyrenes gødeadfærd, og dermed medvirke til at sikre at husdyrgødningen hurtigt føres fra stald til lager. Herved mindskes både lugtgener og ammoniaktab, og muligheden for udklækning af fluelarver reduceres. Endvidere kan overbrusningsanlæg have en positiv effekt på mængden af støv i stalden.

Desinficeringsmidler

På grundlag af ansøgningsoplysningerne bør det endvidere vurderes om det er hensigtsmæssigt at anvende mere miljøvenlige desinficeringsmidler i den daglige drift fx i malkeanlæg og ved rengøring af tomme stalde fx ved slagtekyllinge- og smågriseproduktion.

3.3.1.4 Foder

Indholdet af næringsstoffer i husdyrgødningen har stor betydning for tabet af ammoniak, nitrat og fosfor til omgivelserne. Indholdet af kvælstof og fosfor i den producerede husdyrgødning beregnes på grundlag af normtal for næringsstof i husdyrgødning, som fastsat [titel på DJFs årlige rapport "normtal i husdyrgødning" / PDs vejledningstekst for 2005/2005]. Disse normtal kan imidlertid afviges, hvis det af ansøgningsmaterialet fremgår at der i driften af husdyrbruget anvendes foderoptimering med henblik på at reducere næringsstofindholdet i husdyrgødningen.

Foderoptimering med henblik på at reducere næringsstofindholdet i husdyrgødningen kan opnås ved at anvende mindre fodermængder (FE pr. produceret dyr), lavere indhold af råprotein og/eller fosfor i foderet fx som følge af tilsætning af fytase til foderet.

Ved ansøgning via ansøgningssystemet vil oplysninger om foderoptimering automatisk indgå i beregning af ammoniaktab fra stald og lager og i beregning af husdyrbrugets fosforbalance. Der anvendes de til en hver tid gældende normer næringsstofindholdet i husdyrgødningen og formler for korrektioner som følge af ændret fodring.

Det skal bemærkes, at anvendelsen af fytase kun har en effekt på fosforoverskuddet, såfremt det medfører en reduktion i tilsætningen af fosfor til foderet.

3.3.1.5 Ensilage

Håndtering af ensilage skal vurderes både i forhold til lugt- og fluegener for nabobeboelser men også i forhold til risiko for tab af næringsstoffer til omgivelserne.

Det skal ved vurderingen ansøgningens oplysninger om håndtering af ensilage vurderes om der er behov for at fastsætte skærpede krav i forhold til de generelle regler om opbevaring af ensilage og ensilagesaft og anvendelse af ensilage saft.

3.3.1.6 Energiforbrug

Husdyrbrugets energiforbrug skal vurderes med henblik på at undgå unødigt ressourceforbrug. Energiforbruget afhænger i meget høj grad af husdyrbrugets konkrete produktionsform og typen af anlæg og tekniske installationer. Vurdering af energiforbruget i forhold til gennemsnits energiforbrug kan derfor være vanskeligt. Det kan således mere gavnligt at vurdere husdyrbrugets energiforbrug før og efter den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring, samt at følge husdyrbrugets energiforbrug løbende over en årrække.

Elforbruget skal reduceres ved forskellige elspare foranstaltninger. Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret har udarbejdet et energispare katalog, som ligger på deres hjemmeside: www.lr.dk/energisparekatalog

Optimering og valg af energieffektive ventilationsanlæg, korntørringsanlæg, foderfremstilling samt opvarmning kan ofte reducere elforbruget. Ligesom optimal drift af de tekniske installationer vil sikre en effektiv udnyttelse.

I forhold til brændstofforbruget kan det være relevant at se på husdyrbrugets samlede transporter.

3.3.1.7 Vandforbrug

Husdyrbrugets vandforbrug skal vurderes med henblik på at undgå unødigt ressourceforbrug. Vandforbruget afhænger af husdyrbrugets konkrete produktionsform, typen af anlæg og tekniske installationer, samt af om husdyrbruget har markvandingsanlæg. Vurdering af vandforbruget i forhold til gennemsnits vandforbrug kan derfor være vanskeligt. Det kan således være mere relevant at vurdere husdyrbrugets vandforbrug før og efter den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring, samt at følge husdyrbrugets vandforbrug løbende over en årrække.

Ved udvidelse eller ændring af eksisterende anlæg vil der ofte være gode muligheder for at begrænse vandforbruget, især ved at reducere vandspild og vandforbruget ved rengøring.

Vandforbrug og vandspild kan fx reduceres i svineproduktion ved at bruge vandkopper eller drikkekar i stede for vandventiler. Lige som optimeret styring af overbrusningsanlæg kan reducere vandforbruget.

I forbindelse med vask af stalde kan iblødsætning af staldanlæg forud for vask reducere vandforbruget.

3.3.1.8 Spildevand

Kommunalbestyrelsen skal tage stilling til mulige spildevandsforekomster. Specielt skal det indgå i vurderingen, hvilke stoffer, der kan være indeholdt i spildevandet - fx om der kan forekomme pesticidrester.

Spildevand fra husdyrbruget vil typisk omfatte tagvand og vand fra befæstede arealer samt eventuelt husspildevand fra driftsbygninger. Dertil kommer visse former for spildevand, der specielt er relateret til husdyrproduktionen.

Tagvand og vand fra befæstede arealer, hvor der ikke forekommer spild af husdyrgødning, bør normalt ikke tilledes gødningsbeholderen, af hensyn til beholderkapaciteten, da det kan dreje sig om ganske store vandmængder. Det skal indgå i vurderingen af ansøgningen hvordan nævnte uforurenede overfladevand kan ledes til. Der skal gives særlig spildevandstilladelse til udledning til kloak/nedsivning.

Husspildevand i form af spildevand fra toilet fra velfærdsrum, må ikke tilledes gødningsbeholderen og udsprede på landbrugsjord, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens definition af, hvilket spildevand, der er omfattet af denne bekendtgørelse.

De former for spildevand, der er defineret i husdyrgødningsbekendtgørelsen, er alene mælkerumsvand samt vand fra vask af produkter fra husdyrhold fx ægvaskevand, samt fra vask af foderrekvisitter og lignende fra almindelig landbrugsdrift. En undtagelse er vaskevand fra nedvaskning af fjerkræstalde, som kan betegnes som spildevand og som sådan udbringes efter reglerne for udbringning af spildevand i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Disse spildevandsforekomster kan føres til beholder for flydende husdyrgødning. Af hensyn til opbevaringskapaciteten i gødningsbeholderen vil det dog ofte være praktisk at lede spildevandet til særskilt beholder. Hvis denne beholder er nedgravet, kræves tilladelse jf. § 19 i miljøbeskyttelsesloven. Spildevandet må udbringes på landbrugsjord uden særlig tilladelse, dog under overholdelse af udbringningsreglerne for henholdsvis flydende gødning eller spildevand, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 10.

3.3.1.9 Driftsforstyrrelser eller uheld

Som udgangspunkt skal anlæg og tekniske installationer renses, vedligeholdes og udskiftes i tilstrækkelig grad med henblik på at sikre en korrekt brug og effekt.

Uheld eller driftsforstyrrelser ved håndtering af husdyrgødning kan imødegås ved etablering af automatisk alarm fx i forbindelse med pumpestationer, vandinstallationer og strømsvigt. Ligesom pumpestart kan styres således at pumpning alene kan ske når indløbet til gyllebeholderen er svunget ind over beholderkanten.

Befæstede arealer på områder hvor der sker håndtering af husdyrgødning vil også kunne nedsætte risikoen for forurening ved driftsforstyrrelser eller uheld. Her er det dog vigtigt at sikre sig at afløb fra de befæstede arealer sker hensigtsmæssigt.

Utætheder i staldgulv og gyllekanaler kan registreres ved etablering af lukket omfangsdræn med kontrolbrønde lige som det kan være relevant at etablere dræn og kontrolbrønde i forbindelse med gyllebeholdere og ensilagepladser.

3.3.1.10 Sprøjteudstyr

For husdyrbrug gælder de samme generelle regler for sprøjteudstyr, som for alle øvrige landbrugsvirksomheder. Det vil derfor som udgangspunkt ikke være relevant at fastsætte skærpede om anvendelse af sprøjteudstyr.

Er der sprøjterester tilbage i sprøjten efter behandling af marken, bør bortskaffelse af sprøjterester primært foregå ved, at sprøjteresterne fortyndes og udsprede på den mark, der lige er sprøjtet.

Hvis påfyldning/vask af sprøjteudstyr foregår på fast vaskeplads, skal den have tæt bund med afløb til en tæt opsamlingsbeholder. Vaskevandet skal i så fald bortskaffes ved at lede det til gyllebeholderen eller særskilt beholder. Udbringning fra særskilt beholder kan ske jf. reglerne for udbringning af spildevand i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Er der væsentlige mængder af sprøjtemidler i vaskevandet, skal det bortskaffes som farligt affald.

Rengøring af sprøjteudstyr må ikke udføres på steder, hvor der er afløb til søer og vandløb, fx via rør og dræn, herunder på grusarealer, gårdsplads eller kørearealer.

Ved påfyldning af vand i forbindelse med brug af sprøjtemidler bør der drages omsorg for, at der ikke er mulighed for 'tilbagesug'. Der må derfor aldrig tages vand direkte fra en brønd/boring, et vandløb eller en sø. Dette bør evt. indgå i vilkårsstillelse.

3.3.2 Gødningsproduktion og -håndtering

3.3.2.1 Opbevaring af husdyrgødning

Der findes principielt tre forskellige systemer til håndtering af husdyrgødning: Flydende gødning (gylle), fast gødning og ajle samt dybstrøelse.

Udover den opsamlede husdyrgødning vil der på visse husdyrbrug afsættes husdyrgødning direkte på marken ved udendørs husdyrhold. Vedrørende udendørs svineproduktion er der udarbejdet et byggeblad for udendørs sohold, som stiller krav om visse driftsmæssige forhold.

Det skal bemærkes, at der ifølge de generelle regler er krav om tilstrækkelig opbevaringskapacitet, som normalt vil svare til mindst 9 måneders tilførsel, dog normalt 7 måneders tilførsel på kvægbrug, hvor mindst 2/3 af dyreenhederne udgøres af kvæg, hvor dyrene går ude i sommerhalvåret. Det er derfor vigtigt i forbindelse med ansøgningen at vurdere, om der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet, og om hvorvidt der bør stilles skærpede krav til opbevaringskapaciteten. Skærpede krav kan være nødvendige, hvis mulighederne for at udbringe husdyrgødning i efteråret er begrænsede og/eller udbringningsarealer er vanskelige at anvende i de tidligere forårsmåneder (februar og marts) fx på kuperet lerjord.

Flydende husdyrgødning

Specielt husdyrbrug, som har et husdyrgødningssystem med gylle, har ofte store lagertanke til den flydende gødning. Fra disse lagertanke vil der være mange påfyldninger af gyllevogne. Hvis det vurderes, at der er væsentlig risiko for spild, kan der stilles krav om, at der etableres påfyldningsplads med afløb til opsamlingsbeholder for flydende husdyrgødning. Sker påfyldningen ved hjælp af sugning direkte fra gyllevognen eller en tilsvarende anordning der forhindrer spild, vil det som udgangspunkt ikke være nødvendigt med skærpede krav vedrørende påfyldningsplads.

Fra gyllebeholdere kan der være betydelige lugtgener ved omrøring, og det samme gælder fra møddingen og kalvestalde/bokse. Øvrige forhold omkring opbevaring og anvendelse af husdyrgødning er i vidt omfang reguleret af de generelle regler for opbevaring og anvendelse af husdyrgødning i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Der er således et krav om en fast overdækning i form af flydedug, teltoverdækning eller lignende på gyllebeholdere. Der kan dog etableres anden tæt overdækning fx naturligt flydelag, hvis der føres optegnelser i en af Skov- og Naturstyrelsen udarbejdet logbog. Det skal bemærkes at muligheden for at erstatte en fast overdækning med anden tæt overdækning fra 1. januar 2007 ikke længere er muligt for beholdere bygget efter 1. januar 2007 til opbevaring af flydende husdyrgødning fra svin eller pelsdyr, hvis beholderen er placeret nærmere end 300 meter eller de afstande, der er angivet i husdyrgødningsbekendtgørelsen § 4 stk. 3. Der er desuden krav om fast overdækning på beholdere bygget efter 1. januar 2007, hvis disse er placeret nærmere end 300 meter fra beskyttede naturtyper, der er omfattet af lovens § 7. Sidstnævnte gælder dog ikke beholdere med forsuret gylle.

Ved opførelse af gylleanlæg bør det sikres, at de tekniske installationer indrettes og placeres, således at gylleudslip undgås. Eksempelvis bør el-installationer i tilknytning til pumpesystemer indrettes på en sådan måde, at pumpen ikke utilsigtet kan startes.

Endvidere er der i særlige tilfælde mulighed for at stille skærpede vilkår med hensyn til placering af beholderen i forhold til vandløb, søer, alm. vandforsyningsanlæg m.v. Eksempelvis kan der stilles vilkår om etablering af vold rundt om gyllebeholderen til sikring imod udslip af gylle til nærtliggende vandløb. Etableres der i forbindelse med godkendelsen nye gyllebeholdere, bør der stilles krav om, at disse skal forsynes med et omfangsdræn for at modstå et ydre vandtryk. Der bør endvidere stilles krav om etablering af en inspektionsbrønd med henblik på at kunne kontrollere beholderens tæthed.

Der kræves ikke tilladelse til at lede vandet fra brønden til beholderen, hvorimod der kræves kommunalbestyrelsens tilladelse, hvis brønden ønskes afledt til en recipient.

Opbevaring af dybstrøelse og kompost i markstak

For dybstrøelsesgødning kan der fx stilles krav om placering af markstakke fra komposteret gødning fra fjerkræ, svin og kvæg, især i forhold til ammoniakfølsomme naturområder på land. Vurderingen af om der skal stilles krav til placering af markstakke for at begrænse ammoniakemission bør bl.a. ke i sammenhæng med reglerne om afgrænsning og administration af internationale naaturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter. Der henvises i øvrigt til afsnit 4.2.

Som hovedregel skal markstakke placeres uden for de 300 meter bufferzoner, hvor der er forbud mod udvidelser af husdyrbrug, der medfører forøget ammoniakemission. Kun i særlige situationer, hvor det ikke er muligt at placere markstakke hensigtsmæssigt kan det overvejes at afvige fra dette. Det kan være nødvendigt at overveje, hvorvidt der skal stilles skærpede vilkår for afstand fra markstakke til beboelse.

En forbedret praksis vedrørende markstakke kan medregnes i de virkemidler, der kan bidrage til at nedbringe ammoniakemissionen. Den bedre praksis er primært knyttet til at øge andelen af dybstrøelsen, som udbringes på markerne direkte fra stalden. På denne måde undgås en midlertidig opbevaring i markstakke, som uanset det generelle krav om overdækning, kan medføre en betydelig ammoniakemission.

Hvis udvaskning fra markstakken vurderes specielt problematisk på visse arealer kan der stilles vilkår om, at markstakken ikke må placeres de pågældende eller stille vilkår om skærpet praksis vedrørende fx udlægning af halm under markstakken i forhold til de generelle krav ifølge vejledningen for markstakke.

3.3.3 Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg

3.3.3.1 Ammoniak

Kvælstof, der deponeres fra luften, er det begrænsende næringsstof for mange sårbare økosystemer, og i disse økosystemer kan der forventes væsentlige ændringer som følge af selv begrænsede ekstra tilførsler af kvælstof. Nogle få ret almindelige plantearter er således bedre til at drage fordel af mere næring end andre. Disse almindelige arter bliver dermed meget dominerende og udkonkurrerer andre arter, der er karakteristiske for bestemte økosystemer tilpasset mindre mængder tilgængelige næringsstoffer. Især er nøjsomhedsplanterne som gruppe derfor truet af bl.a. ammoniakafsætning.

Begrænsning af ammoniakafsætningen vil være nødvendig for at opfylde habitatdirektivets forpligtelser til at sikre en gunstig bevaringsstatus for de beskyttede naturarealer og levesteder i de

udpegede Natura 2000 områder samt for at hindre utilsigtede tilstandsændringer af naturtyper, der er beskyttede efter naturbeskyttelsesloven, fx heder, moser, strandenge, ferske enge og overdrev.

Husdyrproduktioner kan give anledning til store udslip af ammoniak og er derfor en væsentlig trussel mod specielt de næringsfattige naturtyper i det åbne land. Tæt på større kilder, fx større staldanlæg, kan ammoniak optræde i koncentrationer i luften, der kan give direkte effekter på vegetationen. Akkumulering og udvaskning af kvælstof som følge af en forøget tilførsel kan desuden på længere sigt påvirke næringsstofbalancen og forsure jorden.

Ammoniakfordampningen pr. dyreenhed kan variere betydeligt fra den ene produktion til den anden afhængig af dyreart, fodring, stalddesign, udbringningsmetode, renholdelse m.v. Miljøeffektiv teknologi til stalde og til lagring og behandling af husdyrgødning udvikles til stadighed for at forebygge ammoniak- og lugtemission og samtidig sikre, at gødningens indhold af plantetilgængelige næringsstoffer, kulstof og energi udnyttes optimalt uden unødvendigt tab til miljøet. Ved udviklingen af ny teknologi må inddrages vurdering af hele proceskæden. Det gælder således, at hvis mere af kvælstoffet fastholdes i stalden, vil der typisk skulle gøres en større indsats for at fastholde det ved udbringning.

Sigtet med krav om reduktion af ammoniaktab fra husdyrbrug er at sikre, at der både generelt og specielt i forhold til beskyttede naturtyper og internationale forpligtelser sker en forstærket fortsat reduktion af ammoniakbelastningen af Danmarks natur.

Husdyrbrugets tab og afsætning af ammoniak skal vurderes i forhold til:

Krav om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager,

Emission af ammoniak fra stald og lager for husdyrbrug placeret i bufferzone I,

Afsætning af ammoniak på sårbar natur fra husdyrbrug placeret i bufferzone II.

Endvidere skal der foretages en konsekvensvurdering iht. habitatdirektivet ligesom der kan foretages en vurdering af om er relevant at vurdere husdyrbruget tab og afsætning af ammoniak vurderes i forhold til de naturtyper, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 områder, som ikke er omfattet af § 7 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at der er et behov herfor.

Krav til reduktion af ammoniaktab fra stald og lager

Ved etablering, udvidelse og ændring af husdyrbrug skal det øgede ammoniaktab fra stald og lager reduceres med nedenstående procenter i forhold til et fastsat referencestaldsystem.

1. januar 2007: 15 pct.

1. januar 2008: 20 pct.

1. januar 2009: udgangspunktet er min. 25 pct.

Kravet om reduceret ammoniaktab gælder for den ansøgte udvidelse, det vil sige mertabet af ammoniak i forhold til ammoniaktabet fra det eksisterende anlæg. Reduktion af ammoniaktabet kan imidlertid gennemføres ved ammoniakreducerende tiltag både det eksisterende og det nye anlæg.

Det fremgår af ansøgningen hvilke virkemidler, der anvendes således at kravet om reduktion af ammoniak opfyldes.

Godkendelsespligtige ændringer af staldanlæg fx gennemgribende renoveringer betragtes som nye staldanlæg, hvorfor sådanne ændringer også er underlagt kravet om reduktion af ammoniaktab. Gennemgribende renoveringer omfatter ændringer i dyretyper eller stalddsystemer

for hele eller dele af husdyrbrugets anlæg. Derimod vil udskiftning af inventar uden samtidig ændring i gødningsanlæg m.v. ikke være godkendelsespligtige og dermed heller ikke omfattet af kravet om reduktion af ammoniaktab.

Kravet stilles fra 2007 til de husdyrbrug, hvor det er teknisk og økonomisk muligt. Det vil sige, at husdyrproduktioner fra udegående dyr (kvæg, udendørs svinehold, fårehold m.v.) undtages fra kravet. For husdyrproduktion på dybstrøelse i naturligt ventilerede stalde og fjerkræ skal kravet på 15 % fastholdes i 2008. Udegående husdyr friholdes for reduktionskrav i den periode de er udegående. For malkekøer og det tilhørende opdræt samt frilandssøer reduceres reduktionskravet derfor forholdsmæssigt. For kødkvæg, får og geder, som i hovedparten af tiden er udbundet, stilles der ikke krav til reduktion af ammoniakemissionen overhovedet. Den eneste undtagelse vil være kødkvægsbesætninger, hvor ammekøerne ikke er udegående i sommerhalvåret. I sådanne besætninger vil både ammekøerne, opdrættet og ungtyrene blive omfattet af det generelle ammoniakkrav.

Selvom udegående dyr friholdes fra det generelle ammoniakkrav skal det understreges, at ændringer i andelen af udegående dyr i den eksisterende husdyrproduktion ikke kan indgå i gennemførelsen af kravene til udvidelsen/renoveringen.

I staldsystemet hvor der både produceres gylle og dybstrøelse skal kravet til maksimalt ammoniaktab beregnes forholdsmæssigt. Indgår staldgødning og ajle i nye staldanlæg skal staldgødningsdelen leve op til krav svarende til dybstrøelse, og ajle skal leve op til krav svarende til gylle.

Reduktionskravene stilles i forhold til "bedste" stald- og lagersystem med normtal 2005/06 som reference. "Bedste" staldsystem og det tilhørende ammoniaktab er specificeret i bilag 5.

Hvis mertabet af ammoniak ikke overholder de fastsatte reduktionskrav skal der som hovedregel meddeles afslag på ansøgning om miljøgodkendelse. Mertabet af ammoniak kan imidlertid reduceres yderligere ved iværksættelse af supplerende ammoniakreducerende tiltag.

Bilag 3 giver en oversigt over virkemidler og effekt.

Pelsdyr

Minkfarme skal overholde et krav om et maksimalt tab på 1,65 kg N per årstæve, hvilket svarer til overholdelse af de generelle regler i pelsdyrbekendtgørelsen.

Kravet jævnfør pelsdyrbekendtgørelsen skal overholdes ved valg af én af 10 valgmuligheder med forskellige kombinationer af redebredder, udmugningshyppigheder, tilførsel af halm under burene og proteinindhold i foderet.

Det generelle krav om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager, jf. lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug skal opnås ved anvendelsen af yderligere virkemidler.

Der er anvendt følgende vurderinger af effekten ved de forskellige supplerende virkemidler:

- 1 cm. ændret redebredde giver +/- 0,0086 kg N mindre/større tab per årstæve
- I forhold til ugentlig tømning giver 2 gange/uge 0,15 kg mindre og daglig tømning 0,3 kg N mindre per årstæve.
- Tilførsel af 0,2 kg halm udover halm ad lib. reducerer tabet 0,03 kg N per årstæve.

- For hver % proteinindholdet i % af OE i uge 30-47 reduceres tabet 0,03 kg N per årstæve. Basis 33 %.
- forskellen mellem halm ad lib. og ingen krav til halm under burene til 0,1 kg N per årstæve.

Dette er uddybet i vejledning om pelsdyrfarme.

http://www2.skovognatur.dk/landbrug/vejledning_25_marts_2004.pdf

Hvis mertabet af ammoniak fra den ansøgte minkfarm ikke overholder de fastsatte reduktionskrav skal der som hovedregel meddeles afslag på ansøgning om miljøgodkendelse. Mertabet af ammoniak kan imidlertid reduceres yderligere ved at skærpe en eller flere af de nævnte virkemidler med de angivne effekter.

Emission af ammoniak fra stald og lager for husdyrbrug placeret i bufferzone I,

Etablering af husdyrbrug i en afstand af op til 300 meter fra nedenstående beskyttede naturtyper er ikke tilladt.

Ved udvidelse og ændring af husdyrbrug i en afstand af op til 300 meter fra nedenstående beskyttede naturtyper må ammoniaktabet fra stald og lager ikke forøges.

- Højmoser
- Lobeliesøer
- Hede større end 10 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder
- Overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder
- Heder, som er omfattet af som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder
- Overdrev, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder
- Ammoniakfølsomme søer, herunder kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger og brunvandede søer og vandhuller, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder
- Samt yderligere kvælstoffølsomme naturtyper inden for Natura 2000-områder i takt med at de bliver kortlagt.

Hvis den ansøgte udvidelse og/eller ændring medfører et øget ammoniaktab skal der som hovedregel meddeles afslag på ansøgning om miljøgodkendelse. Der kan dog være mulighed for at imødekomme et øget ammoniaktab ved krav om yderligere ammoniakreducerende tiltag.

Bilag 3 giver en oversigt over virkemidler og effekt.

Afsætning af ammoniak på sårbar natur fra husdyrbrug placeret i bufferzone II.

Ved etableringen, udvidelsen eller ændringen af husdyrbrug, hvor anlæg er placeret inden for 300-1000 meter fra ovennævnte beskyttede naturtyper (bufferzone II), må den øgede ammoniakafsætning fra det ansøgte husdyrbrug på det beskyttede naturområde ikke overstige nedenstående grænser. Grænserne er afhængig af antallet af øvrige husdyrbrug inden for bufferzonen. Antallet af øvrige husdyrbrug udgør antallet af husdyrbrug beliggende i bufferzone II og I samt beliggende inde i det beskyttede naturområde, dog skal de øvrige husdyrbrug højst ligge 1000 meter fra hele eller dele af det ansøgte husdyrbrug.

Antal øvrige husdyrbrug	Øget ammoniakafsætning
0	0,7 kg N/ha pr år ab lager
1	0,5 kg N/ha pr år ab lager
2 eller flere	0,3 kg N/ha pr år ab lager

Beregninger af overholdelse af beskyttelsesniveauet for bufferzone II foretages af det internetbaserede ansøgningsystem. Det fremgår af den indsendte ansøgning hvilke virkemidler der tages i anvendelse for at opfylde beskyttelseskravene i bufferzone II.

Hvis den ansøgte udvidelse og/eller ændring medfører en merafsætning af ammoniak skal der som hovedregel meddeles afslag på ansøgning om miljøgodkendelse. Der kan dog være mulighed for at reducere merafsætningen af ammoniak ved krav om yderligere ammoniakreducerende tiltag.

Bilag 3 giver en oversigt over virkemidler og effekt.

Inddragelse af øvrige områder vedrørende ammoniak

Som udgangspunkt vil der med de fastlagte beskyttelsesniveauer for ammoniak være taget det nødvendige hensyn til naturområder. Det er således forventningen, at der i langt hovedparten af ansøgninger om miljøgodkendelse ikke vil være behov for at stille supplerende krav vedrørende ammoniak ud over det generelle krav om reduktion af ammoniak fra stald og lager samt kravene om ammoniakreduktion som følge af placering af husdyrbrugets anlæg i henholdsvis bufferzone I og bufferzone II.

Ved vurderingen af ammoniaktabet fra husdyrbrug skal kommunalbestyrelsen dog foretage en konsekvensvurdering med henblik på at påse efterlevelsen af bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter. Der henvises til i øvrigt afsnit 4.1.

Ved behandling af ansøgninger om miljøgodkendelse skal det endvidere undersøges, om det ansøgte ligger i et fredet område. Hvis det er tilfældet, vurderer kommunalbestyrelsen, om det ansøgte vil være i strid med den konkrete vurdering. Der henvises i øvrigt til afsnit 4.1

Ved vurdering af ansøgninger om miljøgodkendelse har kommunalbestyrelsen mulighed for at inddrage de § 3 områder, der ikke er omfattet af lov om miljøgodkendelse. Der henvises i øvrigt til afsnit 4.1.

3.3.3.2 Lugt

Mange forhold kan influere på lugtemission fra stalden. Ud over arten, antallet og størrelsen af dyr er det fx staldindretning, ventilationsanlæggets udformning og styring, belægningsgrad, strøelse, gødningshåndtering, fodring, drikkevandssystem, overbrusningsanlæg samt hygiejne i stalden. Management med henblik på at sikre en veldefineret gødeadfærd er især vigtig, da lugten først og fremmest stammer fra gødningen.

Ved vurdering af om husdyrbruget kan etableres og drives på en sådan måde at hensynet til naboer tilgodeses for så vidt angår lugtgener skal der tages udgangspunkt i de beregnede geneafstande for beboelsesområder, som fremgår af ansøgningen.

Som udgangspunkt vil hensynet til beboelsesområderne være tilgodeset ved følgende genekriterier:

Beboelsesområder	Genekriterier
Eksisterende eller, ifølge kommuneplanens rammedel, fremtidigt byzone- eller sommerhusområde, eller område i landzone, er i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende.	5 OU _E /m ₃
Samlet bebyggelse i landzone ifølge definitionen fastsat i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.	7 OU _E /m ₃
Etablering, udvidelse eller ændring ved enkeltboliger	15 OU _E /m ₃

Lugt fastsættes i lugt enheder (Odour Units), OU_E

Genekriterierne kan betragtes som et givet områdes tålegrænse, dvs. den maksimale miljømæssigt acceptable belastning af et område.

For byzone/sommerhusområde eller ifølge kommuneplanens rammedel, fremtidigt byzone- eller sommerhusområde skal ovennævnte genekriteriet på 5 OU_E/m₃ overholdes i forhold til hele området og ikke kun til de beboelsesbygninger, som findes i området.

I forhold til samlet bebyggelse skal genekriteriet på 7 OU_E/m₃ overholdes i forhold til de beboelsesbygninger, som kan udløse et krav om lokaliseringsgodkendelse. Dvs. de beboelsesbygninger, hvor der indenfor en afstand af 200 meter ligger mere end 6 andre beboelsesbygninger på hver sin samlede faste ejendom. Beboelsesbygninger på ejendomme med landbrugspligt efter landbrugslovens regler samt beboelsesbygninger, der ejes af driftsherren medregnes ikke. Det kan derimod godt være, at visse af disse 6 andre ejendomme, som derved indgår i en samlet bebyggelse, ikke med sig selv som centrum kan danne en samlet bebyggelse. Disse vil ikke være omfattet af genekriteriet på 7 OU_E/m₃.

I forhold til enkeltboliger skal genekriteriet overholdes i forhold til selve nabobebyggelsen og ikke til fx haven.

Hvis den beregnede geneafstand er overskredet skal der som hovedregel meddeles afslag på ansøgning om miljøgodkendelse. Hensynet til beboelsesområder kan dog varetages, hvis:

- der foretages lugtreducerende tiltag, som kommunalbestyrelsen vurderer at være tilstrækkelige til at overholde de fastlagte genekriterier.
- der foretages lugtreducerende tiltag, som vil medføre færre lugtgener end den eksisterende produktion samtidig med at den beregnede geneafstand ikke er mere end 50 % længere end den faktuelle afstand til det pågældende beboelsesområde.

Lugtreducerende tiltag

Udvidelser eller ændring af husdyrbrug, der umiddelbart vil medføre en øget geneafstand og dermed et afslag på miljøgodkendelse kan imødegå de øgede lugt gener ved at anvende forskellige lugtreducerende foranstaltninger i tilstrækkelig grad.

Lugtreducerende tiltag kan fx være ændret ventilation, hvor en egentlig spredningsberegning efter OML-modellen kan være nødvendig for at vise, at der ikke bliver øgede lugtgener for omboende. Dette er ofte mest aktuelt ved få, tætliggende nabobeboelser. Andre lugtreducerende tiltag som luftrensning, køling osv. kan også anvendes for at hindre øgede lugtgener.

I den samlede konkrete vurdering af husdyrbrugets lugtgener kan det også være relevant at inddrage placering i forhold til omboende mht. hyppig vindretning, placering i forhold til andre husdyrbrug, der kan bidrage til de samlede lugtgener for omboende (kumulation) samt aktuelle

forhold, der afviger markant fra de standardbrug, som ligger til grund til vejledningens emissionsdata og spredningsforhold.

I den samlede vurdering af lugtgenerne fra et husdyrbrug skal påvirkningen fra andre husdyrbrug også inddrages. Er der andre husdyrbrug, som medfører lugtgener for det pågældende beboelsesområde skærpes kravene til geneafstanden i forbindelse med ansøgningen. Den beregnede geneafstanden kan i sådanne situationer forøges således, at

Antal øvrige husdyrbrug med mere end 75 DE inden for en afstand af 300 meter fra det pågældende beboelsesområde	Reduktion af geneafstand
Ingen husdyrbrug	0 %
Et husdyrbrug	10 %
To eller flere husdyrbrug	20 %

De 300 meter måles fra nærmest punkt på nabobeboelsen eller zonegrænsen i forhold til det anlæg i det ansøgte projekt, som er mest problematisk i forhold til den pågældende omboende eller zonegrænse.

Maksimal 50 % længere geneafstand

I enkelte tilfælde kan der dog meddeles godkendelse selvom genekriterierne er overskredet. Det kan fx være i situationer, hvor både det eksisterende husdyrbrug og det ansøgte husdyrbrug overskrider genekriterierne, men det ansøgte husdyrbrug vil medføre færre lugtgener, og den beregnede geneafstand for det ansøgte husdyrbrug samtidig ikke er mere end 50 % længere end den faktuelle afstand til det pågældende beboelsesområde.

Er den beregnede geneafstand mere end 50 % længere end den faktuelle afstand er husdyrbruget i høj grad "fejlplaceret", således at det ikke er hensigtsmæssigt at foretage yderligere investeringer og moderniseringer på ejendommen, da det kan forlænge perioden med for store lugtgener for omboende, og der bør derfor gives afslag på ansøgningen.

I områder med moderate lugtgener giver dette mulighed for, at eksisterende husdyrproduktioner kan foretage enkelte produktionsmæssige tilpasninger, hvis lugtgenerne samtidigt reduceres, fx ved anvendelsen af miljøeffektive teknologi. Omboende vil derved opleve en forbedring af situationen. I områder med store lugtgener skal sådanne produktionsmæssige tilpasninger ikke være mulige, da disse husdyrproduktioner hurtigst muligt bør afvikles, nedbringes til et acceptabelt niveau, eller indføre moderne miljøteknologi i tilstrækkeligt omfang.

En mere detaljeret beskrivelse af miljøvurderingen findes i bilag 5.

3.3.3.3 Transport

I vurderingen af lokaliseringens hensigtsmæssighed indgår til- og frakørselsforholdene for virksomheden. Hvis virksomheden medfører væsentligt øgede trafikale og miljømæssige gener i nærområdet (fx mange transporter igennem landsbyområder m.v.), og hvis disse gener ikke kan afhjælpes ved valg af alternative til- og frakørselsforhold, kan det indgå i overvejelserne hvorvidt myndigheden skal nægte godkendelse til etablering af ny virksomhed eller til udvidelse af en eksisterende. De trafikale gener, herunder lugt-, støv- og støjgener, kan eksempelvis opstå som følge af til- og frakørsel af dyr og foder, samt kørsel på offentligt tilgængelig vej i forbindelse med udbringning og opbevaring af husdyrgødning og anden form for gødning.

Færdsel på offentlig vej reguleres af politiet og henhører under færdselsloven og øvrige bestemmelser, der er fastsat af Justitsministeriet. Virksomhedens trafikale belastning af

omgivelserne skal derfor vurderes i forbindelse med godkendelsessagen, inden afgørelse om godkendelse træffes. Efter dette tidspunkt kan selve trafikken ikke reguleres af miljømyndighederne. I godkendelsen kan der stilles vilkår om anvendelse af bestemte adgangsveje ved ind- og udkørsel. For virksomhedens egne køretøjer kan der endvidere stilles vilkår om, hvilke veje, der skal benyttes ved til- og frakørsel. Der kan endvidere stilles vilkår om, at til- og frakørsel af foder, gødning m.v. kun må finde sted på bestemte tidspunkter m.v.

3.3.3.4 Lys

Gener fra lys kan stamme fra åbne stalde, maskinkørsel m.v. Særligt ved nyetablering af stalde bør der tages højde for, hvorvidt lys stammende fra produktionens aktiviteter vil kunne være til gene for de omkringboende. Fx kan gener fra lyskrævende stalde væsentligt begrænses ved, at staldene placeres således, at vinduer ikke vender mod naboer eller der kan stilles vilkår om afskærmning.

3.3.3.5 Støj

Støj fra svine- og fjerkræfarme stammer hovedsageligt fra stationære maskiner og landbrugskøretøjer. Disse gener bør primært afhjælpes ved valg af den rette lokalisering i forhold til de omboende.

Anlæg til malkning (kompressorer), korntøringsanlæg, transport, fodring, støj fra dyrene og ikke mindst ventilationsanlæg er sædvanligvis de væsentligste støjkloder fra landbrugsejendomme. Specielt gamle ventilationsanlæg kan forvolde støjgener, hvorimod nye anlæg oftest er lydsvage. Afhjælpning af støjgener fra ventilationsanlæg kan evt. ske ved, at der monteres ventilatorer med et lavere omdrejningstal og med specielle lydisolerende beslag. Isolering af ventilationskanaler og skorstene med støjdæmpende materialer som fx mineraluld, svampet kunststof eller lignende, kan yderligere reducere støjen.

Reduktion af støjgener kan i nogle tilfælde ske hensigtsmæssigt i form af vilkår om udførelse af visse aktiviteter på bestemte tidspunkter, frem for en eventuel skærpelse af støjgrænserne i godkendelsen.

Det vil ikke altid være relevant at måle støjniveauet i skel. I stedet kan støjniveauet måles ved nærmeste nabobeboelse eller i haven/terrassen til nabobeboelsen, hvor typisk ophold finder sted. Dette kan specielt være relevant, hvis der er tale om en enkelt beboelse i det åbne land. Ligger husdyrbruget i nærheden af byzone eller sommerhusområde, samt område i landzone, der ved lokalplan er udlagt til boligformål, bør der stilles skærpede støjvilkår, jf. Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 om 'Ekstern støj fra virksomheder'. Forslag til konkret formulering af vilkår om støj fremgår af bilag 2.

3.3.3.6 Støv

Støvgener kan opstå i stalden ved håndtering af foder eller hvis der anvendes halm i forbindelse med husdyrproduktionen. I særlige tilfælde kan trafikken til og fra ejendommen hvirvle støv op til gene for naboer, der ligger meget tæt på.

3.3.3.7 Skadedyr

I forbindelse med miljøgodkendelse af et husdyrbrug er formålet med bekæmpelse af skadedyr at der ved driften af husdyrbruget tages hensyn til omkringliggende beboelser. Den mest almindelige gene fra skadedyr er fluegener, som ofte resulterer i naboklager, men rotter og mus kan også udgøre en væsentlig gene.

På grundlag af oplysningerne om skadedyrsbekæmpelse i ansøgningen bør det vurderes, husdyrbrugets anlæg er placeret og om husdyrbrugets drift kan ske i overensstemmelse med hensynet til omkringliggende naboer.

Statens Skadedyrslaboratorium har udarbejdet en række vejledninger i skadedyrsbekæmpelse, som findes på deres hjemmeside: <http://www.dpil.dk/dpil2005/sporom.htm>

Fluer

Forebyggelse af flueplage kræver først af alt en god gødningshåndtering og en generel god staldhygiejne med fjernelse af gødnings- og foderrester. Dette bør være det primære for at undgå masseforekomst af fluer i stalde, mens forskellige former for aktiv bekæmpelse kan bruges som et supplement, hvor det kan være vanskeligt at forebygge.

Kalvebokse giver ofte en stor produktion af fluer, hvis gødningen ligger mere end en uge.

I spaltegulvsstalde kan der være særlige flueproblemer idet der kan produceres masser af fluer i gyllekanalerne.

Er flueplagen koncentreret til de varme perioder, er det sandsynligt, at møddingen er hovedkilden, med mindre der ikke er opretholdt en god staldhygiejne.

I hønserier, hvor hønsene ikke har adgang til at skrabe i gødningslaget/strøelsen og æde pupper og larver, kan der undertiden være voldsomme flueproblemer.

Fluegener kan bekæmpes mekanisk med lim- og lysfælder, biologisk med snyltehvepse og rovfluer og ved kemisk bekæmpelse hvor larvecider er den grundlæggende metode.

Valg af den bedst egnede metode til bekæmpelse af fluegener afhænger af de aktuelle forhold. Dette er uddybet i Statens Skadedyrslaboratoriums vejledninger.

Retningslinier for fluebekæmpelse på gårde med husdyr:

<http://www.dpil.dk/dpil2005/HTML/flueretn.htm>

Retningslinier for fluebekæmpelse på pelsdyrfarme:

<http://www.dpil.dk/dpil2005/pdf/artfluebkpelsdyr2001.pdf>

Rotter

På husdyrbrug har rotter relativt gode levemuligheder i stalde, på kornlofter og i andre lagerrum. De kan dog også udmærket klare sig på friland i markhegn o. lign. når der til opfyldt også bruges rester af foder og køkkenaffald.

Dette er kommunalbestyrelsens ansvar at foretage den nødvendige rottebekæmpelse. Til gengæld er det husdyrbrugets pligt at holde stalde, lagere og andre anlæg i forsvarlig rottesikret stand og sørge for at der er rimelig orden m.v. med henblik på ikke at give rotterne for gode levemuligheder.

Kemiske midler til bekæmpelse af rotter må kun foretages af autoriserede personer eller deres ansatte.

Statens Skadedyrslaboratorium har udarbejdet en vejledning om rotter:

<http://www.dpil.dk/dpil2005/rotter2003.pdf>

3.3.3.8 Råvarer og hjælpestoffer – ressourcestyring

For at sikre at bedriften udvikler sig i takt med de stigende krav til ressource-bevidsthed og miljøforhold, skal ressourceforbruget vurderes.

Anvendelsen af energi, næringsstoffer, vand, pesticider osv., skal minimeres, således at tabene til omgivelserne bliver så små som mulige under hensyntagen til produktionens lønsomhed. Hvis miljøfarlige stoffer kan udskiftes med mere miljøvenlige, bør dette gøres.

Opvarmning sker som oftest ved hjælp af oliefyr, halmfyr eller el, og mange varme anlæg er etableret med varmegenindvinding. El forbruges endvidere til ventilation, lys og maskiner som foderblandingsanlæg, udmugningsanlæg og malkeanlæg. Ved ansøgning om miljøgodkendelse bør der redegøres for energiforbrug samt for fordele og ulemper ved alternative energikilder, evt. i form af en energirapport udarbejdet af en energikonsulent.

Der skal ligeledes redegøres for bedriftens vandforbrug, og muligheder for reducere vandforbruget skal belyses, fx ved udskiftning af vandingsanlæg til anlæg med mindre vandspild og ændrede rengøringsrutiner. Sådanne tiltag kan ikke betegnes som renere teknologi, men snarere som almindelige krav til miljøbevidst indretning og drift af bedriften.

Opbevaring og påfyldning af brændstof

Det vurderes om opbevaring af diesel- og fyringsolie sikre at risiko for spild og uheld minimeres. Det er vigtigt at spild ikke afledes til jord, kloak, overflade eller grundvand. Ligeledes vurderes det om tankning af diesel sker under hensigtsmæssige forhold, herunder om der bør stilles krav om afløb til olieudskillere.

3.4 Husdyrbrugets udbringningsarealer

Kommunalbestyrelsen skal ved vurdering af ansøgning om etablering, udvidelse eller ændring medtage samtlige arealer som drives under samme CVR-nummer, hvilket vil sige at hvis ejer af det pågældende husdyrbrug ejer eller forpagter flere ejendomme skal der meddeles en samlet miljøgodkendelse af bedriftens samlede arealer. Kommunalbestyrelsen skal foretage en samlet vurdering af alle etableringer, udvidelser eller ændringer foretaget siden 1. januar 2007 på husdyrbruget, herunder bedriftens arealer dog højst over en 8-årig periode.

Vurdering af arealerne relaterer sig til den påvirkning af omgivelserne som udbringningsarealerne giver anledning til og om denne er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

I forbindelse med miljøvurderingen skal tredjemandsarealer, hvor det skal være muligt at indgå fast aftale om afsætning af husdyrgødning, vurderes separat. Hvis afsætningen vurderes at medføre en væsentlig påvirkning af miljøet kan afsætningen ikke indgå i godkendelsen. Kommunalbestyrelsen skal vurdere om, at der er tredjemandsarealer, der ikke kan tåle fuldt tilførsel af husdyrgødning – det vil sige fuldt harmonitryk. Det medfører, at arealer ikke medregnes i godkendelsen. Det fremgår af lovens § 16, stk. 2. Lovens § 16, stk. 1 åbner derfor en anden mulighed, nemlig at tredjemanden selv søger om godkendelse af sine arealer til udspredding af husdyrgødning. Det kan enten være et andet husdyrbrug, der ikke er omfattet af den nye lov eller et plantebrug.

3.4.1 Drift af husdyrbrugets arealer

På baggrund af de fremkomne oplysninger i sagen om husdyrbrugets udbringningsarealer mm. jævnfør kapitel 2 vurderes om sagen som udgangspunkt er tilstrækkeligt belyst.

3.4.2 Gødningsproduktion og -håndtering

3.4.2.1 Husdyrgødning

Der er i husdyrgødningsbekendtgørelsen fastsat regler for, hvordan udbringning af husdyrgødning skal foregå. Der kan ved godkendelse af husdyrbrug fastsættes særlige, skærpede, vilkår for udbringning af husdyrgødning, hvis det skønnes nødvendigt for at beskytte omgivelserne. Fx kan det undtagelsesvis være relevant at stille skærpede krav om, at udbringning af husdyrgødning på arealer nærmere end en bestemt afstand fra samlet bebyggelse i landzone ikke må finde sted på særlige tidspunkter, fx lørdage, søndage og helligdage.

Der gælder fra 1. august 2007 et generelt krav om nedfældning af flydende husdyrgødning på sort jord og græsmarker i en afstand af 1000 meter fra de naturarealer, der er omfattet af "bufferzone-reglen". Kravet om nedfældning på sort jord og i græsmarker gøres generelt fra 2011. I forbindelse med en godkendelse kan det overvejes, at fastsætte vilkår om nedfældning i alle afgrøder. Et sådan vilkår vurderes at have en forholdsvis stor miljøeffekt på ammoniakafsætningen på sårbare naturområder. Vilkår om nedfældning kan inddrages i overholdelse af den generelle beskyttelse for ammoniak. Hvorvidt det er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet afhænger af en række lokale forhold som fx sædskifte, jordtype og ansøgers praksis i øvrigt vedrørende udbringning af husdyrgødning.

Håndtering af gødning uden for staldanlægget, herunder udslusning til opbevaringsanlæg, omrøring og overpumpning til gyllevogn, kan også give anledning til lugt. Med henblik på at varetage hensynet til naboer kan der stilles skærpede vilkår til driften af gylleanlæg, fx omrøring og overpumpning.

3.4.3 Forurening og gener fra husdyrbruget arealer

I forbindelse med udarbejdelsen af en godkendelse af et husdyrbrug foretages en beregning af merbelastningen med nitrat og fosfor som følge af den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget. Der foretages en afgrænsning af de vandområder, der kan modtage næringsstoffer fra den konkrete bedrift. Afgrænsningen sker på grundlag af de topografiske oplandsgrænser. Herefter følger en konkret vurdering af, om der er risiko for afstrømning/udvaskning af næringsstoffer der kan medføre en væsentlig øget miljøpåvirkning af de sårbare naturtyper som indgår i loven (link til liste over den natur der direkte beskyttes via loven).

I den forbindelse skal kommunalbestyrelsen også vurdere, om merbelastning med nitrat og fosfor vil skade yngle- og rasteområder for arter, der er strengt beskyttede efter habitatdirektivets art 12, jf. habitatdirektivets bilag 4. Hvis det ansøgte indebærer, at den økologiske funktionalitet af arternes yngle- og rasteområder ikke kan opretholdes, skal der stilles vilkår om relevante afværgeforanstaltninger. Der henvises til vejledning... (link).
[Her kan også linkes til procedure flow chart for Bilag IV-arter jf. Kvalitetsstyringssystemet]

3.4.3.1 Fosfor

Danske vandområder har i dag generelt en forringet vandkvalitet, hvilket skyldes tilførsler af betydelige mængder næringsstoffer især gennem det sidste århundrede.

De fleste søers planteproduktion er begrænset af fosfor. En for stor tilførsel af fosfor betyder, at de fleste danske søer er grumsede og med en flora og fauna, der adskiller sig væsentligt fra søer i økologisk balance. En endog meget lille stigning i tilførslen af fosfor kan have afgørende betydning

for mindre søer, som har et lavt næringsstofniveau. Det samme vil være tilfældet for søer, som ligger tæt på grænsen mellem den klarvandede og grumsede tilstand.

I marine områder, fjorde og kystvande, spiller både fosfor og kvælstof en vigtig rolle for produktionen af planteplankton. Fosfor kan være begrænsende for planteproduktionen i de fleste fjorde og kystnære områder, især i den første del af vækstsæsonen. Som gennemsnit er fosfor potentielt begrænsende for planteproduktionen i fjorde og kystnære områder i halvdelen af vækstperioden.

Øget næringsstofftilførsel er på nuværende tidspunkt af mindre betydning i vandløb, da andre påvirkningsfaktorer overskygger effekter af eutrofiering. Eventuel øget tilførsel af fosfor til drikkevand indgår ikke ved vurderingen af forureningskilder for fosfor, idet fosfor i grundvandet generelt ikke er et problem for drikkevandsforsyningen,

Fosfortab fra husdyrbrugets arealer

Husdyrgødning indeholder fosfor. Ved udbringning af husdyrgødning tilføres markerne fosfor, som er et vigtigt plantenæringsstof. Ved høst fjernes der fosfor med afgrøderne. Tilføres der husdyrgødning op til de gældende harmonikrav, vil der typisk blive tilført mere fosfor, end der fraføres med afgrøderne – altså sker der en nettotilførsel af fosfor.

Landbrugsdrift giver i forhold til naturarealer et forøget fosfortab til vandmiljøet, men der findes ikke på nuværende tidspunkt redskaber, som kan beregne en specifik sammenhæng mellem tilført mængde af fosfor til marken og tab af fosfor til vandmiljøet. Administrationen må derfor baseres på en generel risikovurdering.

I risikovurderingen indgår bedriftens fosforbalance i kombination med en sammenfatning af række faktorer, der udpeger områder med særlig risiko for tab af fosfor. I områder med særlig risiko for fosfortab kan det være aktuelt at fastsætte vilkår til arealdriften fx i form af en udvidelse af den gældende lovfæstede 2-meter bræmme.

Fosforbalance

Fosforbalancen angiver gennem fortegn og størrelse, hvorvidt jordens fosforindhold stiger, nedbringes eller bevares uændret. Tilføres der mere fosfor, end der fraføres, øges det totale fosforindhold i overjorden. Det er kun en meget lille del af overskuddet, der på kort sigt føres til vandmiljøet.

En fortsat nettotilførsel af fosfor til landbrugsjorden øger imidlertid risikoen for øget tilførsel af fosfor til vandmiljøet, da jordens evne til at tilbageholde fosfor falder som følge af den øgede akkumulering. Jorden kan blive mættet med fosfor. Også ved overfladiske transportprocesser tabes mere fosfor i takt med fosforindholdet i overjorden, idet jordpartiklernes fosforkoncentration øges.

Jordens indhold af opløst fosfor – fosfor der potentielt kan udvaskes – angives som regel ved det såkaldte fosfortal. Ved et fosfortal på Pt 3-4 er jordens indhold af opløst fosfor moderat. Er fosfortallet over Pt 4 stiger risikoen for, at jorden mættes med fosfor.

Drænede lerjorde

I marker, hvor der findes makroporer, der når til drændybde, kan dræn være en effektiv transportvej for fosfor fra det fosforrige pløjelag til vandmiljøet. Det er meget vanskeligt at få fuldstændige oplysninger om dræning af marker, men landmanden har i visse tilfælde selv drænkort og ved normalt hvilke marker, der er drænede. Disse oplysninger skal fremgå af

ansøgningen. Det kan i særlige tilfælde være relevant at foretage en besigtigelse og vurdere om pågældende udbringningsarealer er drænet eller ej.

Beskyttelsesniveau

For drænedede lerjorde og lavbundsarealer, herunder drænedede og grøftede sandjorde i oplande til sårbare områder, der afvander til Natura 2000 områder, der er overbelastet med fosfor gælder følgende grænser:

Fosforbalance på bedriften

Hvis der efter gennemførelsen af den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring kan dokumenteres fosforbalance for husdyrbruget, stilles der ikke krav med hensyn til fosfor uanset bedriftens fosfortal.

Fosforoverskud på bedriften

For arealer med et fosfortal under Pt 4,0 stilles der ingen krav.

For arealer hvor fosfortallet er mellem Pt 4,0-6,0 stilles krav om at fosforoverskuddet maksimalt må øges med 4 kg P/ha/år. Fosforoverskuddet må dog ikke være større end harmonireglerne giver mulighed for på det pågældende husdyrbrug, og kravet til fosforoverskuddet vil altid være opfyldt hvis fosforoverskuddet ikke overstiger 4 kg P/ha/år i efter-situationen.

For arealer, hvor fosfortallet er over Pt 6,0 stilles krav om fosforbalance på det pågældende udbringningsareal.

For lavbundsarealer, herunder drænedede og grøftede sandjorde stilles krav om at fosforoverskuddet ikke må øges.

I vurderingen af, hvilke Natura 2000 områder, der er overbelastet med fosfor skal benyttes kort over sårbare vandområder der er overbelastet med fosfor. Dette kort findes i ansøgningssystemet. For søer skal der dog foretages en særskilt vurdering baseret på... (bidrag fra Naturområdet).

Som hovedregel kan anvendes at specielt søer og indre fjorde er følsomme for fosfor og dermed også overbelastet med fosfor. Der kan derfor ofte sættes lighedstegn mellem vandområder der er meget følsomme for nitratpåvirkning (se under nitrat), og vandområder der er overbelastet med fosfor.

Se bilag 5 for uddybende forklaringer af grundlaget for vurderinger og beregninger vedr. fosfor.

3.4.3.2 Nitrat

Kvaliteten af grundvand og vandmiljøet i fjorde og indre farvande er påvirket af for store tilførsler af kvælstof. Forureningen medfører øget vækst af alger. Kvælstof er især begrænsende for produktionen af alger i sommeren og sensommeren. Ved store tilførsler af kvælstof er der risiko for øget produktion af alger og dermed risiko for, at sigtddybden i vandet reduceres, og risiko for øget iltsvind til skade for plante- og dyrelivet.

I forhold til naturområder bidrager de dyrkede arealer væsentligt til en øget belastning af vandmiljøet med kvælstof. Kvælstof tilføres markerne med husdyrgødningen. En del af det tilførte kvælstof fraføres igen med afgrøderne, medens resten denitrificeres, indlejres i jordpuljen eller udvaskes til overfladevand og grundvand.

Vurderingen af nitrat foregår i 3 trin:

1. Vurdering af hvilke krav til reduktion af husdyrtrykket beliggenheden af husdyrbrugets udbringningsarealer giver anledning til.
2. Vurdering af om krav til maksimalt tilladt husdyrtryk overholdes, samt en vurdering af om udvaskningen af nitrat til grundvand fra husdyrbruget giver anledning til at husdyrbruget kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde der er uforenelig med hensynet til omgivelserne.
3. Vurdering af om det er muligt at anvende virkemidler, således beskyttelsesniveauet for overfladevand og grund vand overholdes.

Beregning af det maksimale tilladte husdyrtryk samt beregning af nitratudvaskning fra rodzonen foregår automatisk i ansøgningssystemet.

Modelberegning af tabet af kvælstof fra udbringningsarealerne foretages på grundlag af en normbaseret beskrivelse af næringsstofomsætningen på den fremtidige bedrift baseret på gennemsnitlig effektivitet og karakteristiske jordtyper. De nødvendige data baseres i vid udstrækning på Fødevarerministeriets regler om anvendelse af gødning.

De skærpede krav til husdyrtrykket fremgår af nedenstående tabel:

Tabel x Lavere husdyrtryk/Reduceret antal dyreenheder/ha i forhold til harmonikrav ved etablering, udvidelse og ændring i sårbare Natura 2000 områder:

	Meget sårbare vandområder	Mindre sårbare vandområder	Øvrige vandområder
Reduktionspotentiale i % fra rodzonen til vandområdet.			
0-50	50 % af generelle regler	85 % af generelle regler	Generelle regler
51-75	65 % af generelle regler	Generelle regler	Generelle regler
76-100	Generelle regler	Generelle regler	Generelle regler

I ansøgningssystemet findes kort over ovennævnte kategorier af vandområder. Følgende er eksempler på konkrete vandområder, der vurderes at være særligt sårbare:

- Lukkede fjorde som fx Hjarbæk Fjord og Norsminde Fjord
- Norer som fx omkring Fyn
- Brakvandssøer som fx Saltbæk Vig og Nissum Fjord

For landbrugsarealer, der afvander til sådanne vandområder, stilles krav om et lavere husdyrtryk per hektar end de generelle harmoniregler giver mulighed for. Disse krav vil have som konsekvens, at i meget sårbare område med et i forvejen højt husdyrtryk og en lav reduktionsfaktor til recipienten, vil husdyrbruget som hovedregel ikke kunne udvides.

I forhold til Natura 2000 vandområder, som er mere robuste fx yderfjorde, marine områder samt specifikke vandområder med et stort opland, hvor en udvidelse ikke vil have en stor effekt på

miljøtilstanden, skal der kun pålægges krav til husdyrtrykket for etableringen, udvidelsen eller ændringen, hvis reduktionspotentialt mellem rodzonen og vandområdet er lav.

Reduktionspotentialt er udtryk for forskellen mellem den mængde nitrat, der kommer fra rodzonen og den mængde nitrat, der ender i vandområdet. Hvis reduktionspotentialt fx er 50 pct. Betyder det, at 2 kg N/ha fra rodzonen resulterer i en udvaskning af 1 kg N/ha til vandområdet.

I forhold til de landbrugsarealer, der ikke afvander til Natura 2000 områder, vil der som udgangspunkt ikke blive stillet krav udover de generelle regler.

Hvis beskyttelsesniveauerne for kystvande ikke kan overholdes skal ansøger som hovedregel have afslag på ansøgningen. Det skal dog være muligt for ansøger at have et højere husdyrtryk hvis der iværksættes virkemidler, som kan imødegå den øgede nitratudvaskning. Følgende virkemidler kan anvendes:

- Et øget antal efterafgrøder ud over de generelle krav
- Et krav om reduceret kvælstofnorm
- Et krav om ændret standardsædskifte

Eksempel herpå fremgår af bilag 5.

3.4.3.3 Overfladevand

Af væsentlig betydning for beskyttelsen af overfladevand udover ovennævnte beskyttelsesniveauer hvad angår kystvand er gældende målsætninger for vandløb og søer.

I medfør af planloven er vandløb, søer og kystområder målsat og der er udarbejdet retningslinjer for overfladevand.

Overfladevand er overordnet målsat efter følgende:

- A: Skærpet målsætning. Naturvidenskabeligt referenceområde, marine Natura 2000-områder
- B: Generel målsætning. Alsidigt dyre- og planteliv
- C: Lempet målsætning. Påvirket og menneskelig aktivitet.

De gældende regionplanretningslinjer, herunder kortbilag, opretholdes efter nedlæggelsen af amterne som landsplandirektiver, og kommunalbestyrelserne er derfor forpligtet til at virke for dem (§ 3 i Lov nr. 571 af 24. juni 2005 om ændring af lov om planlægning (Udmøntning af kommunalreformen)).

Det er jf. "godkendelsesbekendtgørelsen" forudsat, at hvis der i regionplanretningslinier er fastsat et beskyttelsesniveau for ammoniak, lugt, fosfor og nitrat der rækker videre end de beskyttelsesniveauer for ammoniak, lugt, fosfor og nitrat efter denne lov, skal lovens beskyttelsesniveauer anvendes.

Retningslinjerne for anvendelse og beskyttelse af vandressourcer og kvalitet af vandløb, søer og kystvande falder bort ved ikrafttrædelse af en vandplan efter miljømålsloven.

Vandløb

Vandløbstilstanden er generelt ikke påvirket af udledningen af næringsstoffer. Derimod kan overfladisk afstrømning af husdyrgødning direkte til vandløb give en væsentlig påvirkning af

smådyr og fisk, idet en sådan afstrømning ofte bringer organisk materiale med sig i små mængder, som forbruger ilt ved omsætning.

Ved vandløb med høj målsætning, dvs. A eller B, skal man være specielt opmærksom på stærkt skrånende arealer, og hvorvidt der fra sådanne arealer er øget risiko for tilførsel af næringsstoffer.

Såfremt terrænhældningen ned mod vandløbet er mere end 12 grader er der stor risiko for overfladisk afstrømning, og er typisk ikke egnet til udbringning med mindre dyrkningsforanstaltninger til afhjælpning heraf iværksættes. Kort over hældning kan findes på www.miljøportalen.dk.

I vurderingen af vandløb skal der ikke alene tages hensyn i forhold til den målsætning vandløbet har på den aktuelle strækning for udbringning, men også tages hensyn til sårbarheden af de nedstrømsliggende vandløbsstrækninger, søer og kystområder mv. Vilkår eller virkemidler til reduktion af overfladisk afstrømning eller brinkerrosion som fx etablering af en dyrkningsfri randzone, ud over den obligatoriske 2 meter bræmme, eller krav om ændret køreretning på marken kan med fordel anvendes.

Søer i Natura 2000-områder

Det påhviler kommunen konkret at vurdere, om en ansøgt aktivitet vil være i overensstemmelse med Habitatdirektivforpligtelserne. Det fremgår generelt af lovens §§ 19, 23, 27, 29 og 31 og specifikt af reglerne i bekendtgørelse om udpegnings- og administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter.

Indtil vand- og naturplanerne for Natura 2000-områderne er vedtaget i 2009, eller der foreligger en udpegningsgrundlag for de enkelte Natura 2000-områder, skal det eksisterende beskyttelsesniveau som udgangspunkt videreføres. Der kan dog gøre sig særlige forhold gældende, der indebærer, at der i det konkrete tilfælde skal stilles skærpede krav.

Ved vurderingen af en ansøgt aktivitets nitrat- og fosforpåvirkning af søerne i Natura 2000-områder inddrages således indtil videre de målsætninger, som er fastsat i regionplanerne, den viden, som kommunen i øvrigt er i besiddelse af om søerne i Natura 2000-områderne og udpegningsgrundlaget for områderne.

I løbet af 2007- 08 forbedres kommunernes administrationsgrundlag med statslig udpegningsgrundlag af de Natura 2000-søer, som er næringsstoffølsomme.

Nitrat

Er de målsætninger, som er fastsat i regionplanen, opfyldt, eller vurderes søen konkret ikke at være sårbar over for nitratbelastning, gælder de generelle harmoniregler.

Hvis de gældende målsætninger ikke er opfyldt mht. nitrat, eller søen er udpeget som kvælstoffølsom, vurderes søen som meget sårbar over for yderligere nitratbelastning, og ved vurderingen af krav til udbringningsarealer følges retningslinierne for det tilladte husdyrtryk mv., som er angivet i afsnit 3.4.3.2.

Fosfor

Er de gældende målsætninger i regionplanen opfyldt, eller vurderes søen konkret ikke at være sårbar over for fosforpåvirkning, stilles der ikke krav med hensyn til fosfor i forbindelse med en ansøgt etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug uanset fosfortallet for bedriftens udbringningsarealer.

Hvis de gældende målsætninger ikke er opfyldt mht. fosfor, vurderer kommunen konkret i forhold til drænedede lerjorde og lavbundsarealer, der afvander til Natura 2000-søer, hvilke krav der skal stilles efter de retningslinjer, som er nærmere beskrevet i afsnit 3.4.3.1 om fosfor.

3.4.3.4 Grundvand

Den danske drikkevandsforsyning er i overvejende grad baseret på grundvand. I Danmark stammer således 99 % af drikkevandet fra grundvandsressourcen. Den danske lovgivning om grundvandsbeskyttelse har derfor det formål at sikre, at drikkevandsressourcen bliver beskyttet mod aktiviteter og påvirkninger, der udgør en trussel mod kvaliteten. I vandforsyningsloven, jordforureningsloven og miljøbeskyttelsesloven samt de relaterede bekendtgørelser er kravene til beskyttelse af grundvandsressourcen udmøntet. Den danske lovgivning skal leve op til nitratdirektivet og drikkevandsdirektivet.

Det helt overordnede formål med udpegning af områder med drikkevandsinteresser og afgrænsning af følsomme områder (zoner) er at foretage en prioritering af beskyttelsesindsatsen med henblik på at opretholde og/eller forbedre grundvandskvaliteten, så grundvandet er egnet til drikkevand.

Udpegningen af områder med forskellig status sker især med henblik på at målrette indsatsen, men indebærer ikke, at grundvand i øvrigt må forurenes, idet den generelle forebyggende indsats skal have høj prioritet. Udpegningen skal således ses som et supplement til den generelle grundvandsbeskyttelse.

Zoneringen af områder med drikkevandsinteresser sker efter miljømålslovens § 6.

Nitratfølsomme indvindingsområder

De nitratfølsomme indvindingsområder er udpeget i forbindelse med Regionplan 2001 og har det formål at udpege områder, hvor grundvandet er særligt følsomt overfor nitrat.

Nitratfølsomme indvindingsområder er udpeget i områder med særlige drikkevandsinteresser og i indvindingsoplande til almene vandforsyningsanlæg uden for disse. Udpegningen er uafhængig af arealanvendelsen, idet den er baseret på nedenstående kriterier.

Nitratfølsomme indvindingsområder er defineret ved opfyldelse af et eller flere af følgende kriterier:

- nitratkoncentrationen er over 25 mg/l i en eller flere indvindingsboringer eller i grundvandsmagasinet
- nitratkoncentrationen er over 5 mg/l med stigende tendens over en årrække i en eller flere indvindingsboringer eller i grundvandsmagasinet
- ringe geologisk beskyttelse over for nitrat.

Kort over nitratfølsomme indvindingsoplande findes i ansøgningssystemet. Kort over de nitratfølsomme indvindingsområder findes på www.miljøportalen.dk under det fælles arealsystem.

Detailkortlægning – indsatsområder mht. nitrat

De statslige miljøcentre udfører en detailkortlægning (zoner) af områder med særlige drikkevandsinteresser og indvindingsoplande uden for disse, herunder de nitratfølsomme indvindingsområder.

Detailkortlægningen udbygger den eksisterende viden, som ligger til grund for udpegningen af de nitratfølsomme indvindingsområder og disse områder revideres derfor i overensstemmelse med resultaterne af kortlægningen. Når de statslige miljøcentre har afsluttet detailkortlægningen kan der som følge deraf ske en revision af de nitratfølsomme indvindingsområder, og kommunalbestyrelsen vil få informationer om dette. Kort over de nitratfølsomme områder vil løbende fremgå af det fælles arealsystem på www.miljøportalen.dk.

På baggrund af kortlægningen og en vurdering af forureningskilder udpeger de statslige miljøcentre indsatsområder med hensyn til nitrat. I disse områder er der et dokumenteret behov for at iværksætte en indsats med henblik på at begrænse nitratudvaskningen. Denne indsats iværksættes i de kommunale indsatsplaner.

De kommunale indsatsplaner

I områder der er detailkortlagt vedtager kommunalbestyrelsen indsatsplaner efter vandforsyningslovens § 13 eller 13a. Ved kommunalbestyrelsens vurdering af ansøgninger om miljøgodkendelse af husdyrbrug i områder, hvor der foreligger en vedtaget indsatsplan, vil retningslinierne heri med hensyn til acceptabel nitratudvaskning være styrende for miljøgodkendelsen.

For at gennemføre indsatsplanen, herunder en reduktion af nitratudvaskningen kan kommunalbestyrelsen eller ejeren af et alment vandforsyningsanlæg indgå en frivillig aftale med ejeren af, eller indehaveren af andre rettigheder over ejendommen, om dyrkningspraksis eller andre restriktioner i arealanvendelsen. Der kan også indgås aftaler om salg af hele eller dele af ejendommen til kommunalbestyrelsen eller vandforsyningen.

Såfremt det ikke er muligt at indgå en frivillig aftale på rimelige vilkår, kan kommunalbestyrelsen endeligt eller midlertidigt mod fuldstændig erstatning pålægge ejeren af ejendommen de rådighedsindskrænkninger eller andre foranstaltninger, som er nødvendige for at sikre drikkevandet mod forurening med nitrat.

På landsplan findes der på nuværende tidspunkt meget få vedtagne indsatsplaner. I de tilfælde, hvor der findes en vedtaget indsatsplan, vil ejeren af de arealer, hvor der planlægges gennemført beskyttende foranstaltninger almindelig vis være orienteret, som følge af kravene i indsatsplanbekendtgørelsen. Hvis der alligevel er usikkerhed om, hvorvidt der findes en indsatsplan, vil den ofte efter vedtagelse i kommunalbestyrelsen være at finde på kommunalbestyrelsens hjemmeside. En sidste mulighed er at kontakte kommunalbestyrelsen direkte for yderligere information.

I nogle tilfælde kan det være nødvendigt at søge information om niveauet for den acceptable nitratudvaskning i baggrundsmaterialet for indsatsplanen eller den detaljeret kortlægning i de statslige miljøcentre.

Vurdering af nitratudvaskningen i forhold til grundvandet

Hvis bedriftens udbringningsarealer er beliggende inden for enten et NFI-område eller et område med en indsatsplan (IP-område), skal der foretages en vurdering af nitratudvaskningen. Dette gøres vha. ansøgningssystemet som beregner nitratkoncentrationen i infiltrerende vand ud af rodzonen.

Udarbejdede og vedtagne indsatsplaner er en del af grundlaget for en miljøgodkendelse og indsatsplanernes retningslinier hvad angår nitrat skal overholdes.

Er udbringningsarealer i en ansøgning placeret i nitratfølsomme indvindingsområder, hvor der endnu ikke er fortaget zonerings, er det nødvendigt at gennemføre en udvaskningsberegning via ansøgningssystemet i efter situationen på det pågældende areal. Såfremt udvaskningen ikke overstiger 50 mg. nitrat pr. liter udføres ikke yderligere.

Er udbringningsarealer placeret i nitratfølsomme indvindingsområder, hvor der endnu ikke er fortaget zonerings, kan der ikke tillades nogen merbelastning, såfremt udvaskningen fra rodzonen overstiger 50 mg. nitrat pr. liter.

Såfremt arealet ikke er en del af bedriften i før-situationen skal kravet på 50 mg nitrat pr. liter overholdes.

I bestræbelserne på at imødekomme miljøkravene overfor grundvandet kan ansøger anvende samme virkemidler, som nævnt under nitrat til overfladevand. Der kan derudover stilles krav og indregnes effekt af specifikke delsædskifter for det pågældende delareal. Der kan derimod ikke stilles krav om ændret anvendelse af husdyrgødningen eller anden gødning på det pågældende delareal.

Udvaskningen i før-situationen beregnes ud fra referencesædskiftet, de generelle krav til efterafgrøder og kvælstofanvendelse, men med den aktuelle anvendelse af husdyrgødning. Såfremt ansøger frivilligt har haft et sædskifte med mindre udvaskning, anvendt mindre handelsgødning end normen eller haft flere efterafgrøder påvirker det således ikke beregningen. Kun i de tilfælde hvor de skærpede krav skyldes krav eller projektilpasninger som følge af en tidligere VVM-screening, VVM-redegørelse eller miljøgodkendelse.

Hvis kravene til nitratudvaskning ikke overholdes skal der som hovedregel gives afslag på ansøgningen om miljøgodkendelse med mindre at nitratudvaskningen kan reduceres til det nødvendige niveau gennem projektilpasning.

Ovenstående vurdering vil være aktuel i en overgangsordning før de statslige vandplaner træder i kraft. De statslige vandplaner vil foreligge med udgangen af 2009, og vil indeholde en kortlægning/zonerings af indvindingsområderne. Vandplanerne vil ikke nødvendigvis bygge på det helt færdige resultat af zonerings, som forventes færdig i 2015. Selve indsatsplanlægningen skal efter kommunalreformen i medfør af miljømålsloven gennemføres af kommunerne, og den skal foreligge med udgangen af 2010. P.t. er der udpeget ca. 16 % nitratfølsomme indvindingsområder. Dette areal forventes at blive reduceret til i størrelsesorden 10 % med færdiggørelsen af zonerings.

3.5 Bedste tilgængelige teknik

Et af hovedformålene med loven er at sikre, at driften af husdyrbrug er baseret på den bedste tilgængelige teknik. Således skal kommunalbestyrelsen efter § 19 sikre sig, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik.

3.5.1 Hvad er BAT?

Princippet om brugen af bedste tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen. Ved vurderingen af, hvad der er bedste tilgængelige teknik, skal der først og fremmest lægges vægt på at forebygge forureningen ved at anvende renere teknologi. Herudover skal den

uundgåelige forurening søges begrænset mest muligt ved forureningsbegrænsende foranstaltninger herunder bedst mulig rensning.

Med begrebet "Bedste" menes den teknik som mest effektivt giver et højt beskyttelsesniveau for miljøet som helhed. I forbindelse med husdyrproduktion og håndtering af husdyrgødning betyder dette konkret at teknologien, skal vurderes helhedsorienteret, sådan at teknologiernes effekter på andre afgørende miljøeffekter tages med i den samlede vurdering.

Med begrebet "Tilgængelig" menes, at teknikken under afvejning af økonomiske udgifter og fordele skal være mulig at anvende teknikken i landbrugssektoren som helhed. Der ligger her i termen tilgængelig indbygget en afvejning mellem mål og midler, men vel og mærke afvejet på sektorniveau.

BAT er i den forbindelse at betragte som en generel ikke-stedbunden branchenorm. Dette betyder særlige følsomme eller for den sags skyld robuste omgivelser ikke har indflydelse på niveauet ved fastlæggelse af BAT.

3.5.2 Hvornår og i hvilket omfang skal der stilles krav om BAT?

Der skal altid stilles vilkår om anvendelse af BAT når der ansøges om godkendelse efter § 11 og § 12 samt tilladelse efter § 10. Kravet om BAT gælder for både de eksisterende og nyetablerede dele af anlægget, når der søges om godkendelse af en etablering, udvidelse eller ændring. For krav til eksisterende dele af et anlæg forudsættes det, at der indrømmes virksomheden en rimelig frist til at imødekomme de nye krav.

Der er imidlertid stor forskel omfanget af vilkår og de oplysninger, der kræves i ansøgningen for de tre kategorier.

Ved tilladelser efter § 10 er der ikke et krav om, at ansøgeren som udgangspunkt redegør for anvendelsen af BAT. Imidlertid skal kommunalbestyrelsen ved fastlæggelsen af niveauet et eventuelt vilkår i tilladelsen tage udgangspunkt i BAT. Fx hvis der stilles vilkår om nedbringelse af ammoniaktab bør dette som minimum tage udgangspunkt i anvendelsen af bedste tilgængelige staldsystem med laveste ammoniak-emission.

Ved godkendelse efter § 11 og § 12 er ansøger ansvarlig for at undersøge og vurdere mulighederne for at anvende BAT. Ansøgeren skal, ved ansøgning om godkendelse efter § 11 og § 12, redegøre for, i hvilket omfang det valgte projekt bygger på anvendelse af den bedste tilgængelige teknik. Der vil imidlertid være forskel på hvor mange oplysninger og hvor uddybet redegørelsen for brugen af bedste tilgængelige teknik skal være jf. kap. 2.7.

Kravet om vilkår om brug af BAT gælder også i forbindelse med revurderinger af vilkår i § 11 og § 12 godkendelser efter udløbet af den 8-årige retsbeskyttelsesperiode. Dertil kommer, at kommunalbestyrelsen inden for retsbeskyttelsesperioden i § 12 godkendelser kan stille yderligere krav, hvis væsentlige ændringer i den bedst tilgængelige teknologi skaber mulighed for en betydelig nedbringelse af emissionerne, uden at det medfører uforholdsmæssigt store omkostninger jf. § 40 stk. 2 nr. 4).

3.6 Affald og kemikalier

Formålet med oplysninger om affaldstyper og -mængder, der vil blive produceret på det ansøgte husdyrbrug, er at vurdere om håndteringen og bortskaffelsen af affaldet sker under hensyntagen til omgivelserne.

Forhold vedrørende produktion, opbevaring og bortskaffelse af affald bør vurderes både i forhold til etablering af det fysiske anlæg og i forhold til driften af husdyrbruget.

Døde dyr

Opbevaring af animalsk affald herunder selvdøde dyr fra produktionen, kan forårsage betydelige gener for omgivelserne, i form af ubehag ved at se kadavere men også lugtgener og fluer. Derfor bør det vurderes om opbevaring af animalsk affald på det ansøgte husdyrbrug vil foregå under hensigtsmæssige forhold. Endvidere vurderes det om bortskaffelse herunder tidsrum for afhentning af animalsk affald er tilstrækkelig. Ved opbevaring af animalsk affald, der er placeret tæt på naboer, bør der tages særligt hensyn.

Olie- og kemikaliaffald

Opbevaring af farligt affald (olie- og kemikaliaffald) skal ske således at der ikke sker en forurening af jord og grundvand. Det bør vurderes om de generelle regler om opbevaring af farligt affald er tilstrækkelige eller om der bør fastsættes skærpede krav i den konkrete sag.

Det bør vurderes om tankanlæg til dieselolie er etableret og indrettet så der ikke sker forurening af jord i forbindelse med tankning af traktorer, hvor der er risiko for spild af dieselolie.

3.7 Varetagelse af hensyn til landskab

Det følger af lov om miljøvurdering m.v. af husdyrbrug, at kommunalbestyrelsen ikke må meddele tilladelse efter § 10 eller godkendelse efter §§ 11 og 12 til husdyrbrug medmindre at husdyrbruget kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. I forlængelse af lovens formål skal kommunalbestyrelsen således gennem sin administration af tilladelser og godkendelser skabe og bevare værdifulde bebyggelser, kultur- og bymiljøer samt landskaber.

3.7.1 Landskabsinteresser

Landets historie afspejles i landskabets natur- og kulturhistoriske elementer: Marker, skove, åse, gravhøje, herregårde, husmandssteder, kirker og landsbyer. Istidslandskabet fortæller om gletschernes formning af det danske landskab for over 10.000 år siden, gravhøjene om vores forfædre og bygningerne om de seneste århundreders rammer for menneskeligt liv og virksomhed.

Landskabsbilledet fremtræder som en kombination af forskellige landskabselementer som terrænformer, vådområder, skove, enge, heder, samt dyrkede arealer, bebyggelser og anlæg. Dermed får forskellige landskaber hver deres særlige karaktertræk og visuelle oplevelsesmuligheder, som gør det attraktivt at bo og færdes i.

Landskabernes særlige karakter og oplevelsesværdier er afhængige af de aktiviteter, der foregår i det åbne land. Den traditionelle jordbrugsdrift og vedligeholdelsen af de levende hegn, skovbryn og bebyggelser understøtter landskabskarakteren.

Derfor er landskabskarakteren nogle steder sårbar overfor de ændringer, som kan følge med udviklingen i det åbne land. Store produktionsanlæg, høje tekniske anlæg, tilgroning af moser, nedlæggelse af levende hegn er blot eksempler på de forandringer kan ændre karakteren og oplevelsesværdierne, også i de tilstødende landskaber.

Der er således behov for at skabe og bevare de værdifulde landskaber gennem kommunalbestyrelsernes administration efter lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

3.7.2 En hensigtsmæssig placering

En hensigtsmæssig placering af husdyrbrug og udformning af byggeri og anlæg er afgørende for såvel erhvervet som for omgivelserne. I forbindelse med vurderingen af en ansøgning om miljøgodkendelse eller tilladelse skal der ses på husdyrbrugets påvirkning på fx på landskabsbilledet, geologiske og rekreative interesser, kulturmiljøer og kirkeomgivelser.

Udgangspunktet for loven er, at landbrugsbygninger opføres i tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer, så ejendommens bebyggelses- og færdselsarealer udgør en hensigtsmæssig helhed og at der undgås en unødvendig spredning af bygningsmassen. Kommunalbestyrelsen skal foretage en konkret vurdering af, om der foreligger en særlig begrundelse for at fravige dette udgangspunkt.

Ved de hidtidige bebyggelsesarealer forstås primært det område, hvor ejendommens bebyggelse ligger samlet. Hvis ejendommens bygninger ikke ligger samlet, skal der ved de hidtidige bebyggelsesarealer forstås de arealer, hvorpå hovedparten af ejendommens driftsbygninger ligger, eller det areal hvorpå ejendommens stuehus har ligget.

Lovens § 22 stiller krav om en landskabelig vurdering som omfatter det samlede bygningsareal, hvis der er tale om bebyggelse, som opføres uden tilknytning til de hidtidige bebyggelsesarealer. En sådan beliggenhed forudsætter, at der er en særlig begrundelse, fx afstandskrav til nabobeboelse eller byzone.

Loven stiller krav om, at de landskabelige hensyn skal varetages i forbindelse med miljøvurderingen af ansøgninger om godkendelse. I vurderingen skal indgå hensynet til en lang række beskyttelsesværdier i det åbne land, som bl.a. er udpeget gennem den fysiske planlægning samt en konkret vurdering af de stedlige forhold.

Landskabelige hensyn skal administreres i en enkel og ensartet form. Kommunalbestyrelsen skal ved vurderingen af om der er en påvirkning på landskabet tage udgangspunkt i følgende udpegninger/registreringer med tilknyttede redegørelser:

- Natura 2000-områder
- Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser m.v.
- Områder med landskabelig værdi
- Uforstyrrede landskaber
- Områder med særlig geologisk værdi
- Rekreative interesseområder
- Værdifulde kulturmiljøer og bevaringsværdige landsbyer
- Kirkeomgivelser
- Kystnærhedszonen
- Lavbundsarealer
- Skovrejsningsområder
- Fredede områder
- Beskyttede naturtyper (§ 3)
- Strandbeskyttelseslinje
- Klitfredningslinje
- Skovbyggelinje
- Sø- og åbeskyttelseslinje
- Kirkebyggelinje
- Fortidsmindelinje

- Beskyttede sten- og jorddiger

Ved vurderingen skal der tages udgangspunkt i et ønske om at bevare åbne landskaber og beskytte de hensyn, der ligger bag de nævnte udpegninger/registreringer.

Der er udpeget særlige beskyttelsesområder i kommuneplanerne. Det er kun i meget få tilfælde, at der kun ligger et enkelt hensyn bag udpegningen af de enkelte dele af de særlige beskyttelsesområder. Der er næsten altid tale om et sammenfald af flere hensyn. Heder er for eksempel væsentlige levesteder for en række planter og dyr, men de giver også en særlig landskabelig oplevelse og endelig er de af kulturhistorisk interesse, som en særlig type halvkultur arealer.

De landskabelige værdier og de kulturhistoriske, naturmæssige, geologiske, rekreative værdier i disse områder skal beskyttes i særlig grad. Beskyttelseshensynet skal gå forud for andre interesser. Der kan således normalt kun tillades byggeri og anlægsarbejder inden for de særlige beskyttelsesområder, såfremt resultatet bliver forbedrede rekreative og landskabelige oplevelser såvel som forbedrede levevilkår for det naturlige plante- og planteliv.

Landskaber og landskabsstrøg med store terrænforskelle er en del af de særlige beskyttelsesområder, fordi de giver særlige muligheder for landskabelige oplevelser. Kystområder er af samme grund også med i de særlige beskyttelsesområder.

Kommunalbestyrelsen skal lægge vægt på hensynet til de kulturhistoriske værdier ved vurderingen af landbrugsbyggeri. De kulturhistoriske interesser i landskabet er knyttet til enkeltstående kulturspor og til større eller mindre, sammenhængende områder – fx områder med karakteristiske bebyggelsesmønstre, herregårdslandskaber eller områder med et særligt velbevaret system af diger eller særligt mange gravhøje.

Regionplanerne har udpeget de bevaringsværdige landsbyer, mens det ikke er alle som har udpeget særligt beskyttelsesværdige kulturmiljøer. I nogle kommuner er de kulturhistoriske interesser kortlagt i kulturmiljøatlas eller kommuneatlas.

Inden for kirkeomgivelserne må hensynet til kirkernes betydning som monumenter i landskabet og i landsbymiljøet ikke tilsidesættes ved opførelse af bygninger, tekniske anlæg med videre.

I de landzonearealer, som er omfattet af planlovens 3 km kystnærhedszone, er udgangspunktet, at de skal friholdes for byggeri og anlæg, som ikke er afhængig af kystnærhed. Administrationen skal her styres af hensynet til både at friholde det åbne land og selve kystområderne for ny bebyggelse. Nye bygninger til landbrugsformål kan dog opføres uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse på den pågældende ejendom, hvis væsentlige miljøhensyn tilsiger det, og hvis væsentlige beskyttelsesinteresser ikke tilsidesættes.

I de internationale beskyttelsesområder (Natura 2000) gælder særlige regler. Der må ikke planlægges eller gives konkrete tilladelser - herunder til byggeri - som er i strid med udpegningsgrundlaget for det pågældende område.

Lavbundsområder skal så vidt muligt friholdes for byggeri og anlæg. Nødvendigt byggeri i lavbundsområder, hvor naturtilstanden kunstigt er ændret, skal udformes på en sådan måde, at mulighederne for naturgenopretning så vidt muligt opretholdes.

Naturbeskyttelsesloven indeholder en generel beskyttelse af en række markante landskabselementer. Strandbeskyttelseslinjen og klitfredningslinjen, samt sø- og

åbeskyttelseslinjen og fortidsmindebeskyttelseslinjen regulerer enhver ændring i tilstanden, herunder terrænændringer, tilplantning, bebyggelse m.v. Skovbyggelinjen regulerer kun bebyggelse. Kirkebyggelinjen regulerer kun bebyggelse over 8,5 m. Bygge- og beskyttelseslinjerne fastlægges ud fra de pågældende landskabselementers reelle tilstedeværelse i landskabet. Det er derfor vigtigt, at kommunalbestyrelsen altid i sagsbehandlingen foretager en konkret vurdering af linjernes beliggenhed.

De undtagelser fra naturbeskyttelseslovens bygge- og beskyttelseslinjer, der primært har relevans for husdyrbrug er følgende:

- Strand- og kliffredningszonen: undtagelsen omfatter almindelig landbrugsdrift bortset fra tilplantning, gentilplantning af skovarealer og beplantning i eksisterende haver, sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme.
- Skovbyggelinjen og sø- og åbeskyttelseslinjen: undtagelsen omfatter driftsbygninger, der er nødvendige for jordbrugs- og fiskerierhvervene.
- Fortidsmindebeskyttelseslinjen: undtagelsen omfatter landbrugsdrift bortset fra tilplantning, beplantning i eksisterende haver og sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme.

Naturbeskyttelsesloven indeholder desuden forbud mod at ændre tilstanden inden for de beskyttede naturtyper (§ 3 områder), herunder bebygge arealerne. Se i øvrigt afsnit 3.4.5.1

Museumsloven indeholder et forbud mod ændring af sten- og jorddiger, samt af selve fortidsmindet.

3.7.3 Indpasning af bygninger i landskabet

Meget store produktionsbygninger med industriel karakter, som adskiller sig afgørende enten fra den eksisterende bygningsmasse eller i arkitektur, omfang eller volumen fra standarden for landbrugsbyggeri kan som udgangspunkt have en væsentlig påvirkning på landskabet. Dette gælder også selv om de ikke direkte ligger i et naturområde, et karakteristisk landskab eller ved et kulturmiljø. Ved vurderingen af om et sådant landbrugsbyggeri eller anlæg skal tillades eller godkendes skal der lægges vægt på, om byggeriet kan tilpasses til de landskaber, hvori de skal ligge. De skal ikke forstyrre oplevelsen af landskabets karakter, herunder af nærliggende skove, naturområder og kulturhistoriske værdier.

Ved placering af et anlæg eller byggeri som ikke er i direkte tilknytning til eksisterende bebyggelser skal det vurderes om byggeriet eller anlægget skæmmer landskabet eller har langtrækkende synlige konsekvenser ved placering i terrænet. Det kan fx være tilfældet, hvis bygningen ligger højt i terrænet, har meget store dimensioner, er opført i reflekterende materialer eller med skæmmende belysning.

Vilkår til brug af afdæmpede farver, ikke-oplyste eller -reflekterende materialer, samt vilkår om skærmende beplantning kan være med til at indpasse selv store bygninger i landskabsbilledet. Sådanne vilkår er dog ikke altid tilstrækkelige. Ved opførelse af landbrugsbyggeri skal der også lægges vægt på byggeriets udformning (dimensioner og materialer) samt dets placering i landskabets terræn og i forhold til de øvrige bygninger på ejendommen. Det kan være nødvendigt at stille vilkår om at opdele meget store enheder i mindre. Samtidig skal landbrugsejendomme optræde som samlede helheder i landskabsbilledet. I vurderingen heraf skal kommunalbestyrelsen ikke alene vurdere afstanden mellem bygningerne, men også om byggeriet samlet set opleves som en helhed. Ved store terrænforskelte kan bebyggelse - selv med en kort afstand mellem bygningerne - virke som spredt bebyggelse.

I store, åbne landskaber uden meget bevoksning (heder, strandenge m.v.) kan skærmende beplantning virke fremmedartet og give en uhensigtsmæssig lukning af den vide udsigt. Derfor skal kommunalbestyrelsen altid vurdere hensigtsmæssigheden af vilkår om skærmende beplantning i forhold til det konkrete landskab. Dog følger det af lovens § 27, stk. 2, at der skal stilles vilkår om skærmende beplantning ved opførelse af gyllebeholdere, som opføres uden tilknytning til de hidtidige bebyggelsesarealer.

Vurderingen og vilkårsfastsættelsen skal ske med skyldigt hensyn til, hvad der er økonomisk og funktionelt forsvarligt samt i respekt for den funktion, som bygningen skal varetage.

3.8 Ophør af husdyrbruget

På baggrund af ansøgers beskrivelse af hvilke foranstaltninger der iværksættes ved ophør af bedriften skal Kommunalbestyrelsen vurdere om dette er tilstrækkeligt i forhold til at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende stand herunder hensyn til varetagelse af landskabelige hensyn.

3.9 Alternative muligheder

Der skal præsenteres en oversigt over de væsentligste alternativer, som bygherren har undersøgt, og oplysninger om de vigtigste grunde til valg af alternativ under hensyn til virkningerne på miljøet. Der skal endvidere gives en beskrivelse af konsekvenserne af, at anlægget ikke gennemføres (0-alternativet).

Det vil ofte være sådan, at andre alternativer end 0-alternativet er ikke er relevante for husdyrproduktioner.

Kapitel 4 Afgørelsen om miljøgodkendelse

På grundlag af vurderingen af de forskellige påvirkninger fra husdyrbrugets anlæg og udbringningsarealer fastsætter kommunalbestyrelsen nødvendige konkrete vilkår for husdyrbruget. Herefter foretager kommunalbestyrelsen en samlet konkluderende miljøvurdering af, om miljøgodkendelse af ansøgningen på de pågældende vilkår vil medføre en væsentlig virkning på miljøet. På grundlag af dette træffer kommunalbestyrelsen afgørelse i sagen om miljøgodkendelse.

For husdyrbrug, der miljøgodkendes for første gang, det vil sige husdyrbrug, der ikke er godkendt i henhold til lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug eller lov om miljøbeskyttelse, omfatter miljøgodkendelsen hele husdyrbruget. Det betyder, at det eksisterende husdyrbrug og den ønskede etablering, udvidelse og/eller ændring af husdyrbruget skal vurderes samlet mht. af anvendelse af bedste tilgængelige teknik og mht. påvirkningen af omgivelserne. For husdyrbrug, der miljøgodkendes for første gang, kan der fastsættes vilkår for hele husdyrbruget, det vil sige både eksisterende forhold og nye forhold. Vurderingen af, om miljøgodkendelse af ansøgningen på de pågældende vilkår vil medføre en væsentlig virkning på miljøet foretages således på grundlag af hele husdyrbruget. Miljøgodkendelse meddeles for hele husdyrbruget.

For husdyrbrug, der allerede har en miljøgodkendelse, omfatter miljøgodkendelsen den ansøgte udvidelse og/eller ændring. Det vil sige, at det er den ansøgte udvidelse og/eller ændring, der skal vurderes mht. anvendelsen af bedste tilgængelige teknik og påvirkningen af omgivelsernes sårbarhed og kvalitet. Miljøgodkendelse meddeles som et tillæg til den eksisterende miljøgodkendelse. For husdyrbrug, der har en miljøgodkendelse i forvejen, kan der fastsættes vilkår for de ændringer der foretages, det vil sige den udvidelse der foretages samt eventuelle ændringer af eksisterende forhold som følge af det ansøgte, herunder udvidelse og ændring af udbringningsarealer. I det omfang eksisterende miljøgodkendelser ikke omfatter bedriftens arealer, vil bedriftens arealer blive omfattet af den ansøgte miljøgodkendelse og dermed indgå i vurderingen af påvirkningerne af omgivelserne sammen med den ansøgte udvidelse og/eller ændring af husdyrbrugets anlæg. Vurderingen af, om miljøgodkendelse af det ansøgte på de pågældende vilkår vil medføre en væsentlig virkning på miljøet, foretages således på grundlag af den ansøgte udvidelse og/eller ændring, der foretages, samt eventuelle ændringer af eksisterende forhold som følge af det ansøgte. Miljøgodkendelsen meddeles for den ansøgte udvidelse og/eller ændring som et tillæg til den eksisterende miljøgodkendelse.

Kapitel 4 indledes med en kort overordnet beskrivelse af afgørelse om miljøgodkendelse (4.1) og godkendelsens forhold til anden lovgivning (4.2). I afsnit 4.3 - 4.11 gennemgås de enkelte påvirkninger for så vidt angår fastsættelsen af konkrete vilkår. Afsnit 4.3 – 4.11 følger samme opbygning som oplysningskravene i kapitel 2 og vurderingen i kapitel 3. Afsnit 4.12 beskriver den samlede vurdering af virkning på miljøet som følge af det husdyrbrug, der ansøges miljøgodkendelse for. Afsnit 4.13 gennemgår indholdet af en afgørelse.

De forhold kommunalbestyrelsens vurdering af ansøgning om miljøgodkendelse af et husdyrbrug skal omfatte fremgår af bekendtgørelse om tilladelser og godkendelse m.v. af husdyrbrug. Kommunalbestyrelsens vurdering skal omfatte alle betydende forurenings- og genefaktorer knyttet til husdyrbruget i forhold til naboer, miljø, natur og landskab. Det vil sige både forhold, der er direkte relateret til husdyrproduktionen, men også forhold der ikke direkte kan relateres til husdyrproduktionen, men som er knyttet til virksomheden som helhed (se kapitel 3).

Ved meddelelse af miljøgodkendelse af husdyrbrug vil der kunne stilles krav til anvendelse af bedste tilgængelige teknik og skærpede krav med henblik på at varetage hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet, som er mere vidtgående end miljø- og

naturbeskyttelseslovgivningen. Bilag 1 lister en række regler i henhold til miljø- og naturbeskyttelseslovgivningen, der kan være relevante for husdyrbrug. Listen vil være dækkende for de fleste husdyrbrug, men listen er ikke udtømmende. Det er ikke nødvendigt at stille krav i miljøgodkendelsen, hvor formuleringen af de konkrete vilkår er enslydende med regler fastsat i bekendtgørelser med hjemmel i miljø- og naturbeskyttelseslovgivningen. Der bør kun fastsættes mere vidtgående krav.

Formålet med at fastsætte konkrete vilkår for husdyrbrugets indretning og drift er at sikre: at husdyrbruget drives og indrettes i overensstemmelse med ansøgningen og miljøredegørelsen at kravet om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager overholdes, at mere vidtgående krav fastsat på grundlag af kommunalbestyrelsens vurdering af ansøgningen overholdes, og at nedsætte risikoen for, at der forekommer forurening eller gener, ud over de forventede ifølge kommunalbestyrelsens miljøvurdering.

4.1 Anden lovgivning

Reglerne i lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug erstatter ikke regler i medfør af anden lovgivning, herunder miljømålsloven, planloven og naturbeskyttelsesloven.

Som udgangspunkt vil der med de fastsatte beskyttelsesniveauer for ammoniak, fosfor og nitrat være taget hensyn til naturområder. Det er således forventningen, at der i langt hovedparten af ansøgninger om miljøgodkendelse ikke vil være behov for at stille supplerende vilkår.

Internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter

Kommunalbestyrelsen skal dog foretage en konsekvensvurdering med henblik på at påse, at der ikke gives tilladelse til aktiviteter, der er i strid med bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter. F.eks. må der ikke gives tilladelse, hvis internationale naturbeskyttelsesområders udpegningsgrundlag påvirkes negativt. Der henvises til vejledning om administration af internationale beskyttelsesområder. <http://www2.skovognatur.dk/natur/vejledfinal.pdf>

I de internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000-områderne) skal der sikres eller genoprettes en gunstig bevaringsstatus for de forskellige arter og naturtyper, som det enkelte område er udpeget for. Dette har også betydning for planer og tilladelser for aktiviteter uden for områder, hvis aktiviteterne forventes at medføre en påvirkning ind i områderne.

Efter habitatdirektivets artikel 12 og 13 er en række dyre- og plantearter strengt beskyttede. En ansøgning om miljøgodkendelse må ikke kunne beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er listet i habitatdirektivets bilag IV,a eller ødelægge de plantearter, som er optaget i habitatdirektivets bilag IV,b.

Som led i sagsbehandlingen skal kommunalbestyrelsen vurdere om merbelastning med ammoniak, nitrat og fosfor vil skade yngle- og rasteområder for de strengt beskyttede arter på direktivets bilag IV. Der henvises til vejledning om beskyttede dyre- og plantearter - habitatdirektivets artikel 12, 13 og 16 (under udarbejdelse)

Når der i medfør af miljømålsloven og skovloven foreligger vand- og Natura 2000 planer og Natura 2000 skovplaner, der fastlægger specifikke miljømål, og indsatsprogrammer i overensstemmelse med Vandrammedirektivet og Habitatdirektivet, skal disse lægges til grund for Kommunalbestyrelsens vurdering af ansøgninger om miljøgodkendelse af husdyrbrug. Udpegningen er bindende for myndighederne, og der er i bl.a. planloven, miljømålsloven,

naturbeskyttelsesloven og skovloven fastsat regler med henblik på - passivt og aktivt - at beskytte de internationale naturbeskyttelsesområder mod forringelser og væsentlige forstyrrelser samt skabe grundlag for at iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger.

Fredning af krybdyr, padder, fisk, hvirvelløse dyr, planter mv.

En række arter er fredede i henhold til naturbeskyttelseslovens § 30 efter bekendtgørelse om fredning af krybdyr, padder, fisk, hvirvelløse dyr, planter mv. (Bekendtgørelse nr. 430 af 2. juni 2002) mod indsamling, beskadigelse mm. Arter som optræder på bekendtgørelsens lister eller arter som er opført på den såkaldte rødliste over sårbare og truede arter bør indgå med vægt i vurderingen af om en merbelastning med ammoniak vil skade deres levesteder og forekomst.

§ 3 beskyttede naturtyper

Naturbeskyttelseslovens § 3 er udtryk for en generel samfundsmæssig interesse i at bevare naturtilstanden i de beskyttede naturtyper m.v. Der kan i særlige tilfælde gives dispensation fra bestemmelsen. Myndigheden skal foretage en konkret vurdering af en ansøgning om dispensation til en foranstaltning, som vil ændre naturtilstanden.

Naturbeskyttelsesloven indeholder blandt andet regler for en række nærmere fastlagte beskyttede naturområder – generelt beskyttede naturtyper i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3, fredede områder, bygge- og beskyttelseslinier mv. En del af naturbeskyttelseslovens § 3 områder er omfattet af den natur, der skal beskyttes i henhold til lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Ved vurdering af ansøgninger om miljøgodkendelse har kommunalbestyrelsen mulighed for at inddrage de § 3 områder, der ikke er omfattet af lov om miljøgodkendelse. Efter naturbeskyttelsesloven må der ikke uden dispensation ske aktiviteter ud over de forhold reglerne i loven tager hensyn til, som vil føre til tilstandsændringer i et § 3 område. Dette gælder for alle § 3 områder, også områder der påvirkes af tilladelses- og godkendelsespligtige husdyrbrug. Kommunalbestyrelsen administrerer naturbeskyttelseslovens regler vedr. § 3 områder. Der henvises til vejledning om naturbeskyttelseslovens § 3 (under udarbejdelse)

Fredninger

Fredninger kan gennemføres til at varetage alle de formål, som naturbeskyttelsesloven indeholder, dvs. beskyttelse af dyr og planter og deres levesteder, landskab og kulturhistorie, ligesom en fredning kan fastsætte bestemmelser om forbedring og genopretning af naturen. Endvidere kan fredninger regulere folks adgang til at færdes i naturen.

Ved behandlingen af ansøgninger om etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug skal det undersøges, om det ansøgte ligger i et fredet område. Hvis det er tilfældet, vurderer kommunalbestyrelsen, om det ansøgte vil være i strid med den konkrete fredning.

4.2 Fastsættelse af vilkår

For at sikre, at de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik er truffet, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til miljøet kan det være nødvendigt at fastsætte individuelle skærpede krav i form af konkrete vilkår til indretning og drift af husdyrbruget i miljøgodkendelsen.

Kommunalbestyrelsen kan ved miljøgodkendelse af husdyrbrug efter lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug fastsætte vilkår, der er mere vidtgående end miljø- og naturbeskyttelseslovgivningen samt regler udstedt i medfør af disse love. Vilkår, der strider mod Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggendes regler om forebyggelse og bekæmpelse af smitsomme sygdomme, kan sættes ud af kraft.

Behovet for skærpede krav baseres på den indsendte ansøgning og kommunalbestyrelsens vurdering af den mulige påvirkning af omgivelserne, samt vurdering af anvendelsen af bedst tilgængelige teknik (se kapitel 2 og 3). Kommunalbestyrelsen skal stille individuelle konkrete vilkår til husdyrbrugets drift og indretning, som hvis ikke vilkåret var stillet ville blive vurderet som en væsentlig påvirkning af miljøet, herunder udpegningsgrundlaget for Naturs 2000-områder, overskridelse af det udmeldte beskyttelsesniveau eller i strid med den generelle beskyttelse af bilag IV arter efter habitatdirektivet, samt hensynet til naturområder beskyttet af naturbeskyttelseslovens regler om fredning og generel naturbeskyttelse i § 3, samt forekomsten af sjældne fredede eller rødlistede arter.

Det vil sige, at der alene kan stilles skærpede krav i miljøgodkendelsen, når kommunalbestyrelsen for de forskellige typer af påvirkninger vurderer, at det husdyrbrug, der søges miljøgodkendelse for, ikke i tilstrækkeligt omfang sikrer hensynet til omgivelserne. Denne vurdering fremgår af kommunalbestyrelsens miljøvurdering af ansøgningen om miljøgodkendelse. Der kan ikke stilles skærpede krav i miljøgodkendelsen vedrørende forhold, hvor kommunalbestyrelsens miljøvurdering ikke afdækker behov for skærpede krav til drift og indretning af husdyrbruget.

Hvis der er behov for at stille skærpede krav i miljøgodkendelsen, formuleres kravene i konkrete individuelle vilkår til indretning og drift af husdyrbruget med henblik på at sikre opfyldelsen af de skærpede miljøkrav. Vilkårene stilles fx i form af krav om iværksættelse af forebyggende foranstaltninger, der afbøder eller fjerner uønskede påvirkninger. Ligeledes vil det ofte vil være nødvendigt at formulere konkrete vilkår i miljøgodkendelsen, der sikrer at husdyrbruget drives og indrettes i overensstemmelse med ansøgningsmaterialet.

Det bør tilstræbes at fastsætte vilkår, der er så præcise, entydige og robuste som muligt, således at den forventede miljøeffekt bliver opnået i praksis og at en manglende efterlevelse af vilkårene forholdsvis let kan påvises ved kommunalbestyrelsens tilsyn. Det bør endvidere tilstræbes, at de stillede vilkår ikke pålægger ansøger flere udgifter og større krav til dokumentation end højst nødvendigt.

Da det er vanskeligt at måle emissioner fra husdyrproduktionen og sådanne målinger også kan være behæftet med store usikkerheder, bør der kun undtagelsesvis fastsættes vilkår om overholdelse af bestemte grænseværdier dokumenteret ved analyser. De fastlagte beskyttelsesniveauer for ammoniaktab, lugt, nitratudvaskning og fosfortab, som indgår i det faglige grundlag for kommunalbestyrelsens miljøvurdering, er baseret på modelberegninger i stedet for konkrete analyser. Dokumentation af effekten af forureningsbegrænsende eller afhjælpende virkemidler rettet mod efterlevelse af beskyttelsesniveauerne baseres således typisk på beregninger. Vilkår i en miljøgodkendelse rettes derfor ofte mod de parametre, der anvendes i modelberegningerne.

Den konkrete formulering af individuelle vilkår til drift og indretning af husdyrbruget bør ske efter dialog mellem ansøger og godkendelsesmyndigheden. Kommunalbestyrelsen vurderer behovet for at fastsætte vilkår overfor de forskellige påvirkninger fra husdyrbruget og det er hovedreglen at ansøgeren selv vælger de nødvendige og bedst egnede virkemidler. Kommunalbestyrelsen skal endeligt godkende ansøgers forslag til valg af virkemidler ud fra den foreliggende dokumentation for virkemidlernes miljøeffekt, således at de valgte foranstaltninger samlet set i tilstrækkelig grad vurderes at opfylde kravet om, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at anvende den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget kan drives på en måde, der er forenelig med hensynet til omgivelserne. De konkrete individuelle vilkår kan derfor også ofte være stillet til driften af de virkemidler, ansøger har valgt.

I det følgende er de forskellige påvirkninger fra husdyrbrugs anlæg og arealer beskrevet med hensyn til hvilke forhold, det kan være relevant at tage i betragtning ved fastsættelse af konkrete vilkår til indretning og drift. Beskrivelserne er ikke udtømmende, idet der i den konkrete sag kan være valgt andre virkemidler eller være andre forhold, der er relevante at inddrage. Ligeledes er det ikke hensigten, at der skal stilles individuelle vilkår i miljøgodkendelsen inden for alle de beskrevne typer af påvirkninger. Individuelle vilkår i miljøgodkendelsen bør alene fastsættes i miljøgodkendelsen, hvor kommunalbestyrelsens sagsbehandling har afdækket et behov herfor.

Eksempler på formulering af konkrete vilkår til drift og indretning fremgår af bilag 2. Bilaget er søgt inddelt efter de samme typer af påvirkninger som beskrevet i de følgende afsnit. Der er ikke tale om en udtømmende liste men en liste over eksempler på formuleringer af konkrete individuelle vilkår. Eksemplerne er formuleret i generelle vendinger. Det vil derfor ofte være nødvendigt at omformulere eksemplerne, når de fastsættes som vilkår i konkrete miljøgodkendelser af husdyrbrug.

Afsnit 4.4 – 4.11 gennemgås de enkelte påvirkninger fra husdyrbrugs anlæg og arealer med henblik på fastsættelse af konkrete vilkår i en miljøgodkendelse.

Hovedafsnit

- 4.4 Generelle forhold
- 4.5 Husdyrbrugets anlæg
- 4.6 Husdyrbrugets arealer
- 4.7 Bedste tilgængelige teknik
- 4.8 Husdyrbrugets affald
- 4.9 Varetagelse af hensyn til landskab
- 4.10 Husdyrbrugets ophør
- 4.11 Forslag til egenkontrol

I afsnit 4.5 og 4.6 beskrives de forhold, det kan være relevant at tage i betragtning ved formulering af konkrete vilkår for henholdsvis husdyrbrugets anlæg og udbringningsarealer. Herefter beskrives øvrige forhold, som vilkår vedrørende anvendelse af bedste tilgængelige teknik, vilkår vedrørende affald, vilkår der kan være relevante at tage i betragtning ved vurdering af varetagelse af hensyn til landskab og ved ophør af en husdyrbedrift, samt vilkår om egenkontrol.

4.3 Generelle forhold

Vilkår om generelle forhold retter sig ikke mod specifikke drift eller indretningsforhold, men fastsætter overordnede krav for miljøgodkendelsen.

Det er formålet at sikre, at miljøgodkendelsen omfatter de anlæg og arealer, der kan indebære forøget forurening eller andre virkninger af omgivelserne som følge af den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring, og at husdyrbruget indrettes og drives i overensstemmelse med miljøgodkendelsen.

Formålet med generelle vilkår er endvidere, at præcisere de overordnede juridiske forhold for miljøgodkendelsen, herunder vilkår om tidshorisonter for udnyttelse af den meddelte godkendelse, om retsbeskyttelsesperiode, om krav om revurdering af miljøgodkendelsen, samt hvordan ansøger skal forholde sig ved eventuelle ændringer af husdyrbruget.

Der bør også stilles vilkår, der sikrer at miljøgodkendelsen er kendt af daglige driftsansvarlige og andet personale med tilknytning til husdyrbruget.

Det kan også være relevant at præcisere, at husdyrbruget til enhver tid skal leve op til gældende regler.

4.3.1 Ansøger og ejerforhold

Afgørelse om miljøgodkendelse meddeles ansøger.

Ved selskabsformer, samdrift el. lign. kan det være relevant at fastsætte vilkår der præciserer ansvarsfordelingen. Det kan endvidere være relevant at fastsætte nærmere vilkår om de forhold og krav, der vedrører driften af husdyrbruget er kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften. Som udgangspunkt bør der stilles også vilkår om meddelelse af ændringer i ejer- og/eller ansvarsforhold.

4.3.2 Husdyrbruget

Med henblik på at få et samlet overblik miljøgodkendelsens omfang skal der fastsættes vilkår for samlede anlæg miljøgodkendelsen omfatter, det maksimalt tilladte produktionsniveau og det samlede udbringningsareal, det vil sige hvad der meddeles miljøgodkendelse til. Nærmere vilkår for indretning og drift af anlæg og arealer bør henføres under de relevante dele af miljøgodkendelsens vilkårsfastsættelse.

Det har hidtil været praksis at fastsætte endelige vilkår for produktionsomfanget. Med lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er det være muligt at give en godkendelse, hvori der er indarbejdet en forventet udvikling inden for en kortere tidshorisont. Det er således muligt at indarbejde effektiviseringsgevinster over godkendelsesperioden i miljøgodkendelsen. For visse produktionsformer er produktionsniveauet ikke jævnt fordelt i løbet af året. Det er i så fald vigtigt at tage stilling til, om dette har betydning for miljøbelastningen, og i givet fald fastsætte vilkår om i hvilket omfang produktionen må variere i løbet af året.

Uanset at der i miljøgodkendelsen kan indarbejdes en fleksibilitet, skal det ved tilsyn være fuldstændig entydigt, hvorvidt en given husdyrproduktion er lovlig i forhold til godkendelsen. Den tilladte fleksibilitet skal derfor være klart defineret i både antal dyr og antal dyreenheder og forholde sig specifikt til de husdyrinddelinger der anvendes i dyreenhedsberegningen jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen.

For husdyrbrug, hvor ansøgningen også omfatter aktiviteter, der er omfattet af pligten til at opnå tilladelse eller godkendelse efter miljøbeskyttelsesloven, eller der ville skulle fastsættes vilkår i forbindelse med et påbud i medfør heraf, kan kommunalbestyrelsen meddele én samlet afgørelse om godkendelse.

4.3.3 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

Som hovedregel vil det være relevant at fastsætte strammere vilkår for udvidelse og/eller ændring af husdyrbrug, der er beliggende inden for afstandskravene i lovens § 6 og 8, for at sikre at husdyrbruget kan indrettes og drives på stedet under hensyn til omgivelserne ved.

For udvidelsen og/eller ændringen er beliggende inden for afstandskravene i lovens § 7 er der fastlagt et beskyttelsesniveau som skal overholdes. Dette er nærmere beskrevet i kapitel 2, 3 og 4.5.3.

4.3.4 Tegninger over husdyrbrugets indretning

4.4 Husdyrbrugets anlæg

4.4.1 Drift af husdyrbrugets anlæg

Kontinuert produktion eller holddrift (alt-ind-alt-ud).
Eventuel produktionsstop i sommerperioden.

4.4.1.1 Stald

Indretning, gulvtype, gødningsanlæg
Placering, retning

4.4.1.2 Ventilation

Ved fastsættelse af vilkår til ventilation af stalde skal det tages med i betragtning at ventilation har til formål at fjerne varme og vanddamp fra stalde for at holde et stabilt staldklima. Samtidig fjernes imidlertid også staldlugt.

På grundlag af en samlet konkret vurdering af lugtgener for naboer bør der stilles vilkår der sikre driftpraksis, eftersyn, vedligeholdelse og rensning af ventilationssystem. Der bør stilles vilkår om dokumentation af ventilationssystemets effekt. Hvis det skønnes nødvendigt kan der stilles vilkår om jævnlige serviceeftersyn.

Med henblik på at optimere lugtspredningen kan der også stilles vilkår om ventilationssystemets effekt mht. antal afkast, afkast højder, udformning af afkast, afkasthastigheder ved både maksimal og reduceret ventilation.

Det skal bemærkes at grundlaget for standardberegningen af geneafstanden tager udgangspunkt i en fast afksthøjde for de forskellige typer af husdyrproduktioner. Det kan derfor være hensigtsmæssigt at fastsætte vilkår om at disse overholdes.

Hastigheden af afgangsluften og afksthøjden har stor betydning for, i hvor høj grad fortynding finder sted. Ved traditionelle staldsystemer bør afkastet ske lodret gennem ikke afdækkede skorstene med en opadrettet hastighed på minimum 7 m/s og således, at afksthøjden er mindst 0,7 m over tagryg. For at minimere lugtbidrag fra stalde, der ligger tæt på boligområder, kan det være nødvendigt at sætte krav om afkasthastighed på mindst 10 m/s. Effekten af et sådant vilkår skal dog vurderes i relation til, at det vil medføre en væsentlig forøgelse af energiforbruget. Ventilationsanlæg indrettes oftest med automatisk styret kapacitet. Herved opnås en effektiv ventilation med begrænset energiforbrug. Det kan endvidere være relevant at sikre, at ventilationen ved reduceret ventilationsbehov er styret ved regulering af luftmængden i færrest mulige afkast, det vil sige de enkelte ventilationsafkast enten stoppes eller kører ved maksimal effekt - afhængig af ventilationsbehovet.

Ved omfattende ændringer af ventilationssystemet kan lugtgenerne på større afstande også ændres. Ved at samle alle afkast fra en staldbygning i ét afkast kan der opnås betydelige færre lugtgener. Miljøeffekten af sådanne løsninger vil typisk blive beregnet ved anvendelse af OML-modellen, og det vil i så fald være oplagt altid at fastsætte vilkår om, at beregningsforudsætningerne vedrørende afksthøjde og hastighed.

Forhold vedrørende støj og støv bør også indgå i vilkårsfastsættelse for ventilationssystemer. I perioder kan det være nødvendigt at ventilationssystemet kører i døgndrift, hvorfor det kan være relevant at fastsætte vilkår om støjemission i forhold til nærmeste naboer.

4.4.1.3 Rengøring

På grundlag af en konkret vurdering af behovet for at højne den generelle staldhygiejne og mulighederne for at reducere ammoniaktab, lugtgener, støvgener og/eller fluegener ved rengøring af stald og anvendelse af overbrusningsanlæg bør der stilles vilkår herom.

Det kan være relevant at fastsætte vilkår om jævnlig rengøring af stalde og staldinventar med henblik på at højne den generelle staldhygiejne. Ved rengøringen er det vigtigt at der sker en iblødsætning inden rengøring med fx højtryksrensere.

For bl.a. kyllinge- og kalkunproduktion kan det være relevant at fastsætte vilkår om opbevaring af vaskevand, hvis vaskevandet ikke føres til beholder for flydende husdyrgødning.

For overbrusningsanlæg kan det være relevant at fastsætte vilkår til installering og placering i stalden med henblik på at kontrollere husdyrenes gødeadfærd. For at sikre en optimeret styring af bruseanlægget vil det samtidig være relevant at stille vilkår om drift, eftersyn, vedligeholdelse og rensning.

Med henblik på at sikre en temperaturregulering ved anvendelse af overbrusningsanlæg kan det være relevant at fastsætte vilkår om tidsstyring og sikring af at overbrusningsanlægget er i funktion, når staldtemperaturen er så varm at husdyrene gødeadfærd er uhensigtsmæssig.

4.4.1.4 Foder

Foderoptimering med henblik på at reducere næringsstofindholdet i husdyrgødningen kan opnås ved at anvende mindre fodermengde (FE pr. produceret dyr), lavere indhold af råprotein og/eller fosfor i foderet og ved tilsætning af fytase til foderet i forhold til normindholdet i fodermidlerne. Det kan således være relevant at fastsætte vilkår i godkendelsen der sikrer, at den daglige fodring af besætningen sker i overensstemmelse med den fodringsstrategi, der ligger til grund for vurderingen af ansøgningen om miljøgodkendelse.

Hvis foderoptimeringen baseres på mindre fodermengder, lavere indhold af råprotein og/eller lavere fosforindhold i foderet end normtallene i tabel XX, bør der stilles vilkår i miljøgodkendelsen der sikrer den vurderede effekt. Det vil sige at der bør stilles vilkår om dokumentation for forbruget af foder og indholdet af råprotein og/eller fosfor i det anvendte foder.

For foder kan det også være relevant at fastsætte vilkår for andre forhold fx transport (støj), rengøring af foderautomater, blandingsanlæg og håndtering af foder (støv). Se afsnit herom.

4.4.1.5 Ensilage

Med henblik på at varetage hensynet til nabobeboelser kan det være relevant at stille vilkår om afstand fra naboer til oplag af ensilage, især ved oplag i marken. Det kan ligeledes være relevant at stille vilkår om at ensilagestakken overdækkes efter hver udtagning og at

I forhold til nabobebyggelse kan det være relevant at overveje placering af overdækning af ensilageoplag samt krav om at fordærvet ensilage fjernes.

Fremgår det af ansøgningen at ikke-saftgivende ensilage placeres direkte på marken, bør der stilles krav om at ensilagen placeres på skiftende lokaliteter mindst hvert andet år. Hvor dette ikke er tilfældet, bør kommunalbestyrelsen være meget opmærksom på, om markstakken i enkelte år alligevel er saftgivende, eller om der er et uacceptabelt ensilagespild, der medfører en udvaskningsrisiko.

4.4.1.6 Energi

Med det formål at reducere husdyrbrugets energiforbrug kan det være relevant at fastsætte vilkår om en årlig opgørelse af energiforbruget med henblik på en løbende reduktion. Hvis det vurderes relevant kan der stilles krav om at energiforbruget specificeres på centrale poster, som minimum i elforbrug og brændstofforbrug. Det kan også være relevant at specificere den årlige opgørelse af energiforbrug i forhold der vedrører husdyrproduktionen og andre forhold knyttet til virksomheden.

Det kan også være relevant at stille vilkår om at der ved valg af energireducerende tiltag og mål for reduktion af energiforbruget bruges en energirådgiver. I særlige tilfælde kan det være relevant at stille vilkår om logbog eller løbende optegnelser af energiforbruget, således at selv mindre energibesvarende tiltag registreres, men også med henblik på at afklare og afhjælpe pludselige stigninger i energiforbruget.

4.4.1.7 Vandforbrug

Med det formål at reducere husdyrbrugets vandforbrug kan det være relevant at fastsætte vilkår om en årlig opgørelse af vandforbruget med henblik på en løbende reduktion. Den årlige opgørelse kan specificeres på centrale poster, som minimum i forbrug af drikkevand, vand til vask af stalde samt rengøring af markredskaber og maskiner foruden forbruget af vand til vanding. For nogle driftsformer kan det endvidere være relevant at opgøre vandforbruget til vask af produkter fx ægvask. Det kan også være relevant at specificere den årlige opgørelse af energiforbrug i forhold der vedrører husdyrproduktionen og andre forhold knyttet til virksomheden.

I særlige tilfælde kan det være relevant at stille vilkår om at der ved valg af vandreducerende tiltag og mål for reduktion af vandforbruget bruges en rådgiver, ligesom det i særlige tilfælde kan det være relevant at stille vilkår om logbog eller løbende optegnelser af vandforbruget, således at selv mindre vandbesvarende tiltag registreres, men også med henblik på at afklare og afhjælpe pludselige stigninger i vandforbruget.

Det kan være relevant at fastsætte vilkår om jævnlig rengøring, indstilling og vedligeholdelse af vandnipler, vandventiler, vandkopper og drikkekar med henblik på at sikre en optimal brug og for at minimere vandspild. Ligesom vedligeholdelse og rengøring og indstilling af overbrusningsanlæg. Hvis det vurderes relevant kan der stilles vilkår om jævnligt serviceeftersyn.

4.4.1.8 Spildevand og overfladevand

Det kan være relevant at fastsætte vilkår for følgende situationer:

- Håndtering af diverse forurenende virksomhed på befæstede arealer med afløb til dræn.
- Spildevand fra overbrusningsanlæg, som ikke automatisk medregnes i spildevandsmængder i gylleberegning.
- Vask af maskiner, sprøjteudstyr, dyretransportvogne m.v. på fast plads med afløb til opsamlingsbeholder. Kan være gødningsbeholder. Landbrug af omfang som maskinstation skal vurderes på om behov for olieudskiller.

4.4.1.9 Driftsforstyrrelser eller uheld

Med det formål at stoppe og begrænse forureninger som følge af uheld, brand, ol., kan der i miljøgodkendelsen stilles vilkår om, at der skal udarbejdes en beredskabsplan for husdyrbruget. Beredskabsplanen kan fx beskrive, hvordan medarbejderne skal handle ved brand, overløb af gylle, kemikalie- og oliespild, strømsvigt m.v., og kan indeholde relevante telefonnumre og adresser til alarmcentral, kommunalbestyrelse, elektriker, smed m.a. Bilag 4 giver et forslag til en beredskabsplan.

Såfremt det vurderes relevant kan der stilles vilkår om etablering af alarm ved centrale tekniske installationer.

Det kan være relevant at fastsætte vilkår om etablering af befæstede arealer hvor der sker en håndtering af husdyrgødning. Sådanne vilkår bør omfatte krav til afledning af spild og regnvand fra disse arealer. I særlige tilfælde kan det være hensigtsmæssigt at fastsætte vilkår om etablering af omfangsdræn med kontrolbrønde fx ved nyetablering af anlæg.

4.4.1.10 Sprøjteudstyr

Påfyldning på fast plads med afløb til opsamlingsbeholder. Påfyldning fra hævet tank eller som minimum fra hane med kontraventil

4.4.2 Gødningsproduktion og -håndtering

[Håndtering i stald: udslusning, skrabning, hyppighed etc. Gyllekøling
Håndtering i anlæg: flydelag, påfyldning af gyllevogt (sug eller pumpe) Påfyldeplads?
Stillingtagen til evt. begrænsning i håndtering i weekend/helligdage

4.4.2.1 Opbevaring af husdyrgødning

Der gælder særlige regler for fastsættelsen af vilkår til opførelse af beholdere til flydende husdyrgødning uden tilknytning til de arealer, det husdyrbrugets eksisterende har bebygget.

Kommunalbestyrelsen skal tillade eller godkende en af hensyn til markdriften ønsket placering af beholdere til flydende husdyrgødning med mindre hensynet til landskabet, natur og miljø samt naboer taler afgørende imod placeringen. Samtidig skal kommunalbestyrelsen stille vilkår om, at beholderen afskærmes med beplantning og at beholderen fjernes, når den ikke længere er nødvendig for driften af husdyrbruget.

[tekst mangler: gyllebeholdere, gyllelaguner, mødding, markstak. Vilkår for markstakplacering]

4.4.2.2 Gylleseparering

Høj- og lavteknologisk anlæg.
[tekst mangler]

4.4.3 Forurening og gener fra husdyrbruget anlæg

4.4.3.1 Ammoniak

Med henblik på at overholde kravet om generel reduktion af ammoniaktab fra stald og lager og overholde de fastlagte beskyttelsesniveauer for beskyttede naturtyper vil der skulle foretages en række ammoniakreducerende tiltag for det ansøgte husdyrbrug.

For på at sikre, at de nødvendige ammoniakreducerende tiltag foretages og fungerer efter hensigten vil det være relevant at stille vilkår om etablering, drift, vedligeholdelse samt dokumentation af den forventede ammoniakreducerende effekt.

Ammoniakreducerende foranstaltninger kan omfatte tiltag i stalden som gylleforsuring, gyllekøling, etablering af spalteskrabere og luftrensning men også optimering af kvælstof i foder.

I forhold til oplag af husdyrgødning vil effektiv overdækning ofte kunne reducere ammoniaktabet, fx ved etablering af fast overdækning på gyllebeholdere eller effektiv overdækning af mødding og oplag af husdyrgødning i markstak. Med hensyn til opbevaringsanlæg til husdyrgødning, herunder oplag i markstak, kan det også være relevant at sætte vilkår om placering i forhold til bl.a. beskyttede naturområder. Endvidere kan det være relevant at stille vilkår om at dybstrøelse udbringes og nedbringes direkte fra stalden, så oplag i marken undgår eller reduceres.

Bilag 3 giver en oversigt over virkemidler og effekt.

Som hovedregel vil det være relevant at stille vilkår om dokumentation af tiltag i form af fx vilkår om jævnlige uvildige serviceeftersyn eller logbog eller anden optegnelse af eftersyn og vedligeholdelse. Der kan ligeledes stilles vilkår om, at tilsynsmyndigheden skal godkende den ammoniakreducerende teknik inden ibrugtagning, og eventuelt ved målrettede faser i etableringen af teknikken.

Ansøger har valgfrihed med hensyn til valg af de virkemidler, der tages i anvendelse for at imødekomme ammoniakreduktionskravene. Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at valg af virkemidler kan påvirke andre miljøforhold.

Virkemidler som køling af kanalbund, kemisk luftvasker, biologisk luftvasker og gylleforsuring vil øge husdyrgødningens kvælstofindhold og ved gylleforsuring forbedres derudover udnyttelsen af husdyrgødningen ved udbringning. Med de nuværende regler omkring gødningsanvendelsen er der ikke krav om, at anvendelsen af handelsgødning skal reduceres tilsvarende. Der er derfor risiko for, at nitratudvaskningen forøges, som følge af disse virkemidler.

Virkemidler angående fodring, hvor et reduceret kvælstofinput via fodring medfører en reduceret ammoniakemission, vil typisk have den sideeffekt, at både lugtemissionen og nitratudvaskningen reduceres. Påvirkningen af lugtemissionen kan med de nuværende modeller dog ikke indregnes i den beregnede geneafstand, men kan indgå i den samlede konkrete vurdering. Et reduceret kvælstofindhold i foderet kan derimod indgå i beregningen af nitratudvaskningen.

Opmærksomheden henledes på, at nogle ammoniakreducerende tiltag kan være i konflikt med hensynet til dyrevelfærd.

4.4.3.2 Lugt

På grundlag af en samlet konkret vurdering med inddragelse af beregnede geneafstande fastsættes der vilkår til lokalisering, drift og indretning af anlæg med henblik på at sikre at husdyrbruget kan drives og indrettes på en sådan måde, at hensynet til naboer tilgodeses for så vidt angår lugtgener. Det kan fx være relevant at stille vilkår om placering af anlæg i forhold til nabobeboelser, vilkår om at foretage lugtbegrænsende foranstaltninger og vilkår til staldindretning.

Bilag 3 giver en oversigt over virkemidler og effekt.

Fremgår det af ansøgningen, at der vil blive foretaget lugtbegrænsende foranstaltninger, fx til sikring af høj staldhygiejne mv. bør der fastsættes vilkår, der sikrer at foranstaltningerne foretages og fungerer efter hensigten. Såfremt det er muligt bør der stilles vilkår, der dokumenterer at fx specifikke arbejdsprocedurer følges. Hvis det skønnes nødvendigt kan der stilles vilkår om logbog eller lignende optegnelser.

Hvis ansøgningen omfatter anvendelse af specifikke renseteknikker eller andre lugtreducerende teknikker fx biologisk luftvasker eller ændret ventilationsafkast bør der stilles vilkår om

dokumentation for drift, rengøring vedligeholdelse og effekt af de tekniske foranstaltninger. Det kan være relevant at fastsætte vilkår om jævnlig serviceeftersyn med henblik på at sikre en optimal effekt af teknikkerne.

Staldventilation har også effekt på lugtgenerne for omgivelserne. Der bør stilles vilkår om dokumentation for drift, rengøring, vedligeholdelse og effekt af ventilationssystemet. Også her kan det være relevant med vilkår om jævnligt serviceeftersyn. Samtidig kan det være relevant at fastsætte vilkår om styring af ventilationssystemet fx med hensyn til hastighed i afgangsluften, antal og udformning af afkast og ventilation ved reduceret ventilationsbehov. Der henvises afsnit 4.5.1.2 om ventilation.

Såfremt andre forhold som fx staldindretning med henblik på at styre dyrenes gødeadfærd, belægningsgrad, overbrusningsanlæg, fodring, gødningshåndtering indgår i vurderingen af lugtgener, bør der ligeledes stilles vilkår, der sikrer at foranstaltningerne foretages og fungerer efter hensigten. Der henvises i øvrigt til afsnit herom.

Vilkår til afhjælpning af lugtgener kan også omfatte lokalisering/placering af stalde, gyllebeholder og andre anlæg i forhold til naboer.

4.4.3.3 Transport

Tidsbegrænsning af gylletransport, griseafhentning etc.
Vilkår om adgangsveje herunder transport gennem landsbyer.

4.4.3.4 Lys

Ingen vinduer i tagsiden mod nabo.
Bygningsretning
Mørklægningsgardiner

4.4.3.5 Støj

Støj fra husdyrbrug vil typisk stamme fra ventilationsanlæg, foderanlæg mv.

Da det i perioder kan være nødvendigt at ventilationsanlægget kører hele døgnet, kan det være relevant at fastsætte støjgrænser, som er i overensstemmelse med Miljøstyrelsens retningslinier i forhold til nærmeste naboers zonestatus m.v. Ligeledes er det relevant at overveje vilkår for dokumentation for overholdelse af støjgrænserne.

4.4.3.6 Støv

Ventilationsanlæg kan være årsag til støvgener. Vilkår om jævnlig rengøring af ventilationssystemet kan være relevant.

Mængden af støv i luften bør minimeres. Det gøres ved:

Den rette luftfugtighed
Brug af godt og støvfrit strøelse
Et rent miljø
Evt. overbrusning i varme perioder

I særlige tilfælde hvor naboer ligger meget tæt på husdyrbrugets anlæg kan det være relevant at fastsætte vilkår om, at husdyrbrugets anlæg ikke må give anledning til støvgener uden for ejendommen.

Etablering af læhegn omkring hele eller dele af staldanlægget kan medvirke til af afhjælpe støvgener.

4.4.3.7 Skadedyr

Som udgangspunkt bør der stilles vilkår om, at der sker bekæmpelse af skadedyr på husdyrbruget.

Vilkår om skadedyrsbekæmpelse kan være rettet mod stalde, anlæg til opbevaring og placering af oplag i marken af husdyrgødning og ensilage.

Fluer

Som udgangspunkt kan der stilles vilkår om at bekæmpelse af fluer bør ske i henhold til Statens Skadedyrlaboratoriums retningslinier for fluebekæmpelse på gårde.

(<http://www.dpil.dk/dpil2005/HTML/flueretn.htm> og <http://www.dpil.dk/dpil2005/pdf/artfluebkpelsdyr2001.pdf>.)

Hvis der den ansøgte produktionsform erfaringsmæssigt vil producere mange fluelarver eller hvis stald eller lager er placeret inden for kort afstand til naboer kan det være relevant at stille mere præcise vilkår til indretning og drift. Det vil sige, at der fastsættes vilkår, der er mere præcise end at fluebekæmpelse skal ske i overensstemmelse med retningslinierne for fluebekæmpelse på gårde.

Det vil være relevant at stille vilkår om indretningen af stald og højt hygiejneniveau med henblik på at forebygge udklækningssteder for fluelarver. Derudover kan det være relevant at stille vilkår til hyppigheden af udmugning både generelt men særligt hvor der bruges store strøelsesmængder, som fx i kalvebokse. Det kan også være relevant at stille vilkår om hyppigheden af udslusning af gylle. Omrøring af gylle i gyllekanaler og –kældere kan også bekæmpe produktionen af fluelarven, men vil samtidig øge ammoniakfordampningen og lugtemissionen. Der findes flere forskellige muligheder for fluebekæmpelse, og valg af den bedst egnede metode afhænger af de aktuelle forhold.

Gammeldags stablede møddinger kan udbygges trinvist, således at den friske gødning har så lille overflade og så stor dybde som muligt. Hvis det er praktisk muligt kan det være relevant at stille vilkår om at dække den friske overflade af møddingen med en presenning, er dette en meget effektiv metode til at forhindre flueudvikling. Presenningen forhindrer gødningsvarmen i at slippe væk, og fluelarver dør ved temperaturer over 45°C.

I forhold til oplag af husdyrgødning og ensilage i marken kan det være relevant at sætte vilkår om placering i en tilstrækkelig afstand i forhold til nabobebyggelse.

Retningslinier for fluebekæmpelse på gårde med husdyr:

<http://www.dpil.dk/dpil2005/HTML/flueretn.htm>

Retningslinier for fluebekæmpelse på pelsdyrfarme:

<http://www.dpil.dk/dpil2005/pdf/artfluebkpelsdyr2001.pdf>

Rotter

Som udgangspunkt bør der stilles vilkår om at stalde, lagere og andre anlæg holdes i forsvarlig rottesikret stand og rimelig orden m.v. med henblik på forhindre gode levemuligheder for rotter. Det kan også være relevant at stille vilkår om opsættelse af rottefælder. I særlige tilfælde kan det være relevant at stille vilkår om at kommunalbestyrelsen skal kontaktes hvis der konstateres rotter med henblik på sikre at kommunalbestyrelsen får den nødvendige information for at kunne foretage en effektiv rottebekæmpelse.

4.4.3.8 Råvarer og hjælpestoffer – ressourcestyring

I særlige tilfælde kan det være relevant at stille vilkår om udarbejdelse af årligt grønt regnskab eller miljøredegørelse og fastsætte miljømålsætninger og konkrete mål om miljøforbedringer på bedriften. Sådanne vilkår bør baseres på et afdækket behov for en nærmere styring af konkrete miljømæssige forhold for husdyrbrugets drift.

Som hovedregle bør der stilles vilkår om, at opbevaring af diesel- og fyringsolie bør ske i typegodkendte tanke og stå på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand. Det kan i særlige tilfælde også være relevant at stille vilkår om at opbevaring af diesel- og fyringsolie står overdækket

Ligeledes kan det i særlige tilfælde være relevant at stille vilkår om, at tankning af diesel skal sker på plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

4.5 Husdyrbrugets arealer

I kommunalbestyrelsen afgørelse om godkendelse kan der stilles vilkår til samtlige af bedriftens arealer. I den samlede miljøvurdering hvor også sårbare arealer kan indgå, kan der således fastsættes vilkår om udbringning af husdyrgødning og andre vilkår til begrænsning af udvaskningen af næringsstoffer til sårbare arealer.

For at kunne varetage forskellige beskyttelseshensyn i forhold til internationale beskyttelsesområder, særlige sårbare arter af fugle, padder, krybdyr, § 3 områder m.v. samt vandløb og nedstrøms recipienter kan det være nødvendigt at sætte vilkår til driften af husdyrbrugets arealer.

Der kan udover vilkår til beskyttelse af de beskyttede naturtyper også sættes krav med tilhørende vilkår vedrørende fx særligt værdifulde naturområder i region- og kommuneplaner, skovnaturtyper, som er beskyttet af habitatdirektivet, fredede områder og områder som huser rødlistede og/eller fredede arter.

På tredjemandsarealer vil der alene kunne stilles krav om, hvilke specifikke delarealer husdyrgødningen må udbringes på, og hvilke mængder der må afsættes. Det vil sige at der ikke umiddelbart kan stilles skærpede vilkår på tredjemandsarealer i miljøgodkendelsen. Tredjemand kan dog vælge at lade hele sin bedrift blive omfattet af krav om miljøgodkendelse for så vidt angår arealgodkendelsen af bedriftens markarealer. Der vil derved blive forøgede muligheder for at stille vilkår hos tredjemand.

4.5.1 Drift af husdyrbrugets arealer

4.5.1.1 Sædskifter

[tekst mangler
valg af standardsædskifte
gødning afsat ved afgræsning]

4.5.2 Gødningsproduktion og -håndtering

4.5.2.1 Husdyrgødning

4.5.3 Forurening og gener fra husdyrbrugets arealer

I forbindelse med godkendelse af bedriftens arealer kan det være aktuelt at fastsætte vilkår til nitratudvaskning og fosforophobning samt fosforudledning fra risikoarealer samt til udbringningsmetoder ved udbringning af husdyrgødning. Vilkår med tilknytning til nitratudvaskningen vil kunne dokumenteres med oplysninger fra gødningsregnskaberne. Vedrørende de øvrige miljøforhold må der ofte kræves særskilt dokumentation fra ansøger i løbet af godkendelsesperioden.

4.5.3.1 Fosfor

På grundlag af det gennemsnitlige fosfortal for bedriftens arealer, der dræner til sårbare vandområder, fastsættes der vilkår til bedriftens fosforbalance. Vilkårene bør rettes mod de iværksatte virkemidler, fx mere effektiv fodring, eller ændret sædskifte med afgrøder med større fosforbortførelse. Bilag 3 giver en oversigt over virkemidler.

Der skal stilles vilkår til arealer, hvor der er risiko for overfladeafstrømning, fx vilkår om bræmmer langs vandløb, der grænser op til skrånende udbringningsarealer.

Generelt gælder at;

Vilkår skal knytte sig til bedriftsniveau, så de kan kontrolleres ud fra bedriftens samlede balanceregnskab.

For fosfor gælder, at der ofte vil være behov for meget målrettede tiltag inden for enkelte dele af udbringningsarealerne. Det bør specificeres i godkendelsen, hvis der anvendes målrettede tiltag på arealet, og hvor på arealet de forventes anvendt.

Sådanne arealafgrænsede tiltag kan kontrolleres hvis de er synlige – eksempelvis anvendelse af efterafgrøder eller udtagning af jord, og sådanne tiltag bør tilstræbes hvis landmanden ønsker at anvende arealrelaterede tiltag.

Arealrelaterede tiltag der er "usynlige" såsom delarealer hvor der ikke tildeles gylle anvendes, hvis der er særlige grunde der taler herfor. De bør i disse tilfælde angives på kort som bilag til godkendelsen.

4.5.3.2 Nitrat

På grundlag af beregningerne af det maksimale tilladte husdyrtryk og husdyrbrugets faktiske husdyrtryk fastsættes der vilkår for udbringningsarealerne fx om et lavere husdyrtryk eller andelen af arealer med efterafgrøder.

Hvis der i beregningen af husdyrbrugets konkrete husdyrtryk er anvendt, foderoptimering eller andet, bør der stilles vilkår herom inkl. vilkår der sikrer dokumentation af dette.

Såfremt det konkrete husdyrtryk ikke overstiger det maksimalt tilladte husdyrtryk fastsættes der ikke skærpede vilkår for nitratudvaskning.

Vilkår med tilknytning til nitratudvaskning vil kunne dokumenteres med oplysninger fra gødningsregnskaberne. Vilkårene bør rettes mod de iværksatte virkemidler, fx flere efterafgrøder end krav ifølge gødningsregnskabet, eller nedsat kvælstofnorm end krav ifølge gødningsregnskabet. Det skal understreges at kravene skal være kontrollerbare og indgå med en entydig effekt i beregningsgrundlaget.

Bilag 3 giver en oversigt over virkemidler og effekt.

Indsatsplan mht. nitrat:

Hvor der foreligger en indsatsplan mht. nitrat bør de nødvendige vilkår til opfyldelse heraf fastsættes i miljøgodkendelsen

Når vand- og naturplanerne og de efterfølgende kommunale handleplaner, jf. Miljømålsloven, foreligger i 2009/2010, vil de sammen med kommunalbestyrelsesplanerne indgå som et væsentlig element i miljøvurderingen og danne bindende grundlag for miljøgodkendelserne i relation til planernes mål og indsatsplan for grundvandsbeskyttelse.

4.6 Bedste tilgængelige teknik

Vilkår om BAT indebærer ikke, at der stilles krav om anvendelse af bestemte teknologier. Men kommunalbestyrelsen skal gennem fastlæggelsen af vilkårene sikre at husdyrbruget bruger den bedste tilgængelige teknik. Selvom det er ansøgeren, der har forpligtelsen til at levere oplysningerne om BAT bør kommunalbestyrelsen derfor selv også have det fornødne kendskab til de teknologiske muligheder.

Anvendelse af miljøteknologier i forbindelse med husdyrproduktion og håndtering af husdyrgødning, skal vurderes helhedsorienteret, således teknologiernes effekter på andre afgørende miljøeffekter tages med i den samlede vurdering. En teknologi, der fx fjerner ammoniak- og lugtemission fra stalde, skal også vurderes på sideeffekter som eksempelvis energiforbrug og emission af drivhusgasser, således fjernelse af et miljøproblem ikke skaber et nyt. Endvidere kan der også være negative sammenhænge fx mellem teknologi og dyrevelfærd og urealistisk høje investerings- eller driftsomkostninger.

4.6.1 Krav om proportionalitet mellem mål og midler

Når der fastsættes vilkår om brug af BAT i en miljøgodkendelse, skal det under afvejning af økonomiske udgifter og fordele være muligt at anvende teknikken i landbrugssektoren. Med andre ord skal der generelt være et rimeligt forhold mellem omkostningerne ved de vilkår, der fastlægges og den miljømæssige effekt.

Når der skal tages stilling til, hvorvidt der er proportionalitet mellem omkostningerne ved etablering af en teknik og den miljøeffekt man får ud af det, er det IKKE den enkelte landmands private økonomiske forhold der skal ses på. De økonomiske betragtninger skal foretages ud fra en betragtning af branchens økonomiske formåen. Et husdyrbrug kan principielt ikke undskylde sig med, at en given teknologi er for dyr, idet der allerede er taget hensyn til økonomien ved fastlæggelsen af den bedste tilgængelige teknik i det pågældende BREF-dokument eller BAT-byggeblad.

For krav til eksisterende dele af et anlæg forudsættes det, at der indrømmes virksomheden en rimelig frist til at imødekomme de nye krav. Dertil kommer, at der kan være størrelsesøkonomiske fordele ved anvendelse af visse typer af teknikker. Det vil sige, at nogle teknikker, hvor selve anlægsinvesteringen er tungtvejende, set pr. DE er betydeligt billigere at anvende for store husdyrbrug end for de mindre. Dette størrelsesmæssige forhold bør også tages i betragtning ved fastlæggelsen af niveauet for BAT.

4.6.2 Udgangspunkt i BAT-byggeblade og BREF

EU-kommissionen har løbende udarbejdet såkaldte referencedokumenter, der konkret beskriver BAT inden for de brancher, der er omfattet af IPPC-direktivet. EU-kommissionen vil i den forbindelse løbende tage stikprøver i medlemslandene med henblik på at kontrollere om godkendelsernes BAT-krav lever op til hvad der betegnes som BAT i BAT-referencedokumenterne.

I juni 2003 udgav EU-Kommissionen et BAT-referencedokument for intensiv hold af svin og fjerkræ. I Danmark har Skov- og Naturstyrelsen, bistået af eksperter fra bl.a. Danmarks JordbrugsForskning og Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret, med udgangspunkt i disse BAT-referencedokumenter (BREF's) udarbejdet en række såkaldte BAT-byggeblade, der yderligere konkretiserer eksempler på BAT på forskellige brugstyper under danske forhold. BAT-byggebladene er i øjeblikket centreret om staldteknologier. I BAT-byggeblade er den dokumenterede teknik beskrevet kort, så man kan få et overblik over, hvor store reduktioner, der kan opnås. Der gives desuden en vurdering af, hvor store udgifterne vil være til merinvestering samt drift og vedligehold, hvis man bruger teknikken på en ny stald til 250 DE. Endelig er der beregnet, hvad meromkostningen vil være pr. produceret enhed og pr. kg reduceret kvælstof.

Kommunalbestyrelsens vilkår omkring BAT bør tage udgangspunkt i disse BAT-byggeblade og for § 12 husdyrbrugene tillige EU-Kommissionens BREF for intensiv hold af svin og fjerkræ. Hvis kommunalbestyrelsen ønsker at skærpe niveauet for BAT og lægge andre teknikker til grund for vilkårene end ovennævnte bør kommunalbestyrelsen sikre sig, at der tilstrækkelig dokumentation for teknikken effekt og driftsstabilitet og at teknikken under afvejning af økonomiske udgifter og fordele skal være mulig at anvende teknikken i landbrugssektoren som helhed. I den forbindelse kan kommunalbestyrelsen få uddybet en række af disse øvrige teknikker i Teknologiuudredningsrapporten og dennes oversigter. www.xxx

4.7 Husdyrbrugets affald

Bortskaffelse af affald er reguleret i miljøbeskyttelseslovens kapitel 6 og de dertil hørende bekendtgørelser og reguleres derfor ikke i miljøgodkendelsen, men efter det af kommunalbestyrelsen vedtagne affaldsregulativ. Det kan være relevant at nævne affaldsregulativet i forlængelse af vilkårene i godkendelsen.

Det kan være relevant at stille vilkår om håndtering og opbevaring af affald på husdyrbrugets grund inden bortskaffelse, i det omfang det er nødvendigt af hensyn til omgivelserne. Fx om sortering af visse affaldsfraktioner eller om opbevaring af visse affaldstyper (fx døde dyr) i bestemte containere eller afskærmede pladser.

Hvis det vurderes relevant kan der stilles vilkår om at der udarbejdes en samlet plan for håndtering, opbevaring og bortskaffelse af affald. En sådan plan kan udarbejdes for etableringsfasen så vel som for den daglige drift af husdyrbruget.

Det kan være relevant at stille krav om dokumentation for korrekt bortskaffelse af de forskellige affaldstyper. Dette kan ske ved vilkår om logbog eller anden registrering samt forelæggelse af kvitteringer for bortskaffelse.

Animalsk affald

Som udgangspunkt bør der stilles vilkår om opbevaring og bortskaffelse af selvdøde dyr. For nogen produktionsformer kan det være relevant at stille lignende vilkår om animalsk affald.

Det vil ligeledes som udgangspunkt være relevant at fastsætte vilkår om at animalsk affald bortskaffes til autoriseret destruktionsanstalt.

Vilkår om opbevaring bør vurderes under hensyntagen til placering i forhold nabobebyggelse og i forhold til hvor ofte affaldet afhentes. Der kan være relevant at fastsætte vilkår om placeringen af affaldsoplaget, opbevaringsformen samt hyppigheden for afhentning.

Olie- og kemikalieaffald

For at undgå forurening af jord og grundvand bør olie- og kemikalieaffald opbevares på befæstet areal med overdækning og uden mulighed for afløb. Det kan være relevant at stille vilkår om opbevaring i brandsikret rum.

Ved indretning af tankanlæg til dieselolie vil det som udgangspunkt være relevant at fastsætte vilkår om placering på betongulv samt overdækning. Det kan også være relevant at fastsætte vilkår om at eventuel spil på betongulvet opsamles.

4.8 Varetagelse af hensyn til landskab

Ved opførelse af landbrugsbyggeri skal der lægges vægt på byggeriets udformning (dimensioner og materialer) samt dets placering i landskabets terræn og i forhold til de øvrige bygninger på ejendommen. Husdyrbrug skal således optræde som samlede helheder i landskabsbilledet. I vurderingen heraf skal kommunalbestyrelsen ikke alene vurdere afstanden mellem bygningerne, men også om byggeriet samlet set opleves som en helhed. Ved store terrænforskelle kan bebyggelse – selv med en kort afstand mellem bygningerne – virke som spredt bebyggelse.

Til varetagelse af hensynet til landskabet kan det efter en konkret vurdering være relevant at stille vilkår til brugen af farver og materialer, belysning samt vilkår om afskærmende beplantning. Sådanne vilkår kan være med til at indpasse selv store bygninger i landskabet. Vilkårene skal stå i rimeligt forhold til det ansøgte.

I forbindelse med vurderingen af vilkårsstilling til varetagelse af hensynet til landskabet bør det indgå om anlægget antager industriel karakter eller placeres uden tilknytning til ejendommens hidtidige bebyggelsesarealer. Det er kommunalbestyrelsen, der afgør, om et husdyrbrug antager industriel karakter. Kommunalbestyrelsen kan som støtte for sin afgørelse indhente en udtalelse fra jordbrugskommissionen. Udgangspunktet er dog, at der i dag er tale om større tekniske anlæg i forbindelse med almindelig landbrugsdrift og herunder husdyrproduktion, og sådanne anlæg må typisk anses som erhvervsmæssige nødvendige.

Fastsættelsen af vilkår for opførelse af nye bygninger bør ske på baggrund af en dialog med ansøger om anvendelsen af bedriftens samlede bygningsmasse og på baggrund af en dialog om at finde den bedst egnede placering af anlæg eller byggeri med hensyntagen til både de landskabelige værdier og af hensyn til øvrige omgivelser fx naboer. Dialogen kan fx udmunde i en helhedsplan for bedriftens bygninger, der fastlægger hvilke bygninger, som kan overgå til andre formål, og hvilke der er i så dårlig stand, at de skal rives ned.

Hensynet til de landskabelige værdier kan betinge, at bebyggelse fjernes, når den ikke længere er nødvendig for driften. Normalt kan der kun stilles vilkår om nedrivning af bygninger, når nedrivningen har direkte relation til det husdyrbrug, der er søgt miljøgodkendelse af. Vilkårene skal stå i et rimeligt forhold til det ansøgte

Der skal stilles krav om at fjerne beholdere til flydende husdyrgødning, der opføres uden tilknytning til de hidtidige bebyggelsesarealer, når beholderen ikke længere skal anvendes samt vilkår om afskærmende beplantning.

4.9 Husdyrbrugets ophør

Vilkår vedrørende ophør af driften af husdyrbruget skal sikre, at de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare foretages og at stedet bringes tilbage i tilfredsstillende tilstand.

Det kan være relevant at stille vilkår om bortskaffelse af oplagret husdyrgødning, affald o. lign. Ligesom det kan være relevant at stille vilkår om bortskaffelse af maskiner og andet materiel.

I forbindelse med gyllebeholdere, der er opført uden tilknytning til det hidtidige bebyggelsesareal skal der fastsættes vilkår om at gyllebeholderen skal fjernes, når den ikke længere er i drift.

Hvis det vurderes relevant kan der stilles vilkår om at der udarbejdes en samlet plan for de tiltag, der skal foretages ved ophør af driften eller dele af driften.

4.10 Forslag til egenkontrol

Vilkår om egenkontrol har til formål, at dokumentation for overholdelse af bestemte konkrete vilkår for husdyrbrugets indretning og drift, pålægges landmanden. Når der føres tilsyn med husdyrbruget, vil godkendelsesmyndigheden kontrollere om egenkontrollen udføres tilfredsstillende, og på grundlag af resultatet af en tilfredsstillende egenkontrollen vurdere om de konkrete vilkår, egenkontrollen er knyttet til, er overholdt.

Det kan være relevant at fastsætte vilkår om egenkontrol vedrørende krav til husdyrbrugets daglige drift og management som det kan være vanskeligt at føre tilsyn med. Fx er en god staldhygiejne vigtigt for at reducere risiko for lugt-, støv og fluegener. Rutiner i det daglige arbejde kan medvirke til at staldene holdes rene og tørre. Det er imidlertid vanskeligt at kontrollere om sådanne rutiner efterleves, og et krav om egenkontrol i form af journalføring eller anden registrering af rutiner kan være relevant.

Der kan også være situationer, hvor det vil være relevant at fastsætte vilkår, der pålægger husdyrbruget at få foretaget en kontrol af et konkret drifts- eller indretningsvilkår. Ofte vil der i forbindelse med fastsættelse af støjvilkår være behov for at fastsætte vilkår om at virksomheden skal for egen regning skal dokumentere, at støjvilkårene overholdes, hvis tilsynsmyndigheden anmoder herom. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser.

En anden form for egenkontrol kan være krav om at ansøger indhenter den fornødne dokumentation. For at sikre at tekniske installationer fungerer optimalt og dermed yder den effekt på fx reduktion af ammoniaktab eller lugtgener, kan det være relevant at stille vilkår om at der foretages serviceeftersyn af de tekniske installationer med passende mellemrum. Det vil være ansøgers pligt at sikre at sådanne serviceeftersyn udføres.

Det kan det være relevant at stille vilkår om at tekniske installationer har indbygget en automatisk registrering af nøgleparametre. Fx kan det være relevant at stille vilkår om dokumentation for drift og virkning af gylleforsuringsanlægget i form af elektronisk logbog (evt. udskrift), der bl.a. viser pH i gyllen og hvorvidt anlægget er i drift.

Det kan også være relevant, at stille krav om at ansøger dokumenterer effekten af vilkår om fx tabet af nitrat fra bedriftens arealer ved modelberegninger af nitratudvaskning fra arealerne. Krav om denne form for egenkontrol kan være relevant for vilkår, der er formuleret på en måde der fx giver rum for ændringer i sædskifte. Det kan være relevant at knytte vilkår om egenkontrol til vilkår til husdyrbrugets indretning og drift, der giver ansøger mulighed for – inden for nærmere

definerede grænser - at variere det valgte virkemiddel. Egenkontrol skal dokumentere at kravet til fx nitratudvaskning efterleves, selvom der sker ændringer i sædskiftet.

I forbindelse med placering af dybstrøelse i markstak kan det være relevant at stille egenkontrolvilkår om indtegnelse af placering af markstakken på kortmateriale. Vilkåret kan fx omfatte at både tidligere og fremtidige placeringer skal fremgå af kortet.

Ligeledes kan det være relevant at stille krav om at husdyrbruget fører journal eller på anden overskuelig måde registrerer skriftlige husdyrgødningsaftaler og/eller forpagtningsaftaler både med hensyn til hvilke arealer, der er tale om men også hvilken tidshorisont der er indgået aftaler om. Tilsynsmyndigheden vil herved kunne få et overblik over hvilke aftale-ændringer, der kan forventes inden for den 8-årige retsbeskyttelsesperiode.

Ved fastsættelse af vilkår om egenkontrol bør det tilstræbes, at de stillede vilkår ikke pålægger husdyrbruget flere udgifter og større krav til dokumentation end højst nødvendigt.

Vilkår om egenkontrol vil ofte være knyttet til det konkrete virkemiddel, og vil derfor ofte være formuleret i sammenhæng med andre vilkår for det konkrete virkemiddel. Det kan imidlertid også vælges at samle vilkår om egenkontrol under en selvstændig overskrift. Herved er det nemmere for ansøger og tilsynsmyndighed at få et overblik over de vilkår til egenkontrol, der er fastsat i miljøgodkendelsen.

4.11 Samlet konkluderende vurdering

På grundlag af miljøvurderingen af de forskellige typer af miljøbelastninger fra husdyrbrugets anlæg og arealer (se kapitel 3) foretager kommunalbestyrelsen en samlet konkluderende vurdering af, om miljøgodkendelse af ansøgningen de pågældende vilkår for lokalisering, indretning og drift af husdyrbruget vil medføre en væsentlig virkning på miljøet.

Med en væsentlig indvirkning på miljøet menes en indvirkning på miljøet i bred forstand. Som hovedregel vil der skulle være tale om en for miljøet negativ indvirkning, der rækker ud over den virkning, der følger af det beskyttelsesniveau, som er fastlagt i medfør af lovens § 34, kommuneplanen samt øvrige fastlagte retningslinier for administrationen.

Kommunalbestyrelsens vurdering af om det pågældende husdyrbrug vil indebære en væsentlig indvirkning på miljøet eller ej skal fremgå af afgørelsen om kommunalbestyrelsen vil give miljøgodkendelse. Sammen med vurderingen skal der være en beskrivelse af ansøgningens såvel kortsigtede som langsigtede virkninger på miljøet (i bred forstand) som følge af den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget, herunder indvirkninger fra såvel husdyrbrugets anlæg som alle dets udbringningsarealer (ejede og forpagtede arealer og aftaler om afsætning henholdsvis modtagelse af husdyrgødning til udspreddning).

Endvidere skal der være en samlet beskrivelse af de foranstaltninger, der tænkes anvendt med henblik på at imødekomme de skadelige virkninger på miljøet, den kumulative effekt samt den indbyrdes sammenhæng mellem ovennævnte forhold.

Når der i medfør af miljømålsloven og skovloven foreligger vand- og Natura 2000 planer og Natura 2000 skovplaner, der fastlægger specifikke bevaringsmålsætninger og indsatsplaner i overensstemmelse med vandrammedirektivet og habitatdirektivet, skal disse lægges til grund for vilkårsfastsættelsen.

4.12 Afgørelse

På grundlag af miljøvurderingen af de forskellige påvirkninger fra husdyrbrugets anlæg og arealer foretager kommunalbestyrelsen en samlet vurdering af, om miljøgodkendelse af det husdyrbrug, der søges miljøgodkendt, på de pågældende vilkår vil medføre en væsentlig virkning på miljøet.

Kommunalbestyrelsens udkast til godkendelse med eventuelle vilkår sendes sammen med ansøgning, ansøgers miljøredegørelse samt kommunens miljøvurdering til naboerne til høring i 6 uger, inden kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om at meddele godkendelse. Ansøger skal ligeledes have tilsendt udkastet om mulighed for at kommentere dette, jf. 20 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

Efter behandling af resultaterne fra nabohøringen og forelæggelse for ansøgeren træffer kommunalbestyrelsen endelig afgørelse i sagen.

Miljøgodkendelsen vil samlet set indeholde oplysninger fra ansøgningen, tilføjelser og ændringer som følge af godkendelsesmyndighedens sagsbehandling og eventuelle reaktioner fra offentligheden eller parter i sagen samt kommunalbestyrelsens vurdering af sagen. Derudover vil miljøgodkendelsen indeholde de vilkår som kommunalbestyrelsen vurderer nødvendige.

Kommunalbestyrelsen skal give afslag på ansøgning om miljøgodkendelse hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at en godkendelse af det ansøgte husdyrbrug på de formulerede vilkår kan medføre en væsentlig virkning på miljøet.

Kommunalbestyrelsens afgørelse om godkendelse eller afslag på ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbrug skal meddeles skriftligt til ansøger og parterne i sagen, og skal overholde forvaltningslovens regler om begrundelse og klageadgang.

4.12.1 Pligt til miljøgodkendelse

Der er pligt til at opnå kommunalbestyrelsens miljøgodkendelse ved etablering af husdyrbrug med mere end 75 dyreenheder. Godkendelsespligten indtræder, når grænsen på 75 dyreenheder passeres, eller når der sker etablering, udvidelse eller ændring af brug som allerede på ansøgningstidspunktet er over 75 dyreenheder.

Husdyrbrug under 75 dyreenheder, som kommunalbestyrelsen vurderer vil have en væsentlig indvirkning på miljøet, omfattes af krav om miljøgodkendelse.

Udvidelser eller ændringer af husdyrbrug, der medfører pligt om miljøgodkendelse og som kan indebære forøget forurening eller andre virkninger på miljøet må ikke påbegyndes uden kommunalbestyrelsens forudgående godkendelse. Det er kommunalbestyrelsen, som afgør, om udvidelsen eller ændringen kan indebære forøget forurening eller andre virkninger på miljøet.

Ændringer af et husdyrbrug kan ske på mange måder og kan bl.a. bestå i, at:

der sker en ændring af dyrearten eller dyretypen uden at det medfører en udvidelse af antallet af dyreenheder. En sådan ændring kan sidestilles med en nyetablering, idet der vil være tale om andre forureningsparametre, der skal lægges til grund ved vurderingen, og vil derfor blive opfattet som en godkendelsespligtig ændring.

en ændring, der består i nybygning og/eller renovering af staldanlæg eller opbevaringsanlæg på husdyrbruget vil også blive betragtet som en godkendelsespligtig ændring. Generelt vil renoveringer, der er at sidestille med en nyetablering, kræve en ny godkendelse. Dette vil fx være

tilfældet ved en ændring af staldsystemet. Dette er også renoveringer, hvor der samtidigt skal tages stilling til det generelle ammoniakkrav.

i tilfælde, hvor et husdyrbrug allerede har opnået en godkendelse, og hvor der ønskes tilladelse til en udvidelse eller ændring, som kan medføre forøget forurening. Bestemmelsen svarer til den retstilstand, der gælder efter miljøbeskyttelsesloven, hvorefter en virksomhed ikke må udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt, herunder med hensyn til affaldsfrembringelsen, på en måde, som indebærer forøget forurening, før udvidelsen eller ændringen er godkendt.

Det er kommunalbestyrelsen, der afgør, om der er tale om etablering, ændring eller udvidelse af et husdyrbrug, der kræver en miljøgodkendelse.

Spørgsmål om rene bagatelændringer har ikke i praksis givet anledning til problemer idet ansøgere afklarer dette ved at rette henvendelse til kommunalbestyrelsen før ansøgningen indgives.

4.12.2 Frist for udnyttelse af miljøgodkendelse

I miljøgodkendelsen skal der fastsættes en frist for udnyttelse af godkendelsen. Godkendelsen af husdyrbruget bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden for udløbet af denne frist. Fristen bør normalt ikke fastsættes til senere end 2 år fra den dato miljøgodkendelsen meddeles, eller senere end 5 år hvis etableringen, udvidelsen eller ændringen forventes at skulle gennemføres i etaper, fx at en første etape er opførelse af en stald og anden etape er en opformering af en svinebesætning. Dette betyder i praksis, at etableringen, udvidelsen eller ændringen skal være gennemført inden for det angivne tidsrum. En godkendelse kan først anses for udnyttet, når den godkendte etablering, udvidelse eller ændring er gennemført og i drift.

Hvis miljøgodkendelsen indeholder tilladelse til at gennemføre planlagte udvidelser eller ændringer, bør fristen til at udnytte denne del af godkendelsen ikke overstige 5 år fra den dato miljøgodkendelsen meddeles. Fristen for udnyttelse af en rammegodkendelse fastsætter, at med godkendelsen af den etapemæssige gennemførelse af etableringen, udvidelsen eller ændringen skal det samlede projekt være gennemført inden for 5 år.

Hvis en meddelt miljøgodkendelse ikke har været udnyttet – helt eller delvist – i 3 på hinanden følgende år, så bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste 3 år med mindre andet fremgår af miljøgodkendelsen. Hensigten er at godkendelse af et husdyrbrug bortfalder for hele eller den del af godkendelsen der ikke bliver brugt eller der er tale om kontinuitetsbrud. Det er ikke hensigten at fravigelser, der skyldes naturlige produktionsudsving, betragtes som kontinuitetsbrud.

4.12.3 Miljøgodkendelsens indhold

Miljøgodkendelse deles op i:

- en særlig godkendelse af anlægget (bygninger, gødningsanlæg, ensilagepladser og andre faste installationer), og
- en særlig godkendelse af arealerne.

Anlægsgodkendelsen rettes mod den ejendom, hvorpå der ønskes en etablering, udvidelse eller ændring af stald- eller opbevaringsanlæg.

Arealgodkendelsen omfatter alle ejede og forpagtede udbringningsarealer under bedriften samt aftaler om afsætning af husdyrgødning til tredjemand. På tredjemandsarealerne vil der alene

kunne stilles krav om, på hvilke specifikke delarealer husdyrgødningen må udbringes efter de gældende regler om harmoni i den nye husdyrgødningsbekendtgørelse. Det vil sige, at der ikke i godkendelsen kan stilles skærpede vilkår på tredjemandsarealer, hvis disse er kortlagt eller registreret som særlig sårbare, og sådanne arealer kan derfor ikke indgå i godkendelsen.

Første gang der meddeles miljøgodkendelse, skal godkendelsen omfatte hele husdyrbruget. Det vil sige både de eksisterende og nye anlæg samt bedriftens samlede arealer. For senere udvidelser eller ændringer er det udvidelsen eller ændringen, der vurderes og godkendes i forhold til det samlede husdyrbrug samt bedriftens arealer i forhold til den allerede meddelte godkendelse.

Godkendelsen bør indeholde følgende:

- Oplysninger om afgørelsens adressat
- Afgørelse
- Begrundelse for afgørelsen
- Lovgrundlag for afgørelsen
- Godkendelsens forudsætninger
- Fastsættelse af vilkår
- Generelle forhold, herunder dato for kommunalbestyrelsens offentliggørelse af afgørelse
- Klagevejledning, herunder klagefrist

Begrundelsen for afgørelsen bør uddybes fx ved et bilag til afgørelsen, hvor kommunalbestyrelsens vurderinger med henblik på at sikre, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne fremgår. Denne vurdering foretages på grundlag af behovet for at fastsætte skærpede miljøkrav for de forskellige typer af belastninger fra husdyrbruget (se kapitel 3), de nødvendige vilkår til indretning og drift af husdyrbruget samt den samlede konkluderende miljøvurdering af, om miljøgodkendelse af ansøgningen på de pågældende vilkår for drift og indretning af husdyrbruget vil medføre en væsentlig virkning på miljøet.

Kommunalbestyrelsens vurdering af anvendelsen af bedste tilgængelige teknik og hensynet til omgivelserne bør omfatte følgende som også fremgår af kapitel 3:

- beskyttelse af jord, grundvand, overfladevand og natur med dens bestand af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særligt sårbart overfor næringsstofpåvirkning,
- begrænsning af eventuelle gener for naboer (lugt-, støj-, flue- og lysgener, affaldsproduktion mv.),
- anvendelse af bedste tilgængelige teknik,
- hensynet til de landskabelige værdier,
- plan for nødvendige foranstaltninger ved ophør af driften for at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende tilstand,
- væsentlige mulige alternative løsninger.

De to sidstnævnte forhold er kun relevant ved afgørelser i medfør af lovens § 12, stk. 2.

Miljøgodkendelsen vil samlet set indeholde oplysninger fra ansøgningen, nødvendige tilføjelser og ændringer som følge af godkendelsesmyndighedens sagsbehandlingen og eventuelle reaktion fra offentligheden eller parter i sagen samt kommunalbestyrelsens vurdering af sagen. Derudover vil miljøgodkendelsen indeholde de konkrete vilkår som vurderes nødvendige.

4.12.4 Undtagelse

Hvor ikke anden lovgivning fx miljømålsloven og naturbeskyttelsesloven, er til hinder herfor, kan kommunalbestyrelsen undtagelsesvis, hvis der gør sig usædvanlige og ekstreme forhold gældende ud fra en proportionalitetsbetragtning udarbejde en miljøgodkendelse, der fraviger det anbefalede beskyttelsesniveau. I givet fald skal kommunalbestyrelsen udarbejde en fyldestgørende redegørelse for, hvorfor den har accepteret en fravigelse fra det anbefalede beskyttelsesniveau. En sådan fravigelse vil kun helt undtagelsesvist kunne begrundes, hvor der er særlig, ekstreme forhold knyttet til omgivelserne eller anlægget. Begrundelsen skal i så fald underbygges med en vurdering af proportionaliteten mellem de mulige vilkår og de økonomiske omkostninger knyttet hertil. En vurdering af ansøgers økonomiske situation er ikke relevant i denne sammenhæng.

4.12.5 Afslag på godkendelse

Hvis det ikke er muligt at udarbejde en miljøgodkendelse med tilhørende vilkår, der lever op til det af miljøministeren udmeldte beskyttelsesniveau, herunder forpligtelser efter habitatdirektivet, skal der meddeles afslag på ansøgning om miljøgodkendelse.

Selvom ansøgningen om miljøgodkendelse lever op til det udmeldte beskyttelsesniveau og anden relevant lovgivning, kan kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde melde afslag af andre årsager. Dette kunne forekomme i områder, hvor udviklingen af husdyrproduktionen kræver helt særlig opmærksomhed. Der vil i så fald stilles skærpede krav om begrundelse.

Kapitel 5 Offentlighed

5.1 Generelt

Husdyrbrug er omfattet af VVM-direktivet, og for de store husdyrbrugs vedkommende, ligeledes af IPPC-direktivet. Begge direktiver omfatter regler om inddragelse af offentligheden ved behandling af ansøgninger om etablering, udvidelse eller ændring. Direktiverne var tidligere implementeret i henholdsvis miljøbeskyttelsesloven, planloven samt bekendtgørelser i henhold til disse love, og de er nu samlet i lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug.

Som hovedregel er det obligatorisk at inddrage af offentligheden i sager om husdyrbrug i kategori 2. Ansøgninger under denne grænse og ansøgninger om yderligere udvidelser eller ændringer over denne grænse kan ligeledes være omfattet af proceduren. Det er en afgørelse, som kommunalbestyrelsen skal træffe på baggrund af en vurdering af den enkelte ansøgning, ud fra en række kriterier, der vil fremgå af godkendelsesbekendtgørelsen.

5.2 Offentligheden

Offentligheden omfatter enhver, der kan have interesse for sagen. Den brede offentlighed nås fx ved annoncering i egnede medier, der har en bred dækning af det aktuelle område.

5.3 Adgang til hvilke oplysninger

Offentligheden har som udgangspunkt ret til at se alle de dokumenter, der vedrører sagen. Retten til at se sagens akter, herunder udkast til afgørelse og eventuelt supplerende materiale, finder anvendelse med de begrænsninger, der følger af offentlighedsloven, forvaltningsloven og lov om aktindsigt i miljøoplysninger.

5.4 Klage

Kommunalbestyrelsens afgørelser efter denne lov eller regler fastsat med hjemmel i loven kan som udgangspunkt påklages til Miljøklagenævnet. Klagefristen er 4 uger fra den dag afgørelsen eller beslutningen er meddelt. Er afgørelsen eller beslutningen offentligt bekendtgjort regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

En klage har normalt ikke opsættende virkning med mindre Miljøklagenævnet bestemmer andet, jf. § 81.

Når der meddeles en tilladelse efter § 10 eller en godkendelse efter § 11 eller § 12, der indeholder vilkår der sikrer hensyntagen til de landskabelige værdier eller vilkår vedrørende placering m.v. af gyllebeholdere (§ 27, stk. 1, nr. 3, og stk. 2) må tilladelsen eller godkendelsen dog ikke udnyttes før klagefristen er udløbet. En klage har i disse tilfælde opsættende virkning, med mindre Miljøklagenævnet bestemmer andet.

Der skal i afgørelserne gives klagevejledning.

Afgørelser, der kan påklages, meddeles tillige klageberettigede personer, organisationer og myndigheder.

5.4.1 Klageberettigede

Sagens parter, afgørelsens adressat, miljøministeren og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald, kan påklage kommunalbestyrelsens afgørelser efter denne lov, jf. § 84. Afgørelsen af, hvem der har en individuel, væsentlig interesse følger af dansk rets almindelige regler herom.

Sundhedsstyrelsen kan desuden påklage afgørelser efter lovens kapitel 3, jf. § 84, stk. 3. Danmarks Fiskeriforening, Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd samt Forbrugerrådet kan desuden påklage visse afgørelser, jf. § 85.

Lokale foreninger og organisationer, der har beskyttelse af natur og miljø som hovedformål, kan påklage afgørelser, som foreningen eller organisationen har ønsket underretning om, jf. § 61. Disse foreninger og organisationer kan underrette Kommunalbestyrelsen eller miljøministeren om, hvilke bestemte typer af afgørelser omfattet af kapitel 3, som de ønsker underretning om. Det samme gælder lokale foreninger og organisationer, der efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelserne berører sådanne interesser. Tilsvarende regler gælder for landsdækkende foreninger og organisationer, jf. § 62, hvis disse har underrettet miljøministeren herom. Miljøministeren underretter kommunalbestyrelsen inden 14 dage.

5.5 Tilladelser

Husdyrbrug i denne kategori er på grund af antallet af dyreenheder kun omfattet af VVM-direktivets offentlighedsregler. Det betyder, at kommunalbestyrelsen i første omgang skal vurdere, om etableringen, udvidelsen eller ændringen vil kunne påvirke miljøet væsentligt. Det svarer til den tidligere screenings-afgørelse.

Kommunalbestyrelsens udkast til tilladelse med vilkår sendes til parterne til høring i 6 uger, inden kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om at meddele tilladelse. Efter behandling af resultaterne fra nabo høringen kan tilladelsen meddeles.

Kommunalbestyrelsens afgørelse af at meddele tilladelse indeholder samtidig en afgørelse af, at det ansøgte ikke vil kunne påvirke miljøet væsentligt. Det annonceres derfor, at der er meddelt en tilladelse sammen med anvisning på, hvor offentligheden kan få yderligere oplysninger og med oplysning om 4 ugers klagefrist til Miljøklagenævnet.

Hvis kommunalbestyrelsen afgør, at det ansøgte vil kunne påvirke miljøet væsentligt, og som følge heraf meddeler afslag, kan ansøger gå videre med ansøgningen efter proceduren for godkendelse af etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug. Det betyder, at ansøgningen skal behandles efter de regler, som gælder for godkendelser, herunder offentlighedsreglerne.

5.6 Godkendelser

§ 11 husdyrbrug

Husdyrbrug i kategori 1 omfatter etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug fra 75 DE til IPPC-grænsen (se kapitel 2). Ansøgninger i denne kategori er kun omfattet af VVM-direktivets offentlighedsregler, idet det skal vurderes om det ansøgte kan medføre en væsentlig påvirkning på miljøet.

Kommunalbestyrelsens udkast til godkendelse med eventuelle vilkår sendes sammen med ansøgning, ansøgers miljøredegørelse samt kommunens miljøvurdering til naboerne til høring i 3 uger, inden kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om at meddele godkendelse. Efter behandling af resultaterne fra nabo høringen kan godkendelsen meddeles.

Kommunalbestyrelsens afgørelse om at meddele godkendelse indeholder samtidig kommunalbestyrelsens vurdering af, at det ansøgte ikke vil kunne påvirke miljøet væsentligt. Det skal derfor annonceres, at der er meddelt en miljøgodkendelse sammen med henvisning til, hvor offentligheden kan få yderligere oplysninger og med oplysning om 4 ugers klagefrist til Miljøklagenævnet.

Hvis kommunalbestyrelsen afgør, at det ansøgte vil kunne påvirke miljøet væsentligt, og som følge heraf meddeler afslag, kan ansøger gå videre med ansøgningen efter proceduren for næste kategori af husdyrbrug. Det betyder, at ansøgningen skal behandles efter de regler, som gælder for den pågældende kategori, herunder offentlighedsproceduren.

§ 12 husdyrbrug

Husdyrbrug i kategori 2 omfatter etablering eller udvidelse, der indebærer at IPPC-grænsen passeres (se kapitel 2). Ansøgninger om godkendelse af etablering eller udvidelse husdyrbrug i denne kategori er omfattet af reglerne om obligatorisk vurdering af virkningerne på miljøet, herunder offentlighedsproceduren efter både IPPC-direktivet og VVM-direktivet.

Det betyder, at offentligheden skal inddrages tidligt og effektivt i beslutningsprocessen, således at kommentarer og udtalelser kan fremsættes, mens alle muligheder stadig står åbne. Offentligheden skal herudover høres, når der foreligger et udkast til afgørelse.

5.7 Annoncering

Inddragelse af offentligheden foregår på et tidligt tidspunkt i processen ved annoncering. Det vil være på det tidspunkt, hvor der foreligger en færdig ansøgning med ansøgers miljøredegørelse til et konkret projekt om etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug.

Ved annonceringen skal offentligheden gøres opmærksom på, at der verserer en sag, så offentligheden har reel mulighed for at stille spørgsmål, kommentere og bidrage til sagens oplysning. Kommunalbestyrelsen skal derfor annoncere på en måde, som er egnet til at gøre offentligheden opmærksom på at sagen verserer, at ansøgningen er omfattet af en procedure med miljøkonsekvensvurdering, hvem der er den ansvarlige myndighed og hvortil spørgsmål og bemærkninger kan indsendes samt fristen herfor, hvorfra og hvornår der kan indhentes yderligere oplysninger samt de foranstaltninger der er truffet med henblik på offentlighedens inddragelse. Herudover oplyses at enhver kan få tilsendt udkast til afgørelse, når dette foreligger, og at enhver der berøres af afgørelsen herunder organisationer og foreninger, jf. lovens bestemmelser herom, har ret til at kommentere udkast til afgørelse.

Annonceringen skal ikke afvente at alle relevante oplysninger i sagen er til rådighed. Disse stilles til rådighed for offentligheden i takt med at de tilvejebringes.

Det kan for eksempel ske som en kombination af en forholdsvis kortfattet annonce i et udbredt medie, fx en ugeavis, med henvisning til hvor der kan fås yderligere oplysninger. Eventuelt må der efter omstændighederne suppleres med opslag og løbesedler/direkte henvendelse. Annoncen skal kunne identificere hvad der ansøges om samt navn og beliggenhed for husdyrbruget. Selve ansøgningen med ansøgers miljøredegørelse, supplerende ansøgningsmateriale, yderligere relevante oplysninger samt senere supplerende oplysninger stilles til rådighed elektronisk eller på anden velegnet måde.

Da annonceringen har til formål at få væsentlige oplysninger og bemærkninger til ansøgningen ind i sagsbehandlingen på et tidligt tidspunkt, fastsætter kommunalbestyrelsen en passende frist under

hensyn til karakteren af den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring samt praktiske hensyn som fx ferieperioder, den berørte offentlighed, det valgte medie eller samspillet mellem disse. Som udgangspunkt bør fristen ikke fastsættes til mindre end 2 uger. Fastsættelse af en frist muliggør en færdiggørelse af udkast til afgørelse uden at der løbende kommer flere bidrag ind, som skal vurderes i forbindelse med udarbejdelse af udkastet. Bidrag, som indkommer efter den meddelte frist, behandles sammen med øvrige hørings svar til udkast til afgørelsen.

Hvis ikke alt ansøgningsmateriale er tilgængeligt ved annonceringen angives hvornår og hvor, det kan forventes at være tilgængeligt.

5.8 Høring af udkast til afgørelse

Når kommunalbestyrelsen har udarbejdet et udkast til afgørelse og miljøgodkendelse, sendes det sammen med kommunalbestyrelsens samlede miljøvurdering, herunder de hensyn der er taget til henvendelser og bidrag fra offentligheden, samt supplerende oplysninger modtaget efter annonceringen i høring i 6 uger til naboer og andre berørte samt til personer, der har bedt om udkast til afgørelse. Samtidig med fremsendelsen informerer kommunalbestyrelsen om det materiale, som først er modtaget efter den indledende annoncering.

Berørte naboerne til den omhandlede ejendom underrettes skriftligt samtidigt med den offentlige høring, idet opmærksomheden henledes på lovens § 56 hvorefter godkendelser og tilladelser efter loven, som ikke er omfattet af de almindelige offentlighedsfrister, først kan meddeles når der er forløbet 3 uger efter, at kommunalbestyrelsen har givet skriftlig orientering til naboerne til det omhandlende husdyrbrug. Reglerne er bl.a. en videreførelse af planlovens § 35, stk. 5 og 6.

Kommunalbestyrelsen tager hensyn til offentlighedens bemærkninger, kommentarer og bidrag i den endelige afgørelse.

Samtidig annoncering og høring

De husdyrbrug, som ikke i kraft af størrelsen alene, er omfattet af den obligatoriske VVM-procedure, kan ud fra en konkret vurdering (den tidligere screening) være omfattet. Derfor kan det ikke altid afgøres, om en ansøgning skal annonceres, før vurderingen er foretaget ud fra de fastsatte kriterier.

Hvis der på det tidspunkt allerede foreligger et udkast til en afgørelse med vilkår, kan annonceringen og den offentlige høring foretages samtidigt. Der foretages herefter offentlig annoncering samtidig med, at der foretages høring af udkast til afgørelse. Det samlede ansøgningsmateriale og andre relevante oplysninger til begge faser, stilles samtidig til rådighed for offentligheden. Det oplyses tydeligt i annonceringen, at der er tale om udkast til afgørelse, og at der er 6 ugers frist for at kommentere på udkastet. Naboerne orienteres direkte jf. ovenfor.

Samtidige annoncering og høring må kun anvendes i de tilfælde, hvor det ikke kan lade sig gøre at foretage en tidligere offentlig annoncering.

Husdyrbrug omfattet af § 12, stk. 3

Husdyrbrug omfattet af § 12, stk. 3 omfatter ansøgning om udvidelse eller ændring af husdyrbrug, der allerede er større end grænserne fastsat i § 12, stk. 1. Udvidelsen eller ændringen skal efter både IPPC- direktivet og VVM-direktivet vurderes af kommunalbestyrelsen med henblik på at afgøre om det ansøgte har et omfang og en karakter eller i øvrigt kan medføre en væsentlig virkning på miljøet. Det vil medføre, at den ansøgning ved behandlingen skal igennem en offentlighedsprocedure, hvor offentligheden får lejlighed til at udtale sig om ansøgningen og udkast til afgørelse.

Hvis det ansøgte ikke kan medføre en væsentlig virkning på miljøet, behandles sagen efter offentlighedsbestemmelserne for husdyrbrug omfattet af § 11.

Hvis det ansøgte vil kunne medføre en væsentlig virkning på miljøet, behandles sagen efter offentlighedsbestemmelserne for husdyrbrug omfattet af § 12, stk. 2.

5.9 Revurderinger

Kommunalbestyrelsen må ikke træffe afgørelse i sager om revurdering før offentligheden har haft lejlighed til at udtale sig om udkast til afgørelse. Kommunalbestyrelsen skal derfor foretage offentlig annoncering, når den indleder revurdering efter husdyrlovens §§ 40 og 41. Offentlighedens inddragelse følger reglerne i godkendelsesbekendtgørelsen.

5.10 Undtagelser fra offentlighedskravet

Godkendelser eller tilladelser, der ikke er omfattet af offentlighedsproceduren i § 55, kan først meddeles, når der er forløbet 3 uger efter, at kommunalbestyrelsen har givet skriftlig orientering om ansøgningen til naboerne til ejendommen. Orienteringen skal indeholde tilstrækkelige oplysninger til, at naboerne kan vurdere, hvilken betydning det ansøgte vil have for deres ejendom. Som udgangspunkt sendes kopi af ansøgningen suppleret af kommunens vurdering heraf. Andre forhold, som kan have betydning for vurderingen af ansøgningen, meddeles samtidig.

Hvis det ansøgte efter kommunalbestyrelsens skøn er af underordnet betydning for naboerne, kan kommunalbestyrelsen efter en konkret vurdering undlade at orientere naboerne forud for afgørelsen i sager, hvor tilladelse kan meddeles umiddelbart på baggrund af ansøgningen. Kommunalbestyrelsens afgørelse meddeles skriftligt til naboerne til den omhandlede ejendom.